

Kartlegging av naturtyper i Sandøy kommune

Ressurscenteret i Tingvoll
Rapport nr. 1-2005

Oppdragstakar: Ressursenteret i Tingvoll Tingvoll vidaregåande skole 6630 Tingvoll	Kontaktperson/prosjektansvarleg: John Bjarne Jordal 6610 Øksendal epost: john.bjarne.jordal@c2i.net	ISBN-nummer: 82-92007-03-2										
Oppdragsgjevar: Sandøy kommune v/Per Sturla Sandøy 6487 Harøy, tlf. 71 27 65 00		År: 2005										
<p>Referanse: Jordal, J. B., 2005: Kartlegging av naturtypar i Sandøy kommune. Ressursenteret i Tingvoll, rapport nr. 1-2005. 73 s.</p>												
<p>Referat: Det er utført kartlegging av prioriterte naturtypar, raudlistearter og vilt i Sandøy kommune etter ein fastsett, nasjonal metodikk. Det er avgrensa og skildra 34 naturtypelokalitetar frå hovudnaturtypene havstrand/kyst, kulturlandskap, myr, ferskvatn/våtmark, skog og berg/rasmærk. Det er gjort 29 funn av 17 raudlistearter av planter og sopp. I tillegg er finst det 7 hekkefuglar og 2 pattedyr som står på raudlista. Det er skildra ein del viltlokalitetar og laga ei oversikt over viltobservasjonar (m.a. hekkelokalitetar for meir uvanlege/interessante artar) i kommunen. Materialet er presentert dels i rapportform, dels i database. Sårbare viltopplysningar er utelett i rapporten. Sandøy sitt særpreg er særleg innanfor naturtypen havstrand/kyst med større, dels beita strandengområde, sandstrender, tarevollar og nokre sanddyneområde. Vidare har kommunen verdifulle kulturlandskapsområde med kystlynghei og naturbeitemærk som dels vert tekne vare på med utgangarsau. Harøya har og større intakte myrer. Kommunen har svært viktige viltområde tilknytt havstrand/kyst, m.a. overvintringsområde for vesentlege deler av dei nordeuropeiske bestandane av sjeldne artar som gulnebbblom, islom og gråstrupedykkar. Kommunen har 6 verneområde på Harøya og Finnøya som er oppretta for å ta vare på fuglelivet og dels plantelivet. Desse områda har til saman status som Ramsarområde (internasjonalt viktige våtmarksområde).</p>												
<p>Emneord:</p> <table> <tr> <td>Biologisk mangfald</td> <td>Prioriterte naturtypar</td> </tr> <tr> <td>Planter</td> <td>Havstrand</td> </tr> <tr> <td>Sopp</td> <td>Kulturlandskap</td> </tr> <tr> <td>Pattedyr</td> <td>Myr</td> </tr> <tr> <td>Fugl</td> <td>Skog</td> </tr> </table>			Biologisk mangfald	Prioriterte naturtypar	Planter	Havstrand	Sopp	Kulturlandskap	Pattedyr	Myr	Fugl	Skog
Biologisk mangfald	Prioriterte naturtypar											
Planter	Havstrand											
Sopp	Kulturlandskap											
Pattedyr	Myr											
Fugl	Skog											
<p>Framsdebilete: <i>Øvst t.v.: I framgrunnen gammal kulturmark på Heia, Husøya, med Ona i bakgrunnen. Her beiter ingen dyr lenger. Samanlikna med botaniske undersøkingar i 1894 og 1918 er desse grasmarkene no meir artsfattige på grunn av atgroing.</i> <i>Øvst t.h.: Sandøy kommune har fleire fine sandstrender med sanddyner. Storsanden på Sandøya har den nordlegaste intakte førekomsten i landet av sanddyneplanten strandkveke.</i> <i>Midten t.v.: På nordsida av Orta ligg eit område med beita strandenger og strandsumpar. Slike beita strandenger har eit noko anna mangfald enn ubeita og tek til å bli sjeldne i fylket.</i> <i>Midten t.h.: Hyrvedalen på Harøya har ein natur ein kanskje ikkje er førebudd på her på ytterkysten, med bergvegger, rasmærk, hasselkratt og ein rik flora av varmekjære planter.</i> <i>Nedst t.v.: Utgangarsauen gjev håp om ei framtid for det opne kystkulturlandskapet. T. d. er kystlyngheiane på veg ut dei fleste stadene i Vest-Europa. Her vert det ført tilsyn med sauene på Sandholmane ved Orta.</i> <i>Nedst t.h.: Myrene var tidlegare viktige som energiressurs på kysten. Biletet viser tradisjonell tørking av torv langs vegen på austsida av Harøya. Dei største nokonlunde intakte myrareala er på Harøya.</i></p> <p><i>Alle foto: John Bjarne Jordal.</i></p>												

FØREORD

Forvaltning av natur har tidlegare i særleg grad vore eit statleg ansvar, men kommunane vil no gradvis få ein større del av dette ansvaret. Etter at Noreg slutta seg til Konvensjonen om biologisk mangfald i 1993 har Stortinget bestemt at alle norske kommunar skal gjennomføra ei kartlegging av viktige naturtypar for å styrka vedtaksgrunnlaget i det lokale planarbeidet, jf. St. meld. nr. 58 (1996-97) og St. meld. nr. 42 (2000-2001). Dette arbeidet går no mot slutten både i Møre og Romsdal og resten av landet. Sandøy kommune har motteke statleg tilskot til dette arbeidet og også løyvd egne midlar.

Denne rapporten er laga på oppdrag av Sandøy kommune av Ressurssenteret i Tingvoll v/John Bjarne Jordal. Rapporten er basert dels på samanstilling av kjent kunnskap og dels på innsamling av ny kunnskap gjennom feltarbeid og kontakt med folk. Materialet er systematisert etter ein fast metodikk som gjeld for heile landet. Det er meininga at rapporten skal kunne brukast som eit kunnskapsgrunnlag i både offentleg og privat planlegging.

Forfattaren ønskjer å takka alle som har bidratt med opplysningar, både lokalt og elles.

Jordalsgrenda 26.11.2004

John Bjarne Jordal

INNHALD

SAMANDRAG	7
INNLEIING	10
BAKGRUNN	10
KVA ER BIOLOGISK MANGFALD?	10
VERDIEN AV BIOLOGISK MANGFALD	10
TRUGSMÅL MOT DET BIOLOGISKE MANGFALDET	11
FORVALTNING AV BIOLOGISK MANGFALD I KOMMUNANE	12
FORMÅLET MED RAPPORTEN	12
NØKRE BEGREP	12
METODAR OG MATERIALE	14
INNSAMLING AV INFORMASJON	14
VERDSETTING OG PRIORITERING	16
PRESENTASJON	17
NATURGRUNNLAG	19
HISTORIKK OMKRING UTFORSKINGA AV SANDØY-NATUREN	19
LANDSKAP M.M.	20
KLIMA	20
GEOLOGI	21
LAUSMASSAR	21
NATUR- OG BIOGEOGRAFISK PLASSERING	21
NATURTYPAR	23
HAVSTRAND/KYST	23
KULTURLANDSKAP	23
FERSKVATN	23
MYR	24
RASMARK, BERG OG KANTKRATT	24
SKOG OG FJELL	24
NATURTYPELOKALITETAR	25
GENERELT	25
1 ONA: HUSØYA (KYSTLYNGHEI, NATURBEITEMARK)	25
2 ONA: HUSØYA: STORSANDEN (SANDSTRAND)	26
3 RØSSHOLMEN (NATURBEITEMARK, VILTOMRÅDE)	26
4 ØTERHOLMEN (NATURBEITEMARK, VILTOMRÅDE)	27
5 ONA: HUSØYHOLMANE (NATURBEITEMARK, VILTOMRÅDE)	27
6 HÅVÆRET (KYSTLYNGHEI)	28
7 SANDØYA: SØLVKA-NESFJØRA (STRANDENGER)	29
8 SANDØYA: SJÅBERGET-KLAUA (SANDSTRAND)	29
9 SANDØYA: EASTEINEN (KYSTLYNGHEI, NATURBEITEMARK)	30
10 SANDØYA: STORSANDEN (KALKRIK ENG)	30
11 SANDØYA: STORSANDEN (SANDDYNER)	31
12 SANDØYA: VED SANDØY KYRKJE (SLÅTTEENG)	31
13 SETERØYA (KYSTLYNGHEI, NATURBEITEMARK)	32
14 KVALØYA (KYSTLYNGHEI, NATURBEITEMARK)	32
15 ORTA: GARDSVIKA-KNAPPEN (STRANDENG, NATURBEITEMARK)	33
16 ORTA: VALEN (STRANDENGER)	33
17 ORTA: STOR-SANDHOLMEN (NATURBEITEMARK)	34
18 FINNØY: LANDHOLMAN (NATURBEITEMARK, KYSTLYNGHEI)	34
19 FINNØYA: LYNHOLMAN (STRANDENG, BEITEMARK)	35
20 GÅSØYA (KYSTLYNGHEI)	36
21 HARØYA: SELVIKVÅGEN (STRANDENGER)	36
22 HARØYA: DJUPMYRENE (INTAKT LÅGLANDSMYR)	37
23 HARØYA: HARNES (STRANDENGER)	37

24 HARØYA: STYKKJET-STØLEN (SANDSTRAND)	38
25 HARØYA: LYNGNESET – SPONVIKA (STRANDENGER M.M.).....	38
26 HARØYA: NORDHEIM: SMÅMALEN (SANDSTRAND)	39
27 HARØYA: LOMSTJØNNA (INTAKT LÅGLANDSMYR, DAMMAR)	39
28 HARØYA: MYKLEBUSTMYRENE, RØSOKMYRENE (INTAKT LÅGLANDSMYR)	40
29 HARØYA: MALESANDEN (SANDSTRAND, SANDDYNER).....	40
30 HARØYA: REMMEVIKA (SANDSTRAND, SANDDYNER)	41
31 HARØYA: HARØYBURET (TERRENGDEKKJANDE MYR)	41
32 HARØYA: MYKLEBUST (BERG/RASMARK/HASSELKRATT).....	42
33 HARØYA: HYRVEDALEN (BERG/RASMARK/HASSELKRATT)	43
34 UKSNØYA (KYSTLYNGHEI, NATURBEITEMARK)	43
OMRÅDE MED DÅRLEGE DATA ELLER USIKKER STATUS.....	45
VILTLOKALITETAR.....	46
GENERELT.....	46
ONA: ONA FYR.....	46
ONA: HAMNA OG FYRET.....	46
ONA/HUSØYA: RØSHOLMEN/SKJELA/OTERH.	46
ONA/HUSØYA: TUSSANE	47
ONA/HUSØYA: KVILSKJERET.....	47
ONA/HUSØYA: SKÅRA	47
ONA/HUSØYA: ODDANE.....	47
HUSØYHOLMANE	47
SVELTINGEN	47
SANDØYA	47
SANDØYA: ÆRHOLMAN	48
SANDØYA: GRØNVÆRET	48
FLATFLESA, RUNDFLESA	48
ORTA: ORTEHOLMANE AUST.....	48
ORTA: ORTEHOLMANE NORD	48
ORTA: MYRPARTI.....	48
ORTA: ORTEHELLA	48
FINNØYA: SJØMRÅDE I NORDAUST	48
FINNØYA: TOLLINGSHOLMEN	48
FINNØYA: KVERNHOLMEN	48
HARØYA: SEVIKA: LEISKJERET	49
HARØYA: SEVIKA: LITLE KVENNAHOLMEN.....	49
HARØYA: STEINSHAMN: KRÅVIKA (STRANDSUMP)	49
HARØYA: SINHOLMAN	49
HARØYA: UKSNØYOMRÅDET	49
HARØYA: MALESANDEN OG HUSE	49
HARØY/FINNØY: VESTLEGE SJØMRÅDE I SANDØY	49
RAUDLISTEARTAR.....	50
GENERELT.....	50
PLANTER	53
SOPP.....	53
FUGL OG PATTEDYR	53
KUNNSKAPSSTATUS	54
OPPSUMMERING AV DATAGRUNNLAG ETTER DETTE PROSJEKTET	54
BEHOVET FOR VIDARE UNDERSØKINGAR.....	54
KJELDER.....	55
GENERELL LITTERATUR.....	55
LITTERATUR SOM BERØRER SANDØY	56
ANDRE SKRIFTLIGE KJELDER	64
MUNNLEGE KJELDER.....	64
VEDLEGG	65
PLANTELISTE FOR SANDØY	65

PLANTELISTER FOR LOKALITETAR	66
SOPPLISTE FOR SANDØY	69
SOPPLISTER FOR LOKALITETAR	70

SAMANDRAG

Bakgrunn og formål

Bakgrunnen for rapporten er ei nasjonal satsing for å auka kompetansen og styrka det lokale nivået i forvaltninga av det biologiske mangfaldet. Satsinga medfører tilgang på statlege tilskott, kombinert med bidrag frå kommunen.

Hovudføremålet med prosjektet er å gje kommunen og andre arealforvaltningar eit godt naturfagleg grunnlag for den framtidige bruken av naturen i kommunen, slik at ein betre kan ta omsyn til det biologiske mangfaldet i alt planarbeid.

Metodikk

Metoden går i hovudsak ut på å identifisera område som er særleg verdifulle for det biologiske mangfaldet, fordi dei er levestader for særleg mange artar, eller for uvanlege eller kravfulle artar som har vanskeleg for å finna leveområde elles i landskapet. Kva naturtypar dette gjeld, er definert i ei handbok i kartlegging av biologisk mangfald (Direktoratet for naturforvaltning 1999a).

For å få tak i eksisterande kunnskap er det brukt litteratur, Naturbasen m.m. hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, databasar på Internett, museumssamlingar, og samtalar med fagfolk og lokalkjente folk. For å skaffa fram ny kunnskap er det satsa ein del på feltarbeid. Informasjonen er samanstilt og lokalitetane er prioritert etter metodane i DN-handboka. Dette omfattar mellom anna vektlegging av indikatorartar (signalartar). Informasjonen er presentert på kart og i rapport.

Historisk utforsking av Sandøy-naturen

Rapporten har ein gjennomgang av litteratur om naturen i Sandøy frå 1700-talet og fram til i dag. Mesteparten av kjeldene stammar frå etter 1970.

Naturgrunnlag

Naturgrunnlaget i kommunen er kort skildra med omtale av landskap, geologi og lausmassar, klima og naturgeografiske tilhøve.

Naturtypar i Sandøy

Dei ulike naturtypane i Sandøy er kort skildra. Viktige naturtypar for det biologiske mangfaldet i Sandøy er havstrand, kulturlandskap (særleg kystlynghei og naturbeitemarker) og myr.

Tabell 1. Registrerte lokalitetar i Sandøy fordelt på naturtypar og verdi. Mange lokalitetar har ein mosaikk av fleire naturtypar, summering gjev derfor for høge sumtal. Verdsetting kan og skuldast ein annan naturtype. A=svært viktig, B=viktig, C=lokalt viktig

Kode	Naturtype	A	B	C	SUM
A	Myr (4 lok.)				
A01	Intakt låglandsmyr			3	3
A03	Terrengdekkjande myr		1		1
B	Rasmark, berg og kantkratt (2 lok.)				
B01	Sørvende berg og rasmarker		2		2
B02	Kantkratt		1		1
D	Kulturlandskap (18 lok.)				
D01	Slåtteenger		1		1
D04	Naturbeitemark	6	8		14
D07	Kystlynghei	4	7		11
D08	Kalkrike enger		1		1
D09	Fuktenger	4	1		5
E	Ferskvatn/ våtmark (1 lok.)				

Kode	Naturtype	A	B	C	SUM
E09	Dammar			1	1
F	Skog (2 lok.)				
F01	Rik edellauvskog		2		2
G	Havstrand/ kyst (15 lok.)				
G02	Undervassenger (ikkje avgrensa)				
G03	Sanddyner	2	2		4
G04	Sandstrender	4	6		10
G05	Strandeng og strandsump	7	1		8
G06	Tangvollar	2	6		8
Reelt tal lokalitetar i kvar verdikategori		11	20	3	34

I tabell 1 går det fram at det i Sandøy er kjent 16 av dei 56 prioriterte naturtypene i DN-handboka. Dette er som forventa ut frå at Sandøy er ein liten øykommune ute i havgapet.

Viktige lokalitetar i Sandøy

Nedanfor er lista opp alle lokalitetar i kategori A (svært viktig), B (viktig) og C (lokalt viktig). Lokalitetane er gjeve nummer frå 1 til 34. Lokalitetar som er med i Naturbasen (Fylkesmannen 2000) har også eit nummer i denne basen, dette er i denne rapporten nemnt i parentes under i områdeskildringane.

Tabell 2. Viktige lokalitetar i Sandøy. Tabellen gjev ei oversikt over avgrensa og verdsette lokalitetar sorterte etter nummer. A=svært viktig, B=viktig, C=lokalt viktig. Ein har her ikkje inkludert reine viltområde (t. d. hekkeområde for sjøfugl), som ikkje inngår i metoden med naturtypekartlegging (DN 1999a).

Nr.	Lokalitet	Naturtype	Verdi
1	Ona: Husøya	Naturbeitemark, kystlynghei	B
2	Ona: Husøya: Storsanden	Sandstrender, tangvollar	B
3	Røssholmen	Naturbeitemark	B
4	Oterholmen	Naturbeitemark, kystlynghei	B
5	Ona: Husøyholmane	Naturbeitemark, kystlynghei	B
6	Håværet	Kystlynghei, naturbeitemark	B
7	Sandøya: Sølrika-Nesfjora	Strandeng og strandsump	A
8	Sandøya: Sjøberget-Klaua	Sandstrand, sanddyner, tangvollar	B
9	Sandøya: Easteinen	Naturbeitemark, kystlynghei, fukteng	B
10	Sandøya: Storsanden	Kalkrike enger	B
11	Sandøya: Storsanden	Sanddyner, sandstrand	A
12	Sandøya: ved Sandøy kyrkje	Slåtteeng	B
13	Seterøya	Kystlynghei, naturbeitemark, fukteng	A
14	Kvaløya	Kystlynghei, naturbeitemark	B
15	Orta: Gardsvika-Knappen	Strandeng og strandsump, naturbeitemark, fukteng	A
16	Orta: Valen	Strandeng og strandsump, naturbeitemark, fukteng	A
17	Orta: Stor-Sandholmen	Naturbeitemark	B
18	Finnøy: Landholman	Naturbeitemark, kystlynghei, sandstrand	A
19	Finnøy: Lyngholman	Strandeng og strandsump, naturbeitemark, kystlynghei	A
20	Gåsøya	Kystlynghei	B
21	Harøya: Selvikvågen	Strandeng/strandsump	A
22	Harøya: Djupmyrene	Intakt låglandsmyr	C
23	Harøya: Harnes	Strandeng og strandsump, sandstrand, tangvollar, fuktenger	A
24	Harøya: Stykkjet-Stølen	Sandstrand, tangvollar	B
25	Harøya: Lyngneset – Sponvika	Sandstrand, tangvollar, strandeng og strandsump	B
26	Harøya: Nordheim: Småmalen	Sandstrand, tangvollar	B
27	Harøya: Lomstjønna	Intakt låglandsmyr, dammar	C
28	Harøya: Myklebustmyrene, Røsokmyrene	Intakt låglandsmyr	C
29	Harøya: Malesanden	Sandstrand, tangvollar, strandeng og strandsump, sanddyner	A
30	Harøya: Remmevika	Sandstrand, tangvollar, sanddyner	B

Nr.	Lokalitet	Naturtype	Verdi
31	Harøya: Harøyburet	Terrengdekkjande myr	B
32	Harøya: Myklebust	Sørvendt berg og rasmark, rik edellauvskog	B
33	Harøya: Hyrvedalen	Sørvendt berg og rasmark, kantkratt, rik edellauvskog	B
34	Uksnøya	Kystlynghei, naturbeitemark	A

Raudlisteartar

Ei *raudliste* er ei liste over artar som i ulik grad er truga av menneskeleg verksemd. Det kan vera ulike fysiske inngrep i form av utbygging, det kan vera omleggingar i jordbruket, forureining, samling m.m. Slike artar kallast raudlisteartar, og er lista opp i ein nasjonal rapport (DN 1999b).

Det er registrert 29 funn av raudlisteartar av planter og sopp i Sandøy, og dei som er kjent, er omtala i eit eige kapittel. Raudlisteartar av virveldyr er også kort presenterte.

Kunnskapsstatus

Eit eige kapittel inneheld ei kort vurdering av kunnskapsstatus etter dette prosjektet, og på kva område det er behov for meir kunnskap. Når det gjeld naturtypar, står att å undersøkje litt lynghei og myr, havstrand og naturbeitemark, og litt i ferskvatn (stille og rennande). Kunnskapen om mange organismegrupper i Sandøy er også jamt over dårleg. Tema prioriterte naturtypar må også supplerast med undersøkingar etter DN-handbok om marin kartlegging.

Litteratur

Ein eigen litteraturliste er under utarbeiding over litteratur om naturen i Møre og Romsdal. Eit søk på Sandøy i denne basen ga 324 treff. Her vil det forhåpentleg finnast noko som har lokal interesse, t. d. til skulebruk.

Vedlegg

I vedlegga er det presentert artslistar for planter og sopp, dels for heile kommunen, dels for einskildlokalitetar.

INNLEIING

Bakgrunn

Bakgrunnen for rapporten er ei nasjonal satsing for å auka kompetansen og styrka det lokale nivået i forvaltninga av det biologiske mangfaldet. Satsinga medfører tilgang på statlege tilskott, kombinert med bidrag frå kommunen.

Bakgrunnen frå statleg hald er Stortingsmelding nr. 58 (1996-97), " Miljøvernpolitikk for ein bærekraftig utvikling. Dugnad for framtida". Denne vart vedteken i 1998, og legg premissane for kartleggjinga av alle norske kommunar. Forhistoria til dette er igjen Brundtlandkommisjonens rapport frå 1997, og "Konvensjonen om biologisk mangfald" som vart vedteken på verdskonferansen i Rio i 1992, ratifisert av Norge i 1993 og som tredde i kraft i 1994. Direktoratet for Naturforvaltning (DN) kom i 1999 med ei handbok som gjev retningslinene for korleis arbeidet er tenkt gjennomført (DN 1999a).

Sidan har vi og fått St.meld. nr. 42 (2000-2001) Biologisk mangfald, sektoransvar og samordning. Hovudkonklusjonen her er at den norske naturforvaltninga må bli meir kunnskapsbasert, og at vedtaksgrunnlaget i kommunane må bli betre. Denne runden av kartleggingsarbeidet i kommunane er planlagt ferdig i løpet av 2005.

Kva er biologisk mangfald?

Populært sagt er biologisk mangfald jorda sin variasjon av livsformer (planter, dyr og mikroorganismar m.m.), inklusive arvestoffet deira og det kompliserte samspelet mellom dei. Variasjonen i naturen kan beskrivast på tre ulike nivå: gen-, arts- og økosystemnivå.

Meir presist er biologisk mangfald definert slik i Rio-konvensjonen om biologisk mangfald: "*Biologisk mangfald er variabiliteten hos levande organismar av alt opphav, herunder m.a. terrestriske, marine eller andre akvatiske økosystem og dei økologiske kompleksa som dei er ein del av; dette omfatter mangfald innanfor artene, på artsnivå og på økosystemnivå.*" (MD 1992).

Verdien av biologisk mangfald

Miljøverndepartementet (2001b) knyter desse verdiane til biologisk mangfald:

- **Direkte bruksverdi:** Verdi som vert realisert gjennom bruk av biologiske ressursar til t.d. mat, medisinar, kunst, klede, byggverk og brensel, samt bruk av natur til lek, rekreasjon, friluftsliv, turisme, undervisning og forskning.
- **Indirekte bruksverdi:** Verdi i form av livsberande prosessar og økologiske tenester som biologisk produksjon, jorddanning, reinsing av vatn og luft, vasshushaldning, lokalt og globalt klima, karbonet, nitrogenet og andre stoff sitt kretsløp, økologisk stabilitet og miljøet si evne til å dempe effektar av påkjenningar som forureining, flom og tørke. Desse verdiane er ein føresetnad for menneskeleg eksistens og økonomisk aktivitet.
- **Potensiell verdi:** Verdier som ikkje er utnytta eller kjent. Slike verdier omfattar både direkte og indirekte verdier nemnt ovanfor og er blant anna knytt til bruk av uutnytta genetiske ressursar både når det gjeld tradisjonell foredling og genteknologi for framstilling av nye produkt med direkte bruksverdi.
- **Immateriell verdi:** Verdi som er etisk og moralsk forankra, t. d. knytt til ønsket om å vita at ein art eksisterer, til kommande generasjonar sine mulegheiter og livskvalitet, og til ønsket om å ta vare på landskap og natur som del av vår kulturarv og opplevingsverdi.

Til dei moralske og etiske verdiane høyrer også naturen sin eigenverdi (DN 1999a). At naturen har eigenverdi byggjer på tanken om at alle livsformer og urørt natur har verdi i seg sjølv, og difor ikkje treng sjåast på som eit middel, men som eit mål i seg sjølv. Tanken om at framtidige generasjonar skal overta kloten med like stor moglegheit for ressursutnytting og naturoppleving som vi har, er identisk med ei berekraftig utvikling slik Brundtland-kommisjonen definerte det.

Trugsmål mot det biologiske mangfaldet

Fysiske inngrep

Øydelegging, fragmentering og endring av naturområde er det største trugsmålet mot det biologiske mangfaldet. Særleg viktig er fysiske inngrep i samband med ulike utbyggingsformål. Store utbyggingar har ofte store konsekvensar, men det er summen av både små og store inngrep som over tid vil avgjera om vi klarer å ta vare på det biologiske mangfaldet. Der utbyggingspresset er stort, er det ofte utbyggingsinteressene som vert sterkast vektlagt i beslutningsprosessane.

Endra driftsformer i jordbruket

Utviklinga i landbruket resulterer i intensivering, spesialisering og rasjonalisering av drifta, men også fråflytting, brakklegging og attgroing. Dei største driftsendringane i jordbruket har skjedd dei siste 50 åra og mange kulturskapt naturtyper, m.a. slåtteeenger og naturbeitemarker er i ferd med å forsvinna (Jordal 1997, Fremstad og Moen 2001). Mykje av det lysopne, mosaikkprega landskapet frå det tradisjonelle jordbruket gror i dag att, og vert til buskmark eller skog. Dette medfører m. a. at planteartar som er avhengige av mykje lys og lite konkurranse går attende. I tillegg fører sjølv moderat gjødsling til at ein del artar går sterkt attende eller forsvinn heilt (Jordal 1997, Fremstad 1997). Bruken av kunstgjødsel var svært liten fram til 2. verdskrigen. Etter krigen auka bruken sterkt fram til 80-tallet. På grunn av desse endringane vil truleg ei lang rekkje plante-, sopp- og insektsartar forsvinna eller bli svært sjeldne, for over 30 % av dei norske raudlisteartane er knytt til kulturlandskapet (DN 1999b). Område med biologisk verdifull myr har i noko grad vorte drenert og dyrka i løpet av 1900-talet. I dag er det stort sett stillstand i dyrkinga.

Spreiing av framande organismar

Menneskeskapt spreiiing av organismar som ikkje høyrer naturleg heime i økosystema, er eit aukande problem - både for vern av biologisk mangfald og med omsyn til verdiskaping. Innførte artar er ikkje tilpassa dei naturlege økosystema, og mange vil døyt ut etter kort tid. Men dei som greier å etablere seg, har ofte ikkje naturlege fiendar som regulerer populasjonane, eller dei kan ha andre konkurransefordelar som fører til at populasjonane aukar kraftig (MD 2001a). Dette kan føra til at dei utkonkurrerer andre artar, og at heile økosystem vert endra. Gjennom signering og ratifisering av Riokonvensjonen, har Noreg forplikta seg til m. a. å hindra innføring av, kontrollere eller utrydda fremande artar som trugar økosystem, habitat eller artar (MD 1992: artikkel 8h).

Mink er døme på ein art som er komen til og har spreid seg i kommunen sin fauna dei siste 30-50 åra.

Sitkagrana er planta i same tidsromet, og tek no til å spreia seg i heiane på eiga hand.

Overhausting

Hausting av naturressursar er eit gode så lenge det foregår innanfor økologisk forsvarlege rammer. Overhausting oppstår når det over ein lengre periode vert hausta meir enn populasjonen produserer. Dersom aktiviteten rammar artar med nøkkelfunksjonar, kan ringverknadene verta store. Overhausting av ein truga eller sårbar art vil vera eit trugsmål mot arten sin vidare eksistens. I Noreg er eksempla på overhausting i nyare tid særleg å finna i havet.

Forureining

Dette kan opptre både i form av lokale utslepp, i form av langtransportert forureining som sur nedbør og radioaktivitet, og i form av utslepp som kan påverka heile kloden, som klimagassar og ozonnedbrytande stoff.

Lokale utslepp skuldast ofte landbruk eller kloakk.

Langtransportert forureining har ikkje gjort merkbar skade på naturen i Møre og Romsdal. Det vert likevel reist spørsmål om nitrogennedfall kan ha ein effekt i svært næringsfattige økosystem som kystlynghei.

Eventuelle klimaendringar vil også kunne påverka naturen vår. I Noreg viser prognosar at det kan bli meir nedbør i vårt fylke. Temperaturen kan truleg stiga over heile landet. Stormar kan bli meir vanlege, særleg i vår landsdel. Verknadene vil vera størst for fjellartar, og for varmekjære artar som har nordgrense for utbreiinga si i Noreg. Artar som har nordgrensa si i Noreg, t. d. mange varmekjære planter, soppar og insekt, vil kunne få ei større utbreiing.

Forvaltning av biologisk mangfald i kommunane

Verneområde

Sandøy kommune har fleire verneområde i grunne havområde, havstrand og myr. Tidlegare har Staten hatt ein vesentleg del av forvaltningsansvaret for verneområda, men meir av dette ansvaret vert no gradvis overført til kommunane.

Resterande areal

På dei resterande delene av arealet i Sandøy kommune er landbruket, kommunen, det øvrige næringslivet og grunneigarane dei viktigaste aktørane. Kommunen har ei sentral overordna rolle fordi han er ansvarleg for ei samla og langsiktig arealdisponering. I tillegg kan han ekspropria, og er lokal skog- og landbruksmyndighet med ansvar for planlegging, vegleiing og informasjon.

Dei resterande areala må i første rekkje forvaltast av kommunen gjennom bruk av Plan- og bygningslova (PBL). I arealplanlegginga har kommunen eit ansvar for kartlegging og forvaltning av biologisk mangfald. Derfor er det viktig å få kunnskap om og oversikt over kvar i kommunen det er verdifulle område som krev at ein tek særlege omsyn. Meir kunnskap gjev eit bedre vedtaksgrunnlag når avgjerdsler om utnytting av naturområde skal takast. Ifølgje St. meld. nr. 42 skal kommunane heretter utøva ei kunnskapsbasert naturforvaltning.

Aktiv sikring

Kommunane har dei juridiske virkemidla som trengst for å verna område (PBL §25-6 for regulering til spesialområde naturvern), men desse er lite brukt. Årsaka er ei frykt for å påføra kommunen eit erstatningsansvar overfor grunneigarar og andre som har rettar i områda.

Passiv sikring

Kommunen kan styra unna dei viktigaste områda for biologisk mangfald når ein skal byggja ut eller foreta naturinngrep. Ofte har ein alternative plasseringar for tiltak, og ein bør da velgja det som har minst negativ påverknad på det biologiske mangfaldet. Identifiserte område som er viktige for biologisk mangfald skal vektleggast i planlegginga i kommunane (MD 2001b).

Grunneigaravtalar

Frivillige avtalar har den fordel at konfliktgraden ofte er låg og at ein unngår erstatningskrav. På lang sikt er slike avtalar ofte noko usikre, mellom anna i samband med grunneigarskifte eller ved endra økonomiske vilkår.

Virkemiddel i landbruket

Fleire tilskotsordningar er i dag tilgjengelege for tiltak som tek vare på det biologiske mangfaldet i jordbrukslandskapet. For å oppnå tilskot er det ikkje høve til å gjera større endringar eller inngrep i kulturlandskapet. I tillegg vert det gjeve økonomisk støtte til tiltak som går ut over det ein reknar som vanleg landbruksdrift, t. d. skøtsel av kystlynghei, naturbeitemarker m.m. Denne ordninga er frå 2004 overført til kommunane. Det er svært viktig at kommunane brukar dette høvet aktivt til å ta vare på biologiske verdier i kulturlandskapet, og ikkje berre hus og kulturminne.

Formålet med rapporten

Hovudformålet med prosjektet er å gje kommunen og andre arealforvaltarar eit godt naturfagleg grunnlag for den framtidige bruken av naturen i kommunen, slik at ein betre kan ta omsyn til det biologiske mangfaldet i alt planarbeid.

Arbeidet har gått ut på å identifisera område som er særleg verdifulle for det biologiske mangfaldet, fordi dei er levestader for særleg mange artar, eller for uvanlege eller kravfulle artar som har vanskeleg for å finna leveområde elles i landskapet (jfr. metodikk-kapitlet).

Nokre begrep

Beitemarkssopp: grasmarkstilknytt soppartar med liten toleranse for gjødsling og jordarbeiding, og med preferanse for langvarig hevd – dei har derfor tyngdepunkt i naturenger og naturbeitemarker.

Biologisk mangfald omfattar mangfald av

- naturtypar
- artar
- arvemateriale innanfor artane

Edellauvskog: skog med vesentlig innslag av dei varmekjære lauvtreslaga (alm, bøk, ask, spisslønn, lind, svartor, eik og hassel). I Sandøy er det hassel som er aktuell. Hassel krev ein gjennomsnittstemperatur for perioden juni-september på 11-12 °C, medan gran og furu greier seg rundt 8-9 °C og fjellbjørk toler heilt ned i 7-7,5 °C (Hafsten 1972).

Indikatorart (signalart): ein art som på grunn av strenge miljøkrav er til stades berre på stader med spesielle kombinasjonar av miljøforhold. Slike artar kan dermed gje god informasjon om miljøkvalitetane der den lever. Ein god indikatorart er vanleg å treffa på når desse miljøkrava er tilfredsstilte. For å identifisera ein verdifull naturtype bør helst ha fleire indikatorartar.

Jordvassmyr: Myrtype der plantene får næring frå vatn som har vore i kontakt med mineraljord, til forskjell frå nedbørsmyr.

Kontinuitet: i økologien bruka om relativt stabil tilgang på bestemte habitat, substrat eller kombinasjon av bestemte miljøforhold over lang tid (ofte fleire hundre til fleire tusen år). Det kan i kulturlandskapet t.d. dreia seg om gjentatt årleg forstyrring i form av beiting, slått eller trakkpåverknad.

Naturbeitemark: gammal beitemark med låg jordarbeidingsgrad, låg gjødslingsintensitet og langvarig hevd; omgrepet er ei direkte oversetting av det svenske "naturbetesmark".

Natureng: i snever forstand gamle slåttemarkar med låg jordarbeidingsgrad, låg gjødslingsintensitet og langvarig hevd. I andre samanhengar blir omgrepet bruka i ei vidare tyding om gras- og urterik vegetasjon i både gamle slåttemarkar og naturbeitemarkar.

Naturengplanter: planter som er knytta til engsamfunn, og som har liten toleranse for gjødsling, jordarbeiding og attgroing. Dei har derfor tyngdepunkt i naturenger og naturbeitemarkar, og er dermed en parallell til beitemarkssoppane.

Nedbørsmyr: Myrtype der plantene får næring berre frå regnvatnet, sjå og høgmyr.

Oseanisk: Som har å gjera med kysten og havet. Vert bruka om eit klima med mild vinter og kjøleg sommar, dvs. liten forskjell mellom sommar og vinter. Oseaniske planter og oseaniske vegetasjonstypar trivst best i eit slikt klima.

Raudliste: liste over artar som i større eller mindre grad er truga av menneskeleg verksemd (DN 1999b).

Signalart: blir i denne rapporten bruka omtrent synonymt med indikatorart. I "signalart" ligg det litt meir at ein bør vakna opp og leita etter fleire teikn på ein evt. verdifull lokalitet.

Tradisjonelt kulturlandskap: dominerande typar av jordbrukslandskap for minst 50-100 år sidan, forma av slått, husdyrbeite, trakk, krattrydding, lauving og lyngheiskjøtsel kombinert med låg gjødslingsintensitet og relativt lite jordarbeiding, med innslag av naturtypar som naturenger og naturbeitemarkar, hagemark, slåttelundar og lynghei.

Truga artar: artar som er oppførte på den norske raudlista, også kalla raudlisteartar.

Undervasseng: Vegetasjon av planter som er neddykka i saltvatn eller brakkvatn, helst på stader med roleg vatn som i grunne vågar og avsnørte brakkvasspollar. I Sandøy finst m.a. ålegrasenger.

METODAR OG MATERIALE

Innsamling av informasjon

Informasjonen kjem dels frå innsamling av eksisterande kunnskap, dels frå feltarbeid i samband med dette prosjektet, i første rekkje utført av forfattaren. I hovudsak kan ein seia at arbeidet har gått ut på å identifisera område som er særleg verdifulle for det biologiske mangfaldet, fordi dei er levestader for særleg mange artar, eller for uvanlege eller kravfulle artar som har vanskeleg for å finna leveområde elles i landskapet. Kva naturtypar dette gjeld, er definert i ei handbok i kartlegging av biologisk mangfald (Direktoratet for naturforvaltning 1999a).

Eksempel:

- ein registrerer ikkje alle strender, men t. d. større strandengområde
- ein registrerer ikkje alt kulturlandskap, men t. d. artsrike naturbeitemarker
- ein registrerer ikkje alle innsjøar, men t. d. næringsrike vatn i låglandet
- ein registrerer ikkje blåbærbjørkeskog, men t. d. rik edellauvskog med alm eller hassel og mange varmekjære planter
- ein registrerer ikkje alle bergskrentar, men t. d. artsrike nordvende berg med sjeldan og kystbunden lavflora

Vilt- og fiskekartlegging inngår ikkje i metodeopplegget, heller ikkje kartlegging av marine område.

Gangen i arbeidet er slik at ein først må setta seg inn i eksisterande kunnskap, så samla inn ny kunnskap (feltarbeid), deretter systematisera materialet, prioritera lokalitetane og til slutt presentera dette på kart og i rapport eller liknande.

Litteratur

Det er leita systematisk i litteratur som kan tenkjast å ha informasjon frå Sandøy. Dette har vorte lettare å få oversikt over frå år 2000, da underteikna saman med Geir Gaarder på oppdrag for Fylkesmannen i Møre og Romsdal har laga eit utkast til litteraturdatabase over naturen i fylket. Denne databasen er søkbar på kommune, og ligg også på Fylket sine heimesider på Internett. Eit søk på Sandøy i databasen er presentert i litteraturoversikta attast i rapporten.

Oversikt over viktige litteraturkilder med kommentarar

Tabell 3. Dei viktigaste skriftlege kjeldene som er bruka for å kartleggja eksisterande naturinformasjon frå Sandøy, med kort skildring av innhaldet. Sjå litteraturlista for fleire kjelder.

Kjelde	Kommentar
Dahl (1895, 1897)	Botanisk skildring av fleire lokalitetar frå besøk på Harøya i 1894 og Ona og Husøya i 1895, den første botaniske utforskinga av kommunen
Finnøy (1953, 1983a-e)	Lokalhistoriske skildringar som belyser bruken av innmark og utmark
Folkestad (1972b)	Sjøfugteljingar m.a. med data frå Sandøy
Folkestad (1976c)	Skildrar naturkvalitetar i Sandøy kommune
Folkestad (1977)	Gjennomgang av viktige våtmarkslokalitetar
Folkestad & Loen (1998)	Skildrar fleire sjøfuglområde i kommunen
Fylkesmannen (1982)	Verneplan for våtmarker, grunnlag for fleire verneområde i kommunen
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernadv. (2000)	Naturbasen, utskrift for Sandøy m. kart
Fægri (1960)	Utbreiingskart for kystplanter, nokre artar er også kjent frå Sandøy
Gjershaug m. fl. (1994)	Viser detaljerte kart over alle norske hekkefuglar
Gaarder & Jordal (2001)	Gjennomgang av funn av raudlisteartar i fylket av planter, mosar, kransalgar, lav, sopp og sommarfugl, nokre også frå Sandøy
Gaarder m. fl. (2001)	Omtalar ei rekkje viktige naturtypar i Møre og Romsdal, som eit supplement til DN (1999a), mellom desse fleire viktige typar i Sandøy
Holten m. fl. (1986b)	Fagrapport havstrand, omtalar fleire strandområde
Huse (1996)	Lokalhistoriske skildringar som belyser naturbruken på nokre fråflytta øyar
Jordal & Gaarder (1997, 1998a, 1998c)	Nemner område og funn inkl. raudlisteartar frå kulturlandskapsområde
Jordal & Gaarder (1999)	Oppsummering av undersøkte kulturlandskap
Lid (1937)	Beskreiv ei ny bregne oppkalla etter N. Wille (bruntelg, <i>Dryopteris expansa</i> var. <i>willeana</i>) m.a. på grunnlag av hans funn i Sandøy. Denne er sjeldan og står på raudlista sjølv om ho berre har status som varietet.
Løvenskiold (1947)	Nemner fugleobservasjonar frå Sandøy
Myrberget (1962)	Nemner fugleobservasjonar frå Sandøy
Wille (1924)	Grundig botanisk utforsking av Ona og Husøya i 1918, viktig avhandling
Willgoth (1955)	Nemner fugleobservasjonar frå Sandøy

Museumssamlingar, databasar, Internett

Lav- og soppdatabasane ved Universitetet i Oslo er sjekka på Internett. Underteikna har vidare motteke utskrift frå herbariedatabasane når det gjeld regionalt sjeldne planter. Likeeins er det brukt eigne databasar om litteratur, raudlisteartar, vassplanter, kransalgar, regionalt sjeldne planter m.m.

Innsamling frå personar

Ei rekkje einskildpersonar sit på interessante opplysningar om naturen i Sandøy. Noko er innsamla. Det er eit stort arbeid å samla all denne informasjonen, og det hadde vore ønskjeleg å kunne bruka noko meir tid til dette.

Eigne registreringar av biologisk mangfald i kommunen

I 1996-1998 har forfattaren saman med Geir Gaarder undersøkt ein del kulturlandskapsområde i kommunen (Jordal & Gaarder 1997, 1998a). I tillegg har Gaarder & Jordal (2001) samla opplysningar om raudlisteartar av planter, mosar, kransalgar, lav, sopp og sommarfuglar frå alle kommunar i fylket inklusive Sandøy.

Eit utval lokalitetar er registrert meir detaljert. Det er laga lister for dei kartlagte lokalitetane for alt som er bestemt (planter, sopp, mosar).

Interessante observasjonar av virveldyr (pattedyr, fugl, amfibiar) er notert i samband med alt feltarbeidet.

Artsbestemming og dokumentasjon

Artsbestemming av planter er gjort ved hjelp av Elven m. fl. (1994), og norske namn følger også denne utgåva. Bestemming av sopp er utført ved hjelp av stereolupe, stereomikroskop og diverse litteratur. For raudskivesopp (*Entoloma*) har ein brukt Noordeloos (1992, 1994). For andre artar har ein brukt Hansen & Knudsen (1992, 1997, 2000) og Ryman & Holmåsén (1984). For vokssopp har ein brukt Boertmann (1995). Norske namn på sopp følger Gulden m. fl. (1996) med seinare tillegg. Særleg interessante funn (planter, sopp) er eller vil bli send til Botanisk museum i Oslo, der dei skal vera fritt tilgjengeleg for alle. Vitskaplege namn følger dei publikasjonane vi har bruka i arbeidet. Namnsetting av fugl følger Gjershaug m. fl. (1994).

Vegetasjonstypar

Inndeling av vegetasjonstypar følger Fremstad (1997) i grove trekk. Eit unntak er inndeling av vegetasjon på havstrand. Holten m. fl. (1986a) nyttar eit meir detaljert system, og ein har ikkje gjort forsøk på å konvertera desse til Fremstad sine typar, men nyttar dei slik dei er skildra i rapporten.

Verdsetting og prioritering

Generelt

Ved verdsetting av naturmiljøet blir det i praksis gjort ei *innbyrdes rangering* av det biologiske mangfaldet. Det kan settast fram fleire påstandar som grunnlag for å verdsetta einskilte naturmiljø eller artar høgare enn andre, og dei to viktigaste er truleg:

- Naturmiljø og artar som er sjeldne, er viktigere å ta vare på enn dei som er vanlege
- Naturmiljø og artar som er i tilbakegang, er viktigare å ta vare på enn dei som har stabile førekomstar eller er i framgang

Kriteriar og kategoriar

Ein viser her berre til verdsettingskriteria i DN (1999a). Kategoriane her er:

- A (svært viktig)
- B (viktig)
- C (lokalt viktig)

I denne rapporten er kriteria for naturtypar og raudlisteartar innarbeidde, det gjeld også kriteria frå vilthandboka (DN 1996). Kriteria gjev heilt klart rom for ein del skjøn. Dessutan er kriteria for C - "lokalt viktig" ikkje presentert i handboka. Ein del lokalitetar som truleg ikkje bør koma i kategori B - viktig, er plasserte i kategori C - lokalt viktig. For å koma i kategori A bør ein lokalitet ha særlege og uvanlege kvalitetar, t. d. forekomst av artar som er sårbare eller truga på raudlista, eller dei må vera særleg velutvikla og artsrike. For å koma i kategori B vert det ikkje stilt så strenge krav, men nokre definerte vilkår må vera oppfylte.

Avvik frå DN-handboka i denne rapporten

Rapporten avvik frå DN-handboka (DN 1999a) på eit punkt

- DN-handboka vil føra alle naturbeitemarker med raudlisteartar i kategori A (svært viktig)

Dette kriteriet gjer det vanskeleg å skilja mellom lokalitetar som klart er heilt ulike, og som bør verdsettast ulikt. Krava for å koma i kategori A bør vera noko strengare.

I denne rapporten er følgjande kriteriar nytta for verdsetting av naturbeitemarker:

A (svært viktig)	velutvikla lokalitetar med mange indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling, forekomst av raudlisteartar i kategori sårbar eller direkte truga
B (viktig)	lokalitetar med ein del indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling, ofte med forekomst av raudlisteartar i kategori sjeldan eller hensynskrevande
C (lokalt viktig)	lokalitetar som er små eller litt attgrodde eller dårleg utvikla, og med relativt få indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling.

Viltlokalitetar

Dette prosjektet har og omfatta midlar til viltkartlegging, som er nytta til ei oppdatering av grunnlagsmaterialet i kommunen sitt viltkart. Storvilt er ikkje prioritert i denne omgang, sidan kunnskapen om dette i stor grad sit lokalt. Innsamling av data om hekkeområde for t. d. sjøfugl og rovfugl er prioriterte i prosjektet. Elles er viktige

overvintringsområde for sjøfugl med. Ein viser til handbok i viltkartlegging (DN 1996). Noko nytt viltkart er ikkje eit siktemål i denne omgang. Ein har derfor ikkje foretatt vektning av viltdata og avgrensing av nye område. Det viktigaste er å ta vare på ny informasjon om vilt ved å oppdatera oversikta over viltobservasjonar (ikkje presentert i rapport) og laga eit skriftleg oversyn over gamle og nye viltområde.

Bruk av raudlisteartar/signalartar

Når dei ulike lokalitetane er skildra, er det av og til opprimsa mange artar som er funne på staden. Dette kan vera for å illustrera trekk ved t. d. vegetasjonen, og ikkje alle artsfunn er like viktige for å verdsetta lokaliteten. Nokre artar blir lagt særleg mykje vekt på i verdsettinga. Desse er:

- raudlisteartar
- signalartar (indikatorartar)

Raudlisteartar er omtala i eit eige kapittel i rapporten. Signalartar blir kort omtala her. Nedanfor blir det opprimsa ein del artar som er brukt som signalartar og vektlagt i verdsettinga.

Havstrand: grusstorr, havstorr, ishavsstorr, bogestorr, småhavgras, skruehavgras
Naturbeitemark: ei rekkje artar definerte som anten naturengplanter eller beitemarkssopp hos Jordal & Gaarder (1995).

Bruk av truga vegetasjonstypar

Ein rapport om vegetasjonstypar som er truga nasjonalt (Fremstad & Moen 2001) er bruka som støtte i verdsettinga.

Område med dårlege data eller usikker status

Potensielt interessante lokalitetar som det finst lite informasjon om, eller som er undersøkte men ikkje prioriterte, er samla i kapitlet "Område med dårlege data eller usikker status". Ein kan her berre visa til behovet for vidare kartlegging.

Årsaker til at lokalitetar ikkje er avgrensa og prioriterte:

- lokaliteten er ikkje undersøkt, kanskje avstandsbetrakta med kikkert, eller ein har for dårlege data om lokaliteten
- lokaliteten er undersøkt, men ein har så langt ikkje funne tilstrekkelege biologiske verdiar til å avgrensa lokaliteten
- DN-handboka om biologisk mangfald prioriterer ikkje dei biologiske verdiane som er påvist på vedkomande lokalitet

Presentasjon

Generelt

Det er laga ein generell omtale av kommunen med geologi, lausmassar og ulike naturtypar, samt litt historikk omkring utforskinga av Sandøynaturen, er samla i eit kapittel. Dei mest verdifulle områda er omtala i eit avsnitt med faktaark for lokalitetar. Raudlisteartar er omtala i eit eige kapittel. Deretter kjem betraktningar omkring kvaliteten på datagrunnlaget etter den kunnskapen som no er samla. Sist i rapporten er presentert litteraturliste for Sandøy og ulike artslistar. Dette er både artslistar for heile kommunen for planter og sopp, og i tillegg også plante- og sopplister frå einskildlokalitetar. Sopplister for lokalitetar stammar frå undersøkingar av kulturlandskap, i første rekkje naturbeitemark.

Områdeskildringar

Dei einskilde lokalitetane er omtala i eit avsnitt med faktaark for lokalitetar. Ein har her i store trekk følgd DN (1999a) med nokre justeringar. I dette kapitlet er områda sorterte slik at geografisk nærliggjande lokalitetar hamnar saman. Lokalitetsnummer i dette prosjektet er velt frå 1 og oppover. Truslar nemner ikkje berre dei som er aktuelle i dag, men dei som kan bli aktuelle seinare. T. d. er det for naturbeitemark konsekvent ført opp atgroing som trussel. For dei fleste lokalitetar kan fysiske inngrep verta ein trussel før eller seinare.

Kartavgrensing

Alle nummererte lokalitetar er innteikna på manuskart som er overlett til kommunen, som så har sørnga for å få dei digitalisert. Avgrensingane vert ikkje alltid så nøyaktige som ønskjeleg. Ein må oppfatta avgrensingane som omtrentlege og orienterande. I tilfelle planer om nye tiltak eller inngrep bør ein foreta befarng for å få ei meir detaljert avgrensing.

NATURGRUNNLAG

Da kommunelova kom i 1837 vart Sandøy ein del av Aukra kommune. I 1866 vart Sandøy ein sjølvstendig kommune (Julnes 2001).

Historikk omkring utforskinga av Sandøy-naturen

Dei truleg første skriftlege skildringane av Sandøy-naturen er frå siste halvdel av 1700-talet. H. P. Schnitler etterlet seg manus i 1768 og 1789 (utgjeve av Romsdal Sogelag 1974) der også Sandøy er nemnt. Blytt (1874) nemner funn av dikesvineblom frå "Sandø".

Tidleg botanisk utforsking

Den første verkelege botaniske utforskinga av Sandøy-naturen kan ein vel seia starta med konservator Ove Dahl sitt besøk på Harøya i første del av juli i 1894 og på Ona, Husøya og Sandøya i 1895. Han gjorde da ei rekkje viktige plantefunn, m.a. svartknoppurt, dvergsmyle, dikesvineblom og bakkeveronika ved Ona fyr, havbendel, tiggarsoleie og blankburkne på Husøya, havbendel og dvergsmyle på Sandøya, dvergsmyle på Steinshamn, sandstorr og dvergsmyle på Malesanden, og svartknoppurt ved Myklebust (Dahl 1895, 1897, herbariet i Botanisk Museum, Oslo). Sommaren 1918 budde professor N. Wille på Garshaug på Husøya, og samla da ei rekkje algar og planter som han har skrive ei avhandling om (Wille 1924). Av plantene kan nemnast m.a. bakkeveronika, dikesvineblom, dvergsmyle, havbendel, kvitkurle, marinøkkel, tiggarsoleie og villapal. Wille har ei planteliste for Ona og Husøya på 186 artar som er interessant å jamføra med dagens artsliste (laga av rapportforfattaren). Ei samanlikning viser klare endringar som kan relaterast til endringar i bruken av landskapet, først og fremst at tidlegare slått og beiting no for det meste har opphøyr.

Sommaren 1934 var botanikarane Johannes Lid og Jens Holmboe i Molde-området med botanikkstudentar. 3. juli var dei på båttur i Sandøy kommune. Holmboe var på Sandøya og samla m.a. bakkeveronika, dunhavre, dvergsmyle, kjeldegras, lodnefaks, strandkveke og nordsjøreddik. Lid var på Orta og samla m.a. dvergsmyle og dikesvineblom. Innsamlingane deira er spreidd på ulike museumsherbarium.

Ei merkeleg bregne som N. Wille fann på Husøya i 1919 (muligens feilskrift for 1918), har han ikkje skrive om, sannsynlegvis fordi han ikkje fann ut kva det var. Ho likna på sauetelg, men med svart stilk. I tillegg finst eit pressa eksemplar av Th. Hesselberg frå "Sandø" den 12.07.1907. På utferda i Romsdal fogderi i 1934 fann Lid og Holmboe meir av denne på Seterøya ved Molde, og i 1935 samla Georg og Karen Hygen same bregna på Ålvundeid i Sunndal kommune. I 1937 publiserte så Johannes Lid denne bregna som ny for vitskapen under det latinske namnet *Dryopteris austriaca* var. *willeana* basert på dei nemnde funna med unntak av Hesselberg sitt (Lid 1937). Dette er ein varietet av sauetelg som har fått det norske namnet bruntelg, og som i dag framleis vert rekna som så sjeldan at han står på den norske raudlista (liste over sjeldne og truga artar). Litt moro da at historia starta på Husøya (eller i det minste i Sandøy kommune 1907), og at bregna vart oppkalla etter Wille som fann ho her. Bruntelg er truleg ein suboseanisk art – ei kystplante.

I tidsrommet 1938-1942 samla Sverre Midtgård planter på Harøya, m.a. bakkeveronika, bergasal, blankburkne, dikesvineblom, dunhavre, gullstjerne, havbendel, kusymre, irsk kystmyrklegg (ifølgje Skogen 1966), marinøkkel, markfrytle, rundbelg, svartknoppurt og vivendel. I tillegg var han på Uksnøya og samla lodnefaks og villapal. 6. juli 1948 var botanikaren Knut Fægri på besøk på Lyngværet, og samla m.a. bakkeveronika, bogestorr, dvergsmyle, heistorr og vivendel.

Nyare botanisk utforsking

29.-30. juli 1967 var professor Rolf Nordhagen på Harøya saman med kona Monna. Han samla da m. a. dikesvineblom, dvergsmyle, kjeldegras og nordsjøreddik.

I 1969 kom Per Størmer med ei avhandling om mosar med vestleg utbreiing i Noreg, der det også var med funn av tre moseartar frå Sandøy.

Sommaren 1984 utførte Arne A. Frisvoll feltarbeid på havstrender i kommunen, som vart publisert i ein felles havstrandrapport for heile fylket (Holten m.fl. 1986b). Her vert 7 lokalitetar skildra botanisk.

Underteikna har også utført noko undersøking av kulturlandskapet i kommunen før arbeidet med den føreliggjande rapporten, der både planter og beitemarkssopp er registrerte (Jordal & Gaarder 1997, 1998a, 1998c).

Utforsking av vilt (pattedyr, fuglelivet m.m.)

Dei første skildringane av fuglelivet i kommunen stammar frå Løvenskiold (1947), Willgohs (1955) og Myrberget (1962). Den første meldinga frå lokale ornitologar var Folkestad (1963). Folkestad (1972b) presenterte dei første teljingane av overvintrande vassfugl i kommunen. Johansen (1974) presenterer ei av dei første systematiske teljingane av hekkande måsefugl. I 1976 kom Alv Ottar Folkestad med kommunevise rapportar om område av interesse for friluftsliv og naturvern i fylket, såleis også ein rapport som omhandla Sandøy (Folkestad 1976c). Dette er den første samla framstillinga av verdifull natur i kommunen med vekt på viktige fugleområde. Same år laga same Folkestad også ei skildring av fuglelivet på Uksnøya (Folkestad 1976a). Etter dette har talet på titlar som omhandlar fugl auka sterkt, først i siste del av 1970-talet og seinare har kommunen vore mykje besøkt til alle årstider av fugleinteresserte. Talet på titlar om fugl i kommunen er til saman ca. 160, eit imponerende høgt tal, og det meste er publisert etter 1975. Det er særleg alle dei sjeldne fugleartane som trekkjer forbi Ona om hausten som vekker interesse, men også det gode utvalet av dels sjeldne overvintringsgjestar, som finn mat i dei grunne havområda som kommunen har så mykje av.

I 1982 kom verneplan for våtmarker med forslag til vern av fleire strandområde i kommunen. Elles har det i løpet av 80- og 90-talet kome ei rekkje publikasjonar om marinbiologi, som dels fell utanfor føremålet med denne rapporten (kartlegging av marint mangfald er planlagt seinare). Her kan m.a. nemnast ei doktoravhandling om steinkobben (Bekkby 2001).

Mykje av historia omkring utforskinga av naturen i Sandøy kan lesast ut av dei litteraturtitlane som er refererte attast i rapporten.

Landskap m.m.

Sandøy er ein av kommunane i Sunnmøre fogderi, som er ein del av Møre og Romsdal fylke. Landarealet er oppgjeve til 260 km², noko som gjer Sandøy til ein av dei mindre kommunane i fylket. Spennvidda i naturtypar er likevel stor, frå grunt hav via holmar, skjær, strandberg, strender, jordbrukslandskap, skog, myr og hei til små rasmarker og eit lite "fjell". Etter siste istida vart Sandøy isfri for rundt 13000 år sidan (Nasjonaltlas for Norge, kartblad 2.3.4). Etter den tid har landet heva seg rundt 20-25 meter (Nasjonaltlas for Norge, kartblad 2.3.3).

Tabell 4. Nokre geografiske data for Sandøy kommune. Kjelde: Statistisk sentralbyrå og Sandøy kommune.

Parameter	Verdi
Areal (landareal)	20 km ²
Jordbruksareal	xx
Myrareal	5 km ²
Skogareal	1 km ² (planta)
Strandline	245 km
Høgaste punkt	137 m o. h. (Harøyburet)
Største havdjup	222 m (ved Flatflesa)
Talet på øyar	871 (20 km ²)
Talet på ferskvatn	31
Areal 0-60 m o.h.	95 %
Areal 60-160 m o.h.	5 %

Klima

Klimaet i Sandøy er oseanisk. Eit typisk trekk ved eit oseanisk klima er liten temperaturforskjell mellom sommar og vinter. I eit slikt klima er vintertemperaturane høge, i heile Sandøy kommune ligg temperaturen mellom 2 og 3°C som gjennomsnitt for januar. Gjennomsnittstemperatur for juli er i underkant av 13°C. Vidare er det relativt mykje nedbør (årsnedbør litt under 1200 mm, Holten m. fl. 1986a). Det er også hyppig nedbør, >220 dagar med nedbør >0,1 mm i løpet av året. Kjelde: Nasjonalatlas for Norge.

Tabell 5. Temperaturnormalar for Sandøy i perioden 1961 – 1990. Kjelde: http://met.no/observasjoner/more_og_romsdal.

Nummer	Stad	h.o.h.	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des	år
62500	Ona	11	2,8	2,6	3,2	4,7	8,0	10,4	12,3	13,1	11,0	8,8	5,7	3,5	7,2
62470	Harøy	10	2,2	2,2	3,0	4,6	8,1	10,7	12,3	12,9	10,8	8,6	5,0	3,1	7,0
62480	Ona	13	2,6	2,5	3,2	4,5	7,8	10,3	12,1	12,9	10,9	8,8	5,4	3,6	7,1
62490	Ona - Husøy	8	2,9	2,8	3,3	4,7	7,8	10,4	12,2	12,8	10,9	9,0	5,6	3,8	7,2

Tabell 6. Nedbørnormalar for Sandøy i perioden 1961 – 1990. Kjelde: http://met.no/observasjoner/more_og_romsdal.

Nummer	Stad	h.o.h.	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des	år
62500	Ona	11	113	94	95	78	60	68	88	108	175	182	162	157	1380
62470	Harøy	10	118	100	105	80	60	68	85	113	176	180	160	155	1400
62480	Ona	13	118	97	102	78	59	68	84	113	176	180	160	155	1390
62490	Ona - Husøy	8	100	80	83	66	51	61	77	102	158	157	141	134	1210

Geologi

Berggrunnskart i målestokk 1:250.000 finst tilgjengeleg i farger (Tveten m. fl. 1998). Det finst og mellombelse geologiske kart i målestokk 1:50000 for heile kommunen i svartkvitt (kartblad 1220 III Brattvåg: Norges geologiske undersøkelse 1989a, kartblad 1220 IV Ona: Norges geologiske undersøkelse 1989b). Den sørlege delen av kommunen (sørlege del av Harøya) er prega av relativt sure gneis- og granittbergartar, noko som er typisk for Nordvestlandet. Dette er nokså harde bergartar som forvitrar seint og gjev eit sparsamt og litt surt jordsmonn. Dette jordsmonnet får ein vegetasjon av planter som er tilpassa desse litt karrige tilhøva. På nordlege del av Harøya og resten av kommunen finst yngre glimmerhaldige bergartar (glimmergneis, glimmerskifer, amfibolitt). Desse bergartane finst og m.a. i Fræna, Eide og Midsund. Denne berggrunnen gjev generelt eit godt jordsmonn med høgare pH, og tilhøve for kalkkrevande artar av planter, mosar og sopp. Ofte vil likevel lausmassane som ligg oppå berget kamuflera denne effekten.

Lausmassar

Viktigaste kjelda om lausmassane i kommunen er kvartærgeologisk kart for Møre og Romsdal i målestokk 1:250 000 (Follestad 1995). Det finst og lausmassekart i målestokk 1:50000 for heile kommunen (kartblad 1220 III Brattvåg: Norges geologiske undersøkelse 1988a, kartblad 1220 IV Ona: Norges geologiske undersøkelse 1988b). Overdekninga av lausmassar varierer sterkt innanfor kommunen. Mykje av holmane har berg som har eit svært tynt lausmassedekke eller ikkje i det heile. Lausmassane er i stor grad marine strandavsetningar som har kome på land som følgje av landhevinga etter istida. Desse strandavsetningane finst på deler av Husøya, mykje av Sandøya, Orta, Gåsøya, Finnøya og dei lågaste områda på Harøya, og er i stor grad utnytta til jordbruksland. Lausmasseforekomstane på og nær strender er påverka av kor utsett stranda er eller har vore for ver og vind. På eksponerte stader er ofte alle lausmassar vaska vekk slik at ein har berre blanke berget. På meir beskytta stader kan det vera bra med finare sediment, alt frå rullestein til fin sand og leire. Sand og leire finn ein helst på dei mest beskytta strendene. I hei- og myrområda har det etter istida danna seg meir eller mindre tjukke lag med torv, som er restar av plantemateriale som ikkje er fullstendig nedbrote. Slike torvlag finst på store deler av Harøya og deler av Orta, innanfor strandavsetningane. På Sandøya og Finnøya er det berre små torvavsetningar. Truleg har det her vore avsetningar som er forsvunne som følgje av behovet for brensel.

Natur- og biogeografisk plassering

Nordisk Ministerråd (1984) deler Skandinavia inn i **naturgeografiske regionar**. Sandøy høyrer her til i overgangen mellom 38 Den vestnorske lynghere-regionen, underregion 38c Nordvestkysten til Ålesund (sørvestre deler), og region 40 Møre og Trøndelags kystregion, underregion 40a Møre og Trøndelags kyst nord til Follafjorden (nordøstre deler).

Norge sitt kulturlandskap er inndelt i **landskapsregionar** som er definert og karakterisert av NIJOS (1993). For avgrensing av regionar i vårt fylke viser vi til kartet utgjeve av Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1998b). Heile Sandøy kommune tilhøyrer i denne samanheng dels region 20 (Vestlandets kystbygder), men grensar til region 25 Trøndelags og Nordmøres kyst-bygder (der m.a. Aukra høyrer til).

Biogeografi har å gjera med geografisk utbreiing av av artar og naturtypar. Viktigaste einskildfaktor er klimaet som varierer både med avstand frå kysten og høgde over havet. Det er også visse skilnader frå sør til nord i fylket. For meir presist å beskriva naturen på staden kan ein oppgje **vegetasjonssone** og **vegetasjonsseksjon**.

Vegetasjonssonar beskriv variasjonar i vegetasjonen frå sør til nord, og frå havnivå og opp mot fjellet. Oppdelinga og avgrensinga er knytt til utbreiing av plantesamfunn og planteartar, som igjen i stor grad avspeglar lokalklimaet. Vegetasjonssonar er beskrive av Moen (1998).

Følgjande vegetasjonssonar finst i Møre og Romsdal:

Boreonemoral sone (nordleg edellauvskog- og barskogsone)

Sørboreal sone (sørleg barskogsone)

Mellomboreal sone (midtre barskogsone)

Nordboreal sone (fjellskogsone)

Alpine soner (Låg-, mellom- og høgalpin sone)

Vegetasjonen i Sandøy tilhøyrrer den sørboreale sonen. (Moen 1998 s.94).

Omgrepet **vegetasjonsseksjon** blir bruka for å beskriva variasjonar i plantelivet mellom kyst og innland. Omgrepet oseanisk blir bruka om vegetasjon og artar knytt til kysten, med milde vintrar, liten temperaturskilnad mellom vinter og sommar og fuktig, nedbørrikt klima, medan kontinental blir bruka tilsvarende om vegetasjon og artar knytt til innlandet, med kalde vintrar, stor temperaturskilnad mellom vinter og sommar og tørrare klima. Inndelinga baserer seg på Moen (1998).

Følgjande vegetasjonsseksjonar finst i Møre og Romsdal:

O3. Sterkt oseanisk seksjon: Her er det stort innslag av mosar, planter m.m. knytt til eit fuktig klima med milde vintrar. Nedbørmengda er stor, og talet på dagar med nedbør er høgt. Seksjonen finst i ei stripe ytst på kysten som i vårt fylke er smal på Nordmøre og brei på Søre Sunnmøre. Sonen blir delt i to underseksjonar:

O3t. Vintermild underseksjon. Her finst ein del frostømfintlege planter, med purpurlyng som viktigaste indikator. Andre er heifrytle, blankburkne og vestlandsvikke. Denne underseksjonen finst berre i låglandet på ytterkysten omlag nord til Ålesund.

O3h. Humid underseksjon. Dette er resten av O3, og manglar dei mest frostømfintlege (termisk oseaniske) artane. Den alpine sonen er artsfattig som følgje av at det vantar ei rekkje fjellplanter m.m. som krev kvile under stabile vintertilhøve (kontinentale eller austlege artar).

O2. Klart oseanisk seksjon: Område med relativt høg årsnedbør, med noko lågare vintertemperaturar enn i O3-seksjonen. Artar og vegetasjon knytt til fuktig klima er også her svært utbreidd. Seksjonen dekkjer store område i ytre og midtre fjordstok i fylket vårt.

O1. Svakt oseanisk seksjon: Årsnedbør 800-1200 mm. Ei rekkje svakt vestlege artar finst, men dei mest kystbundne vantar eller finst spreidd (t. d. rome). Dekkjer eit relativt smalt område i indre fjordstrok og dalføra innafør, frå Geiranger til Trollheimen.

OC. Overgangsseksjon (til kontinentale seksjonar): Årsnedbør på 500-800 mm. Nokre svakt vestlege planter førekjem, innslag av ein del austlege planter og plantesamfunn, mellom anna tørrbakkessamfunn. Til denne seksjonen høyre berre nokre mindre område i austlege deler av Sunndal, Nesset og Rauma.

Vegetasjonen i heile Sandøy kommune tilhøyrrer sterkt oseanisk seksjon, humid underseksjon (O3h) (Moen m. fl. 1998, s. 126).

NATURTYPAR

DN (1999a) opererer med 7 hovudnaturtypar: havstrand/kyst, kulturlandskap, myr, ferskvatn/våtmark, skog, rasmark, berg og kantkratt, og fjell. Innanfor desse er det så skildra 56 prioriterte naturtypar. Dei typane som er viktigast i Sandøy, vert omtala nedanfor.

Havstrand/kyst

Sandøy ligg ute i havgapet og er ein av dei mest utprega kystkommunane i fylket. Heile kommunen består av øyar med ei strandline på heile 245 km. Det seier seg sjølv at havstrand da er ein viktig hovudnaturtype. Havområda er stort sett grunne og sandrike, og hellingsvinkelen der hav og land møtest er også ofte låg. På beskytta stader vil ein da få avsett finkorna masse, og det vert danna strandenger og sandstrender. Dei viktigaste naturtypane under denne hovudnaturtypen er derfor strandeng og strandsump, og sandstrand. Det finst også små areal med sanddyner på Sandøya og Harøya. Dette er i fylkessamanheng ein type som utgjer små areal og som er sterkt truga. Dyneområda på Harøya er verna. I tillegg finst vesentlege areal med såkalla "undervassenger" med ålegras. Kartlegging av ålegrasenger krev omfattande feltarbeid frå båt og/eller intervju av lokalkjende. Det er i denne samanheng ikkje lagt vekt på å kartleggja denne typen, sidan det er meir naturleg å ta det i samband med kartlegging av marint mangfald. Ein lokalitet som kjem nær brakkvasspoll ligg aust for Store Straumsundhaugen ved hamna på Sandøya. Han er likevel såpass eksponert for havbølgjer og saltvatn at det finst berre tang og pollpnyd, og ingen havgras eller andre karplanter. Han er derfor ikkje avgrensa.

Kulturlandskap

Jordbruket på kysten vår har ei historie som strekkjer seg meir enn 4000 år attende. Jordbruket i Sandøy er sikkert også svært gammalt. Om landbruksdrifta i nyare tid, på 1800- og første halvdel av 1900-talet, fortel t.d. Nils K. Finnøy (1983a om beiterett og sanking av egg og dun, 1983b om årsrytma i arbeidet). "Holmane har alltid vore nytta til sauebeite", skriv Finnøy, medan Gåsøya, Finnøya og Seterøya var beite for kyr og hestar. Gåsøya, Finnøya og Seterøya var beiteøyar utan busetnad fram til utskiftinga 1858-1864, men før utskiftinga var det dels sætra her (jf. namnet Sæterøya), ved at kyrne vart mjølka og mjølka teke hand om til smør og ost. Øysetring var tidlegare vanleg langs kysten, og i Sandøy er dette skildra av Huse (1996). Etter kvart fekk alle desse tre øyane busetnad og vart dels oppdyrka. Ein del holmar tilhøyrande Sandøy vart verande sameite fram til dei vart utskifta først på 1900-talet. Slåtten starta i gamal tid litt ut i juli. Dei fekk mesteparten av høyet frå heimebøen, truleg relativt lite frå utmarka (Nils K. Finnøy 1983c, "Slått og taresanking"). Eg har likevel latt meg fortelje at somme holmar vart slegne, t. d. Easteinen ved Sandøya (kjelde: Ingvar Sandøy) og Oterholmen og Røssholmen ved Husøya (kjelde: Olav Viken).

Lang kontinuitet i slått og beiting gjev tilhøve for mange beiteavhengige artar, særleg av planter og sopp. Desse er likevel svært vare for teknikkar i det moderne jordbruket, som oppdyrking, pløying, gjødsling og innsåing av innkjøpt frøvare. Mykje tidlegare udyrka eller overflatedyrka natureng vart fulldyrka etter 1900. Det som i dag er mest artsrikt, er gamle beitemarker som ikkje har vore oppdyrka. Desse finst fleire stader, særleg på dei gamle beiteholmane, m.a. Uksnøya, deler av Seterøya, Easteinen ved Sandøya, dessutan Lyngholmane og Landholmane på Finnøya og Røssholmen, Oterholmen og Husøyholmane ved Husøya. Dessverre går husdyrhaldet attende, og fleire av desse lokalitetane gror no att. Dei mest verdfulle er Seterøya og Landholmane på Finnøya. Elles kan ein liten flekk ved kyrkjegarden på Sandøy reknast som ei gammal slåtteeng, som framleis er artsrikt og vert halden i hevd med plenslått. Både berggrunnen og lausmassane er fleire stader kalkhaldige, og gjev derfor veksttilhøve for einskilde kravfulle, kalkkrevande artar. Dette gjeld også ei eng ved Storsanden på Sandøya, som no ikkje vert slått meir.

Kystlyngheiane er ein kulturbetinga naturtype som er knytt til kystane av Vest-Europa opp til Lofoten. I Sandøy finst og ein del lynghei, men mykje er i attgroing. På Uksnøya har ein hatt utegangarsau i mange år alt. På m.a. Seterøya og Gåsøya er beiting med utegangarsau starta opp dei siste åra, og dette gjev eit håp om at ein kan ta vare på noko av det gamle kystkulturlandskapet.

Ferskvatn

Det er registrert 31 ferskvatn i kommunen (Statistisk sentralbyrå). Dei fleste av desse er små myrtjønner som har relativt lita biologisk interesse. Den mest interessante er Lomtjønnna på Harøya, som i det minste har ein viktig viltfunksjon (verna som våtmarksreservat). På Harøya finst også nokre mindre bekker, som er det næraste ein kjem vassdrag i kommunen. Desse har ein flora av vass- og myrplanter som har ei viss interesse, og dei har truleg også fauna av virvellause dyr som kan vera interessant. Ein kjenner ikkje til at det er føreteke vesentlege ferskvassbiologiske undersøkingar i kommunen.

Myr

Myrer finst i dag først og fremst på Harøya, men mindre flekker finst og på Finnøya, Orta og Sandøya. Myrene var tidlegare ein viktig ressurs som kjelde til brensel. På dei øyane som har hatt gammal busetnad (Harøya, Sandøya og Husøya/Ona var det stort behov for brenntorv. Torvonna var mellom våronna og slåttan, for at torva kunne tørke i den årstida som hadde best tørk. Sandøya, Seterøya og Gåsøya vart tidleg tømt for brenntorv. Folk som budde her vart etter kvart avhengige av rett til å spa torv på Finnøya (Nils K. Finnøy 1983e, "Sandøyingane spar torv på Finnøy i gamle dagar"). På Harøya var derimot ressursane store i forhold til behovet. Det lettast tilgjengelege vart teke først, men mange stader på myrene ser ein framleis spor etter torvuttak, dette er og avmerka på økonomisk kart. Somme praktiserer framleis kunnskapen om torvspaing på Harøya, men no for tida meir ut frå ønsket om å halda kulturen levande.

Dei store flate myrene på Harøya som framleis ikkje er dyrka eller grøfta, kan avgrensast under typen "intakt låglandsmyr" (DN 1999a), sjølv om dei alltid har merke etter torvuttak. Desse er ofte fattige på artar, men utgjør likevel ein verdifull naturtype med einskilde interessante artar av fugl og insekt. Ved Harøyburet finst eit større område med terrengdekkjande myr, som dekkjer landskapet som eit teppe (også kalla teppemyr). Terrengdekkjande myr er eit kystfenomen, og oppstår under tilhøve med nokså mykje nedbør og mildt klima. Større terrengdekkjande myrer som denne er det lite av i fylket (m.a. Nordøyane i Haram), og Noreg har eit internasjonalt ansvar for typen som er sjeldan elles i Europa (Moen 1998).

Rasmark, berg og kantkratt

Naturtypen sørvendt berg og rasmark finst bra utvikla i Hyrvedalen ved Harøyburet på Harøya. Her er mange planteartar som toler uttørking, men krev mykje varme. Elles finst fleire fugleartar knytt til slike stader, som ramn, bergirisk og ringtrast. Dei sørvendte berga ved Myklebust har derimot endra sterkt karakter etter innplanting av sitkagran m.m. Typen "nordvendte kystberg" er skildra av Gaarder m. fl. (2001). Denne typen inneheld ei rekkje fuktrevande artar av mosar, lav og planter. I Sandøy kommune finst nokre mindre velutvikla lokalitetar med denne typen i skrentar og kløfter på nordsida av Sandøya, og kanskje i nordskrånigane av Harøyburet på Harøya. Ingen av desse har påviste kvalitetar som gjer at dei er avgrensa.

Skog og fjell

Dei to andre hovudnaturtypane er skog og fjell (DN 1999a). Desse typane har Sandøy lite av. Skogen er for ein stor del er innplanta (sitkagran m.m.). I Hyrvedalen på Harøya finst litt lauvskog i den avgrensa rasmarka, med tillaup til interessante kysthasselkratt, og det vart og funne ei alm, den einaste som er funne i heile kommunen. Ein liknande type finst ved Myklebust, men her er hasselkratta dels kvelt av sitkagrana. Litt av det opprinnelege mangfaldet i hasselskogen er likevel bevart, der ein liten rest hasselkratt er avgrensa ved Myklebust sjølv om han er oppblanda med innplanta treslag. Einskilde fjellplanter finst på Harøyburet og i heiane, men stort sett er det nok lite smak av fjell i Sandøy.

NATURTYPELOKALITETAR

Generelt

Databasen over verdifulle naturområde i Sandøy kommune omfattar ved slutføring av dette prosjektet 34 lokalitetar. Rundt 10 av desse fanst i Naturbasen hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Dei andre har kome fram gjennom dette prosjektet. For fleire av dei "nye" lokalitetane fanst det også eldre data, medan ein del lokalitetar har vore heilt ukjente fram til no. Lokalitetane er ordna etter stigande nummer. Nummer er prøvd tildelt på ein måte som gjer at nærliggjande lokalitetar har nærliggjande nummer.

Nedanfor er alle lokalitetane lista opp med nummer, delområde, namn, naturtype og naturverdi.

Følgjande forkortingar er nytta: AAF=Arne A. Frisvoll, AM=Asbjørn Moen, DH=Dag Holtan, GGa=Geir Gaarder, JBJ=John Bjarne Jordal.

1 Ona: Husøya (kystlynghei, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-1
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 746-752 717-726
Høgde over havet:	1-19 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Naturbeitemark, kystlynghei
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av beiting, attgroing
Undersøkt/kjelder:	Dahl (1897), Wille (1923), Aksdal (1994), 12.08.1997, 26.09.1998 (Jordal & Gaarder 1998a), 20.07.2001, JBJ, 13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Husøya og Ona er tidlegare besøkt og undersøkt botanisk av Dahl (1897) og Wille (1923). Særleg sistnemnde har laga ei grundig skildring av øyane etter at han budde her ein månad i 1918. Han omtalar vegetasjon på strandberg, strandenger, tangvollar, grunnlendte berg og bergsprekker, natureng, kunsteng, åker, hagar, torvtak og ruderatplassar ("skrotemark"). I dag er det i tillegg til dei typane som er nemnde ovanfor kome til noko spreidd og lågvaksen småskog av sitkagran på austsida av Husøya (rundt Ramnbjøra). Under feltarbeidet i 2004 er det avgrensa 4 separate delområde med udyrka kulturlandskap: Purkeneshaugen (lengst i sør, sørvest for gravstaden), Kalvvikhaugen (vest for gravplassen og idrettsplassen), Salen-Haugen ved Andersgarden (med Husøy lykt) og Heia (i nord mot brua til Ona). Desse områda har framleis eit relativt intakt mangfald som er muleg å ta vare på dersom området t.d. vert beita igjen. Det er laga felles planteliste og felles skildring av vegetasjon.

Vegetasjon: Det som har vore udyrka naturenger/beitamark har no ei matte av strø (daudgras) i botnen, og grasartane overtek dominansen der det før truleg var større artsrikdom av urter. Totalt sett er det lite lynghei, det meste er ulike attgroingsstadium av natureng eller grashei. Dei grunnlendte knausane har ofte ein gras- og urterik engvegetasjon med gulaks, smyle, tiriltunge, smalkjempe, tepperot, blåknapp, småengkall, engfrytle, engkvein, knegras og geitsvingel, og på fuglegjødsla stader større innslag av meir gjødseltolerante artar som engrapp, englodnegras, følblom, ryllik og engsyre. Fuktheiane har særleg røsslyng, bjønnskjegg, duskull og slåttestorr. Dyrka åker og eng (ikkje avgrensa) har ein vegetasjon av høgvalsne nitrogenelskande planter, særleg høymole, marikåper, hestehavre, hundekjeks, hundegras, markrapp, krypsoleie og kveke.

Kulturpåverknad: Husdyrbruket var nedlagt i 1997-98, men storfe har beita på innmark (attgroingsenger) i 2002 og 2003.

Artsfunn: Det vart i 1997 og 2004 notert 153 planteartar på Husøya og Ona, mellom desse 15 naturengplanter. Om ein i tillegg tek med listene til Wille (1923) og Dahl (1896), blir talet på registrerte planteartar 218 på Ona, Husøya og Røssholmen til saman. I eigne undersøkingar er kulturlandskapet prioritert. Her kan nemnast byhøymole, dikesvineblom, dvergsmyle (mykje, Salen, Purkeneshaugen, ved Ramnbjøra og idrettsplassen), hare rug, knegras, loppestorr, lyngaugnetrøst, jåblom, marinøkkel, skjoldberar, småengkall, sverdlilje, sylarve (Purkeneshaugen) og tusenfryd. Kulturlandskapstilnytta artar som vart registrerte av Dahl eller Wille, men ikkje attfunne, er m. a. blåfjør, kattedot, kjertelaugnetrøst, markfrytle, kvitkurle, sumpmaure og svartknoppurt. Mange av desse er små og toler lite attgroing. Ein kan i dag kanskje ikkje venta å finna dei att p.g.a. attgroinga i seinare tid. Tidlegare har det dermed truleg vore minst 25 artar av naturengplanter på Husøya, noko som i dag

ville ha plassert staden heilt i toppen i fylket. Eit spesielt funn i 1997 og 2004 var knortestorr på strandberg i Purkenesbukta (LQ 7509 7177). Denne arten har få funn i fylket.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit artsrikt beiteområde, men som no er i attgroing.

Skjøtsel og omsyn

Den beite- og slåttpåverka vegetasjonen utanom dyrka mark er mest verdifull biologisk sett. Denne vegetasjonen vil halda fram å gro att utan beiting. Ei løysing kan vera at nokon kan få tilskott til gjerdehald og transport av dyr slik at kulturlandskapet kan haldast ved like. Ei slik løysing vil truleg ikkje bli realisert utan aktiv medverknad frå lokalt hald og frå kommunen.

2 Ona: Husøya: Storsanden (sandstrand)

Lokalitetsnummer:	1546-2
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 7423-7530, 7181-7194
Høgde over havet:	0-1 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrender, tangvollar
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende
Undersøkt/kjelder:	13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er ei sandstrand m.m. som ligg aust og sør for gravplassen på Husøya.

Vegetasjon: Det er 15-20 meter breie tangmeldebelte på ilanddrivne tangvollar, elles noko hestehavreenger inst.

Kulturpåverknad: Liten, nytta som badeplass. Litt søppel.

Artsfunn: Floraen er typisk for sandstrender i distriktet, med strandrug, tangmelde, hestehavre, gåsemure og klengjemaure.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei typisk og representativ sandstrand for distriktet.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå utfyllingar og andre større inngrep.

3 Røssholmen (naturbeitemark, viltområde)

Lokalitetsnummer:	1546-3
Andre nummer:	Naturbasen 154603821, del av 154603819
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 771-774, 730-733
Høgde over havet:	0-14 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Naturbeitemark
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Attgroing
Undersøkt/kjelder:	Folkestad (1977), diverse sjøfugteljingar av Oddvar Olsen, 16.06.2003 (teleskop frå Ona), 29.09.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg eit par kilometer aust for Ona, og består av grasgrodde knausar, strandberg, eit storsteinut område på nordaustsida, og ein rullesteinsrygg. Røssholmen er ein etter måten stor holme, litt kupert, med eit større parti med open, litt fuktig grasmark, og nokre låge knausar på austsida, der det og er ei relativ stor rullesteinsurd. Her ligg ein av dei gode og artsrike sjøfuglholmane i fylket, og ut frå dagens situasjon med ein av dei største toppskarvkoloniane.

Vegetasjon: Vegetasjonen er grasdominert med overgangar mellom G1, G4 og X2 (fuglegjødsla vegetasjon). Det er vesentleg meir fuglegjødsla vegetasjon her enn på Oterholmen.

Kulturpåverknad: Lokaliteten var opprinneleg slåttemark med to løer, den eine står framleis. Høyvet vart slått fram til 2. verdskrigen, og folk budde da i ein del av eine låa. Etter den tid vart holmen beita av sau fram til

1960-talet. Det er tidlegare spadd litt torv. Rundt 2000 vart det beita med utegangarsau nokre år. Holmen har ikkje vore brent (kjelde: Olav Viken).

Artsfunn: Av planter vart det ikkje notert spesielle artar. Det vart funne 2 artar av beitemarkssopp (gul småkøllesopp, raudgul småkøllesopp). Viktig hekkeområde for toppskarv, elles hekkar svartbak. Tidlegare hekka også teist, fiskemåse og ternar (kjelde: Olav Viken). Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 195 toppskarv i koloni, elles vart det sett 29 ærfugl, heile 63 teist, 11 tjeld, 25 stormåse, 110 svartbak, 55 gråmåse, 44 sildemåse og 3 grågås. 16.06.2003 vart det notert m.a. (teleskop frå Ona, JBJ): tjuvjo 1, grågås >20.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av verdi som naturbeitemark dersom beitinga vert teken opp att. Lokaliteten har også viltfunksjon (ikkje verdsett her). Steinblokkene på austsida er ein viktig hekkeplass for toppskarv. Ein relativt stor koloni av dei tre store måseartane gjev ytterlegare verdi, og det er dessutan klart at hekkebestanden av fleire artar, som grågås og ærfugl, også kan vere vesentleg. Fuglegjødsla vegetasjon er ein vegetasjonstype som reknast som truga og utgjer små areal totalt sett.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskjeleg at beitinga vert teken opp att. Sjøfuglane bør ikkje forstyrrast i hekketida.

4 Oterholmen (naturbeitemark, viltområde)

Lokalitetsnummer:	1546-4
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 758-761, 726-728
Høgde over havet:	0-21 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Naturbeitemark, kystlynghei
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Attgroing
Undersøkt/kjelder:	Folkestad (1977), diverse sjøfuglteljingar av Oddvar Olsen, 29.09.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg ein kilometer aust for Ona, og består av grasgrodde knausar, strandberg (dels bratte) og fleire småkløfter. Oterholmen er ein relativt stor holme, relativt flat og lågkupert og graskledd, dels noko myrlendt, og med svaberg og nokre knausar langs sjøen. Dette er ein sjøfuglholme med bra artsvariasjon og potensiale for auka bestand. Ved teljing 1994 var det 200-300 par sjøfugl på holmen, i 2004 ca. 180 observerte individ. Mest interessant er hekking av toppskarv.

Vegetasjon: Vegetasjonen er 10-20% røsslynghei (dels fukthei), elles grasdominert med overgangar mellom G1, G4 og litt fuglegjødsla vegetasjon (X2) på berga.

Kulturpåverknad: Lokaliteten var opprinneleg slåttemark (ingen løer). Høyet vart slått fram til 2. verdskrigen. Etter den tid vart holmen beita av sau fram til 1960-talet. Det er tidlegare spadd litt torv. Rundt 2000 vart det beita med utegangarsau nokre år. Holmen har ikkje vore brent (kjelde: Olav Viken). Ca. 15 utegangarsauer vart observerte på Oterholmen 20.07.2001 (JBJ).

Artsfunn: Det vart ikkje funne beitemarkssopp. Av planter vart det ikkje notert spesielle artar. Hekkeområde for toppskarv, grågås (fleire par med ungar 16.06.2003), elles hekkar svartbak (fleire par med ungar 16.06.2003) og truleg gråmåse. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 64 toppskarv i koloni, elles vart det sett 34 ærfugl, 8 teist, 55 stormåse og 15 grågås. Tidlegare hekka også fiskemåse og ternar (kjelde: Olav Viken).

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av verdi som naturbeitemark/kystlynghei dersom beitinga vert teken opp att. Strandberga på sørsida er ein viktig hekkeplass for toppskarv (ikkje teke omsyn til i verdsettinga av naturtypar).

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskjeleg at beitinga vert teken opp att. Sjøfuglane bør ikkje forstyrrast i hekketida.

5 Ona: Husøyholmane (naturbeitemark, viltområde)

Lokalitetsnummer:	1546-5
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 742-744, 718-723
Høgde over havet:	0-13 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Naturbeitemark, kystlynghei

Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Attgroing
Undersøkt/kjelder: Diverse sjøfugteljingar av Oddvar Olsen, 16.06.2003 (teleskop frå Ona), 29.09.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg sørvest for Husøya, og består av låge, grasdominerte knausar og strandberg. Ein av holmane (Lyngholmen) har noko meir røsslyng. Eg var i land berre på Midtholmen. Alle holmane (Ystholmen, Midtholmen, Grøtholmen og Lyngholmen) er avgrensa. Denne avgrensinga kan og fungera som viltområde (sjøfugl).

Vegetasjon: Vegetasjonen er grasdominert med overgangar mellom G1, G4, F3d (bergflate, kystbergknapp-utf.) og litt X2 (fuglegjødsla vegetasjon).

Kulturpåverknad: Holmane har tidlegare vore brukt til sauebeite fram til 1970-80-talet. Det var tidlegare rorbuer her, særleg befolka av otrøyingar før 2. verdskrigen. Holmane har ikkje vore brent (kjelde: Olav Viken). Rorbueene er borte og no finst det berre spor etter dei. 5 utegangarsauer vart observerte på Husøyholmane 20.07.2001 (JBJ).

Artsfunn: Av planter vart det ikkje notert spesielle artar. Av beitemarkssopp vart det funne 8 vanlege og vidt utbreidde artar, m. a. 6 artar vokssopp. 16.06.2003 vart følgjande fugl observert (teleskop frå Ona fyr, JBJ): gravand 4 (på land), grågås 1 kull, svartbak 5-6. Teist (raudlistearart) vart observert på land på Lyngholmen 20.07.2001 (JBJ). Rundt Ona og Husøya (m.a. Husøyholmane) vart det ved teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) observert 152 ærfugl, 72 teist, 9 gravand, 4 tjeld, 80 fiskemåse, 12 grågås og 19 silender.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av verdi som naturbeitemark/kystlynghei dersom beitinga vert teken opp att. Viltfunksjonen har og ein viss verdi.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg at beitinga vert teken opp att. Sjøfuglane bør ikkje forstyrast i hekketida.

6 Håværet (kystlynghei)

Lokalitetsnummer: 1546-6
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 751-755, 678-682
Høgde over havet: 1-33 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Kystlynghei, naturbeitemark
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beiting, attgroing
Undersøkt/kjelder: 22.07.2001 (på land), 16.06.2003 (kikkert), JBJ

Områdeskildring

Generelt: Håværet består av fleire holmar som ligg på vestsida av Sandøya. I vest ligg Storhåværet som har ein høg del i søraust og ein lågare del i sørvest skilde av eit smalt eid. Elles er også Midtre og Nordre Håværet tekne med i avgrensinga. Berre Stor-Håværet er undersøkt.

Vegetasjon: Holmane består av lynghei, strandberg og litt grasdominert vegetasjon. Vegetasjonen er dels røsslyngdominert. Av grasartane dominerer engkvein, smyle, englodnegras, geitsvingel og gulaks.

Kulturpåverknad: Holmane har tidlegare vore beita av sauer. I 2003 gjekk det utegangarsauer på Nordre Håværet. Deler av Stor-Håværet har vore brent i 2004. I ei hule på Stor-Håværet skal det ha budd ein fredlaus einebuar ifølgje segna (kjelde: Ingvar Sandøy).

Artsfunn: Det vart funne 84 planteartar på Stor-Håværet. Det mest interessante funnet var dvergsmyle på grunnlendt berg på sørenden (sparsam). Elles vart det funne bitterbergknapp, bogestorr, havbendel, heistorr, hestehavre, myrsaulauk, smalkjempe, småengkall, strandbalderbrå og strandkvann. Det er observert indikasjonar på hekking av ramn og svartbak (16.06.2003). Området har liggeplassar for steinkobbe.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit område med kystlynghei i bruk, litt naturbeitemark og nokre interessante planteartar, m.a. dvergsmyle, som og inngår i den truga vegetasjonstypen "bergknau av kystbergknapp-dvergsmyle-utforming".

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg at desse gamle beiteholmane vert tekne vare på som kulturlandskap. Blant alternativa er utegangarsau.

7 Sandøya: Sølvika-Nesfjøra (strandenger)

Lokalitetsnummer:	1546-7
Andre nummer:	Naturbasen 154603815
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 770-776, 682-685
Høgd over havet:	0-1 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Strandeng og strandsump
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Fysiske inngrep (truleg lite aktuelt)
Undersøkt/kjelder:	15.08.1984, AAF, Holten et al. (1986b), 13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Open grus- og steinstrand med engområde og ein pøl innanfor. Lengst bak fleire typar vollsamfunn. Lokaliteten har interessante førekomstar av panner og steinstrand og store mengder dikesvineblom i vollane. I 2044 vart lokaliteten sjekka og avgrensa.

Vegetasjon: Vegetasjonstypar oppgjeve av Holten m. fl. (1986b)(samsvarar ikkje med Fremstad 1997): vasshårpølkant, salturtpanne, saltbendelpanne, fjøresaltgraseng, saltseveng, raudsvingeleng, strandstjerne-steinstrand, havbendelsteinstrand, krypkveineng, tangmelde-vrangdå-balderbråvoll, gåsemurevoll, krushøymolevoll, storneslevoll, uspesifisert strandsump.

Kulturpåverknad: Noko beiting av storfe (både 1984 og 2004).

Artsfunn: Middels artsrikt med 52 artar, mellom desse salturt, saltbendel, havbendel og dikesvineblom. I 2004 vart det og funne dvergsmyle. Viktig beiteområde for grågås og andre våtmarksfuglar.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at dette er eit større strandengkompleks som har vore beita i lang tid og framleis vert beita. Lokaliteten har eller interessante utformingar av strandenger, panner og steinstrand med fleire regionalt sjeldne artar.

Skjøtsel og omsyn

Ingen spesielle utover å unngå fysiske inngrep. Det er ønskjeleg med framhald av beitinga. Større, beita strandenger tek til å verta sjeldne.

8 Sandøya: Sjøberget-Klaua (sandstrand)

Lokalitetsnummer:	1546-8
Andre nummer:	Naturbasen 154601300
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 774-776 671-677
Høgd over havet:	0-1 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrand, sanddyner
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Fysiske inngrep (truleg lite aktuelt)
Undersøkt/kjelder:	15.08.1984, AAF, Holten et al. (1986b), 13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Sandstrand på austsida av Sandøya mot Easteinen, med brei tangvoll frå litt sør for Sjøberget og fleire hundre meter forbi Frikberget mest til Klaua ved Storsanden (eigen lokalitet). Området er fint, men har få samfunnstypar og er artsfattig.

Vegetasjon: Har m.a. svært tett og homogen tangmeldevoll som går over i eit smalt, glissent strandreddikbelte framfor ein 1,5-2 m høg strandrug-dynebrink. Attast finn fleire stader ein etablert dyne. Vegetasjonstypar oppgjeve av Holten m. fl. (1986b) (samsvarar ikkje med Fremstad 1997): strandreddikforstrand, tangmeldevoll, lys strandrugdyne, etablert dyne (hestehavredominert).

Kulturpåverknad: I det store og heile liten. Bading, fiskebrygge. Litt utfylling i samband med tidlegare dyrking.

Artsfunn: Artsfattig, men med mykje strandreddik, som er regionalt sjeldan.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei artsfattig utforming av ein sjeldan naturtype som innbefattar nokre små sanddyner (noko truga vegetasjonstype, Fremstad & Moen 2001).

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå fysiske inngrep.

9 Sandøya: Easteinen (kystlynghei, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-9
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 781 675
Høgd over havet:	1-18 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Naturbeitemark, kystlynghei, fukteng
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av beiting, attgroing
Undersøkt/kjelder:	02.08.1996, 17.10.1996 (Jordal & Gaarder 1997, 1998c), 21.07.2001, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Easteinen er ei øy som ligg på austsida av Sandøya, skilt frå Sandøya med eit grunt sund med sandbotn. Midt på øya ligg ei låg, flat engslette som truleg har vore rydda. På stranda på sørvestsida ligg eit par låge, runde steinhaugar som kan vera graver eller ryddingsrøyser.

Vegetasjon: Vegetasjonen er svært grasrik med lite røsslyng. Av grasartane dominerer engkvein, smyle, englodnegras, geitssvingel og gulaks. På høgdene finst mager grashei med finnskjegg, smyle og skrubbær, elles finst fukthei, såvidt litt røsslynghei ved nordenden, strandberg og anna grunnlendt berg, tangvollar og tendens til litt sanddyner med m. a. strandreddik på vestsida. Den flate engsletta midt på øya inneheld og fuktenger.

Kulturpåverknad: Dette er ein verdifull beiteholme som kan ha vore i bruk til beiting så lenge det har vore husdyr på kysten her (kjelde: landbrukskontoret). Øya har vore beita av sauer til og med 1995. I 1996 grodde gras et høgt. I juli 2001 gjekk her 4 langrumpsauer.

Artsfunn: Det vart funne 72 planteartar, av desse 10 naturengplanter. Det mest interessante funnet var dvergsmyle på grunnlendt berg på sørenden (sparsam, LQ 781 673). Elles vart det funne hestehavre, karve, raudknapp, og i sandstranda på vestsida m. a. strandreddik og strandrug. Det vart funne 17 artar av beitemarkssopp, av desse 4 raudlisteartar (DC – omsynskrevande). Av desse kan nemnast kvit køllesopp *Clavaria acuta*, dynetunge *Geoglossum cookeianum* (DC), sleip jordtunge *Geoglossum glutinosum* (DC), skifervokssopp *Hygrocybe lacmus* (DC) og skarlagenvokssopp *Hygrocybe punicea*. Ved besøket den 2. august 1996 vart det også observert 10 grågås, 3 tjuvjo, fleire svartbak, tjeld, fiskemåse, sandlo, skjærpiplerke og småspove. Holmen er truleg ein viktig fuglelokalitet store deler av året.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei artsrik naturbeitemark med nokre interessante artar og raudlisteartar i lågare kategori.

Skjøtsel og omsyn

Det er synd om denne fine gamle beiteholmen no skal gro att. Blant alternativa er utegangarsau kanskje det mest aktuelle. Eit anna alternativ kunne vera hest eller ungdyr om ein fann ein høveleg transportmåte.

10 Sandøya: Storsanden (kalkrik eng)

Lokalitetsnummer:	1546-10
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 773 670
Høgd over havet:	3-5 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Kalkrike enger
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr hevd, attgroing
Undersøkt/kjelder:	Søvik (1945), 04.08.1996, 12.08.1997 (Jordal & Gaarder 1998a), 20.07.2001, JBJ, 13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Dette er skjelsandpåverka naturengsamfunn innanfor sanddynene på staden. Desse engene har tidlegare vore slått, men gror no att.

Vegetasjon: Vegetasjonen er overgangar mellom frisk fattigeng (G4) og vekselfuktig, baserik eng (G11).

Kulturpåverknad: Liten i dag. Slåtten som har vore, er opphøyr.

Artsfunn: Det vart funne 53 planteartar i engsamfunna, mellom desse 10 naturengplanter (m. a. gjeldkarve, knegras, prestekrage, raudknapp (mykje), smalkjempe, småengkall, svartknoppurt og vill-lin). Det er funne ein beitemarkssopp i attgroande engsamfunn (*Entoloma serrulatum*).

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei svakt kalkrik eng med interessante artar, men som er i attgroing.

Skjøtsel og omsyn

Engsamfunna mellom sanddynene og fulldyrka mark er interessante og det hadde vore av verdi om slåttene her kunne takast opp att. Alternativt burde lokaliteten vore beita.

11 Sandøya: Storsanden (sanddyner)

Lokalitetsnummer:	1546-11
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 773 670
Høgde over havet:	1-5 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sanddyner, sandstrand
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder:	Dahl (1895, 1897), 03.07.1934, J. Holmboe, Sjøvik (1945), 04.08.1996, 12.08.1997 (Jordal & Gaarder 1998a), 20.07.2001, 13.08.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Dette er eit større sandstrand- og sanddyneområde med artsrike, kalkpåverka naturengsamfunn innanfor (sjå eigen lokalitet). Sanddynene har innslag av ustabil vegetasjon med strandkveke som den mest interessante. Lokaliteten vart ikkje undersøkt eller nemnt av Holten m. fl. (1986b). Det undersøkte området er trekt noko austover og vestover i tillegg til sjølve Storsanden.

Vegetasjon: Full gradient frå sandstrand og ustabil sanddynevegetasjon til stabil sand med engvegetasjon (jfr. Sjøvik 1945).

Kulturpåverknad: Området er ein populær badeplass. Tidlegare har deler av sanddynene vore dyrka, og dei mest stabile, attverande delene av sanddynene har vore slått og beita, men dette området gror no att.

Artsfunn: I sanddynene er særleg førekomstane av strandkveke av interesse i austre del av sjølve Storsanden (m. a. posisjon LQ 7739 6697), dette er truleg den nordlegaste intakte førekomsten i Norge pr. i dag, og bestandane var i 2004 gode og livskraftige. Strandkveke vart først funne av Dahl (1895), seinare attfunnen av Holmboe under studentekskursjonen til Moldeområdet i 1934, og nemnt av Sjøvik (1945) som skildra floraen på flygesandfeltet her. Elles finst strandreddik, strandrug, strandarve, tangmelde, rukkerose m.m. Dvergsmyle vart funne på berget ved Storsanden (posisjon LQ 7727 6696) i 2001. Sjøvik (1945) nemner også sandarve og kystarve.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit av dei få delvis intakte sanddyneområda som er att i fylket, og fordi lokaliteten framleis i 2004 har gode førekomstar av strandkveke (sannsynleg nordgrense), og dessutan andre sanddyneartar.

Skjøtsel og omsyn

Sanddynene er eit viktig og sjeldant naturelement, desse er først og fremst sårbare for naturinngrep. Friluftsliv på dagens nivå (bading) utgjer ingen trussel mot sanddynene.

12 Sandøya: ved Sandøy kyrkje (slåtteeng)

Lokalitetsnummer:	1546-12
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 768 677
Høgde over havet:	ca. 6 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Slåtteeng
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av slåttene, attgroing
Undersøkt/kjelder:	03.08.1996, 17.10.1996, 03.10.1998 (Jordal & Gaarder 1998a)

Områdeskildring

Generelt: Dette er ein liten, men artsrik flekk av natureng som blir slått årleg. Enga ligg utafor hjørnet av kyrkjegardsmuren, i krysset mellom to vegar. Grunnen er sannsynlegvis skjelsand, for det er mange indikatorar

på kalk/fosformangel, både sopp og planter. Nærare kyrkjeporten er vegkanten artsfattigare, her har det vore lagra grus og kontinuiteten er broten.

Vegetasjon: Overgangar mellom frisk fattigeng (G4) og vekselfuktig, baserik eng (G11).

Kulturpåverknad: Lokaliteten vert framleis slått.

Artsfunn: Det vart funne 30 planteartar på den vesle engflekken, mellom desse 9 naturengplanter (m. a. kornstorr, marinøkkel og storblåfjør). Det er funne 13 artar av beitemarkssopp (24 artspoeng, 7 vokssopppartar). Mellom desse var dei kalkkrevande og raudlista artane spissvokssopp *Hygrocybe persistens* (DC), musserongvokssopp *H. fornicata* (DC), bitter vokssopp *H. mucronella* (DC) og mjølraudskivesopp *Entoloma prunuloides* (DC), som alle er meir eller mindre sjeldne i fylket.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei lita, men nokså artsrik slåtteeng som og kan klassifiserast som kalkrik eng.

Skjøtsel og omsyn

Denne vesle engflekken er eit nytt godt eksempel på ein "hot spot", eit lite areal med mange interessante og sjeldne artar. Det er sterkt ønskjeleg at enga framleis blir slått, og at ho blir spart for andre fysiske inngrep.

13 Seterøya (kystlynghei, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-13
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 742 673
Høgd over havet:	1-20 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Kystlynghei, naturbeitemark, fukteng
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av beiting, attgroing
Undersøkt/kjelder:	17.10.1996 (Jordal & Gaarder 1997), 29.09.2003, JBJ.

Områdeskildring

Generelt: Seterøya er ei flat øy på bortimot 300 dekar (grovt anslått ut frå kart) med fleire fråflytta gardar og bustadhus. Eit eldre namn på øya er Purka. Nordvestre del er mest kystlynghei. Ved gardane er det mindre areal med fulldyrka og overflatedyrka mark, men og udyrka naturbeitemarker og strandenger. Heile øya er avgrensa, men fulldyrka mark går til frådrag i arealet av viktige naturtypar.

Vegetasjon: Ein mosaikk av kystlynghei, frisk fattigeng (G4), fuktig fattigeng (G1), innmark med attgroande sølvbunkeeng (G3), og ulike typar strandvegetasjon.

Kulturpåverknad: Før 1864 var øya felles utmark for Sandøy-gardane og hadde vore nytta til sommarbeite og seterbruk (Gåsøya, Finnøya og Seterøya var beite for kyr og hestar ifølgje Finnøy 1983a). Øya vart busett i 1864 i samband med ei utskifting. Det var registrert 16 fastbuande i 1865 og 36 i år 1900. I 1976 flytta den siste fastbuande frå Seterøya (Huse 1996). Jorda ved gardane er dyrka, men det meste av øya er udyrka og i seinare tid berre bruka til beitemark. 1996 var det siste året det gjekk langrumpsauer her, deretter har sauehaldet på Seterøya opphøyr nokre år. I 1996 var det dårleg beitetrykk her og mykje høgt gras. Det same gjaldt i 2003 (29.09.), men også dette året har det beita sau på øya. I 2004 vart det sett minst 20 utegangarsauer her.

Artsfunn: Det vart funne 73 planteartar, av desse 20 naturengplanter. Dette er ganske høge tal. Av desse kan nemnast dvergsmyle, grøftesoleie, havstorr, kornstorr og kystmaure. Det vart i 1996 funne 28 artar av beitemarkssopp (48 poeng, 15 vokssopp-artar). Av desse var det 4 raudlisteartar i kategori DC – omsynskrevande og ein i kategori V - sårbar. På beita strandeng vart det funne gul småfingersopp *Clavulinopsis corniculata*, tre jordtungeartar, og russelærvokssopp *Hygrocybe russocoriacea*. Elles vart det funne mjølraudskivesopp *Entoloma prunuloides*, rombespora raudskivesopp *Entoloma rhombisporum*, lutvokssopp *Hygrocybe nitrata* og gul slimvokssopp *Hygrocybe vitellina* (V). Den siste er sårbar på raudlista og er rekna som ein reint oseanisk soppart (Jordal & Gaarder 2002). Lutvokssopp er sjeldan på kysten.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av stor artsrikdom av beitemarkssopp og planter, og mange raudlisteartar, dels i høgre kategori. I tillegg er hevdn no teke opp att med utegangarsau.

Skjøtsel og omsyn

Det er sterkt ønskjeleg at beitinga held fram.

14 Kvaløya (kystlynghei, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-14
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona

UTM (EUREF 89): LQ 728-732 671-673
Høgde over havet: 1-12 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Kystlynghei, naturbeitemark
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beiting, attgroing
Undersøkt/kjelder: 17.10.1996 (Jordal & Gaarder 1997)

Områdeskildring

Generelt: Dette er ei lita øy som ligg om lag ein kilometer vest for Seterøya, og som har vore bruka til beiting. 1996 er siste året det vart beita, brukaren har slutta med sau (kjelde: Ingvar Sandøy).

Vegetasjon: Det er har vore brent her, og vegetasjonen er grasrik med mykje smyle, engkvein og geitsvingel. Elles finst fukthei med slåtestorr og knappsiv, strandenger og tarevollar, strandberg og grunnlendte berg elles.

Kulturpåverknad: Tidlegare beiteholme som har vore brent og nytta til sauebeite. Han gror no att (2003).

Artsfunn: Det vart funne 56 planteartar, av desse 10 naturengplanter. Av desse kan nemnast heisiv, hestehavre, småengkall og tiriltunge. Det vart funne 9 artar av beitemarkssopp (17 poeng, 5 vokssoppartar). Mest interessant var funnet av den sjeldne gul slimvokssopp *Hygrocybe vitellina* (V - sårbar) i moserik grasmark. Typisk i dei brente områda var store mengder seig vokssopp *Hygrocybe laeta*.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit kystkulturlandskap med fleire interessante artar, m.a. ein i høgare raudlistekategori (vil isolert sett tilseia verdi A), men i attgroing pga. manglande beiting.

Skjøtsel og omsyn

Ettersom sauehaldet på Sandøya opphøyrte hausten 1996, står denne holmen i fare for å gro att. Det hadde vore ønskeleg med fortsatt beiting, og eit alternativ kan kanskje vera utegangarsau, i det minste i deler av året.

15 Orta: Gardsvika-Knappen (strandeng, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1546-15
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 792-801, 637-640
Høgde over havet: 0-2 m
Hovudnaturtype: Havstrand/kyst, kulturlandskap
Naturtype: Strandeng og strandsump, naturbeitemark, fukteng
Prioritet: A (svært viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beite/attgroing
Undersøkt/kjelder: 01.10.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg på nordsida av Orta vest for hamna og gardane, og er eit større strandengområde som vert beita av storfe. Lokaliteten grensar i sør til myr og dyrka mark.

Vegetasjon: Ulike typar av strandenger og strandsumpar, fuktenger og frisk fattigeng.

Kulturpåverknad: Området vert beita av storfe. Litt søppel.

Artsfunn: Det vart ikkje gjort særlege plantefunn, elles vart det funne 4-5 vanlege beitemarkssopp. I ein dam vart det funne andemat. Viktig hekkeområde for fugl saman med myrområdet på vestre del av Orta, sjå omtale av viltlokalitet. Lokaliteten er og beiteområde for gås, 250 grågås vart sett frå ferja 01.08.1996 (JBJ).

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit større og velutvikla strandengområde og naturbeitemark som vert halde i hevd med beiting.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg med framhald i beitinga. Ein bør unngå fysiske inngrep.

16 Orta: Valen (strandenger)

Lokalitetsnummer: 1546-16
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 800-803, 633-636
Høgde over havet: 0-2 m
Hovudnaturtype: Havstrand/kyst, kulturlandskap

Naturtype: Strandeng og strandsump, naturbeitemark, fukteng
Prioritet: A (svært viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beite/attgroing
Undersøkt/kjelder: 01.10.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er ei grunn bukt med strandenger på sørsida av Orta.

Vegetasjon: Ulike typar av strandenger og strandsumpar beita av storfe, m.a. saltsivenger og krypsivenger. Av særleg interesse er fuktenger og brakkvass-sumpar i bakkant med sverdlilje.

Kulturpåverknad: Området vert beita av storfe. Det grensar til veg, steingjerde og anna gjerde.

Artsfunn: Det vart notert m.a. havbendel og sverdlilje.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit større og velutvikla strandengområde og naturbeitemark som vert halde i hevd med beiting.

Skjøtsel og omsyn

Beitinga bør halda fram. Beita strandenger er ikkje lenger så vanlege.

17 Orta: Stor-Sandholmen (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1546-17
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 803 651
Høgde over havet: 0-7 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Naturbeitemark
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beite, attgroing
Undersøkt/kjelder: 01.10.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er ein grasdominert holme nord for Orta. Namnet Stor-Sandholmen er bruka i samsvar med økonomisk kart.

Vegetasjon: Vegetasjonen er grasdominert med frisk fattigeng (G4) med engkvein, finnskjegg og tepperot, og strandberg av vanleg og fuglegjødsla type (X1, X2), og dessutan noko pyttar med vassplanter.

Kulturpåverknad: Holmen vart ved besøket beita av 13 utegangarsauer.

Artsfunn: Det vart funne stort sett vanlege engplanter, og eit par beitemarkssopp (gul småkøllesopp og skjørvokssopp). I ein pytt vart det funne andemat og hesterumpe.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei velutvikla naturbeitemark som vert beita av utegangarsau, og med nokre typiske artar.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskjeleg med fortsatt beiting.

18 Finnøya: Landholman (naturbeitemark, kystlynghei)

Lokalitetsnummer: 1546-18
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 730-733, 657-658
Høgde over havet: 0-10 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap, havstrand/kyst
Naturtype: Naturbeitemark, kystlynghei, sandstrand
Prioritet: A (svært viktig)
Mulege truslar: Opphøyr av beite
Undersøkt/kjelder: 16.06.2003, 29.09.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg på nordaustsida av Finnøya, og består av beita knausar, holmar (landfast på fjøre), strandenger, fragment av skjelsandeng og mudderflater som fell tørre på fjøre sjø. Det er også sandstrand med litt tendensar til flygesand.

Vegetasjon: Vegetasjonen spenner frå tørr kystlynghei via G4 frisk fattigeng, jordnøttutforming, dels skjelsandpåverka, til ulike utformingar av strandeng.

Kulturpåverknad: Gåsøya, Finnøya og Seterøya var tidlegare beite for kyr og hestar ifølgje Finnøy (1983a). Lokaliteten er beita av storfe (2003). Litt trakkskader.

Artsfunn: Det vart funne to raudlisteartar av beitemarkssopp: raud honningvokssopp *Hygrocybe splendidissima* (V), og raudskivevokssopp *Hygrocybe quieta* (DC). Til saman vart det funne 14 artar av beitemarkssopp, av desse 9 vokssoppartar. Av planter fanst dvergsmyle (LQ 7321 6572), marinøkkel (LQ 7299 6578), jordnøtt og karve. Tilknytta sandstrand fanst knopparve, strandarve og bogestorr. Det vart observert ilanddrive ålegras. Av fugl vart det observert 2 varslande par sandlo, tjeld, svartbak med unge, og det var mykje gåseskit.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er ei fin, intakt beitemark med variert artsmangfald tilknytta beitinga. Det er fine utformingar av den truga vegetasjonstypen jordnøtteng, og desse vert haldne godt i hevd av storfe. Fleire kravfulle artar og eit par raudlisteartar av beitemarkssopp. Tilknytt sandstranda er det også interessante artar av planter og fugl.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg at beitinga held fram. Dette er naudsynt for å ta vare på kravfulle beitemarksartar av planter og sopp.

19 Finnøya: Lyngholman (strandeng, beitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-19
Andre nummer:	Naturbase 154603812
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 716-726, 653-661
Høgde over havet:	0-13 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst, kulturlandskap,
Naturtype:	Strandeng og strandsump, naturbeitemark, kystlynghei,
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av beite (elles er lokaliteten del av Lyngholman naturreservat), spreiring av innførte bartreslag
Undersøkt/kjelder:	Folkestad (1977), Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), 13.07.1984, AAF, Holten et al. (1986b), 29.09.2003 + 08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg på nordvestsida av Finnøya, og består av beita knausar, holmar (landfast på fjøre), strandenger og mudderflater som fell tørre på fjøre sjø. Det som her er avgrensa er i store trekk land-delen av reservatet. Lokaliteten er del av eit område som er verna som naturreservat 27.05.88 og den 19.3.1996 vart området også omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem. Hekkeplass for vadefugl, beite- og overvintringsplass for andre våtmarksartar. Utanom dei ornitologiske verdiane i reservatet er det og botaniske verdiar knytte til det store strandengsystemet med fleire grunne bukter og småholmar og store tidevassareal, og til beitebruken. Landskapet er småkupert med lyngmark, myr og beitemark ikring strandengene.

Vegetasjon: Vegetasjonen spenner frå tørr kystlynghei på haugane via små areal frisk og fuktig fattigeng (G4, G1c), til ulike utformingar av strandeng, og dessutan litt fuktenger og ferskvassvegetasjon i dammar (m.a. P1 langskotvegetasjon). Vegetasjonstypar oppgjeve frå strand av Holten m. fl. (1986b)(samsvarar ikkje med Fremstad 1997): tusenbladsamfunn med småtjønnaks, fjøresaltgraseng, ishavsstorr-eng, saltseving, raudsvingeleng, rustsevakseng, fjørestorring, mjuksevaksespøl, hesterumpepøl, tangmeldevoll, gåsemurevoll, kvannvoll.

Kulturpåverknad: Gåsøya, Finnøya og Seterøya var i tidlegare tider utmarksbeite for kyr og hestar ifølgje Finnøy (1983a). Lokaliteten er beita av storfe (2003-2004). Litt trakkskader og litt søppel. Området er nytta som utfartsplass og badebasseng om sommaren.

Artsfunn: Strandengene er middels artsrike (68 planteartar oppgjeve av Holten m. fl. 1986b), men med eit bra utval artar som er sjeldne eller uvanlege i fylket, m.a. bogestorr, mjuksevaks, ishavsstorr, hesterumpe, småtjønnaks, trådtjønnaks, dikevasshår, saftstjerneblom og dikesvineblom. Til saman vart det funne 9 artar av beitemarkssopp, mellom desse fleire gode bestandar av jordtungar i strandnære enger. Det vart funne følgjande 2 raudlisteartar av beitemarkssopp: dynetunge *Geoglossum cookeianum* (DC) og skjeljordtunge *Geoglossum fallax* (DC), elles fleire andre beitemarkssopp. Fuglefaunaen er m.a. skildra på informasjonsplakat på lokaliteten. Folkestad (1977) nemner hekkande tjeld, sandlo, steinvendar, myrsnipe, raudstilk, oppvekstområde for kull av gravand og ærfugl, beiteområde i trekkidene for ei rekkje artar av ender, gås og vadefugl.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit stort og velutvikla strandområde som vert halde godt i hevd av storfe. I tillegg har lokaliteten med intakte soneringar, nokså stor artsrikdom, mange vegetasjonstypar og fleire regionalt sjeldne artar. Viktig viltområde.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg at beitinga held fram. Det bør ikkje bli meir trakkskader, heller mindre. Innførte bartreslag spreier seg no inntil og dels i reservatet. Desse bør ryddast vekk. Vidare gjeld forskriftene for reservatet.

20 Gåsøya (kystlynghei)

Lokalitetsnummer:	1546-20
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 739-743, 655-659
Høgde over havet:	1-18 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Kystlynghei
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende (opphøyr av beiting)
Undersøkt/kjelder:	Folkestad (1977), 29.09.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Dette er ei låg øy aust for Finnøya, med to fråflytta bruk. Også Litj-Gåsøya er teke med i avgrensinga sidan sauene kan gå over hit på fjøre sjø (kjelde: Ingolf Mork). Lokaliteten som er avgrensa er i hovudsak vest for steinutgarden. Resten (ikkje avgrensa) er ein mosaikk av fulldyrka og overflatedyrka innmark som framleis er svært attgrodd, strandberg m.m.

Vegetasjon: For det neste tørr og fuktig kystlynghei (H1, H3), dels beita strandenger. Det er litt einer og øyrevier i heia.

Kulturpåverknad: Gåsøya, Finnøya og Seterøya var i tidlegare tider utmarksbeite for kyr og hestar ifølgje Finnøy (1983a). Øya har i dag to fråflytta bruk. Det har vore opphald i beitinga ei tid, men frå 2003 har det vore beita av utegangarsau. Øya er godt eigna som beite for desse dyra (kjelde: Ingolf Mork). Øya har framleis noko preg av attgroing. Ein ventar at dei grasdekte delene vil auka noko som følgje av at beitinga er teken opp att. Elles eit par kraftlinjer, hytte og samleikve. Litt planta bartre ved husa (utanfor avgrensa område), men desse kan spreia seg ut i heia.

Artsfunn: Det er ikkje funne spesielle artar av planter. Av fugl nemner Folkestad (1977) hekkande grågås, stokkand, ærfugl, 4-5 par tjeld, 2-3 par sandlo, minst 6 par steinvendar, 4 par raudstilk, enkeltbekkasin, storspove, småspove, 2-3 par tjuvjo, 10 par fiskemåse, svartbak, fleire par teiste, og ein variabel ternekoloni.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit større område med noko attgrodd kystlynghei, men no i drift med utegangarsau.

Skjøtsel og omsyn

Det er viktig å halda oppe beiting og beitetrykk også i framtida. Innplanta bartre bør ikkje få spreia seg ut i heia.

21 Harøya: Selvikvågen (strandenger)

Lokalitetsnummer:	1546-21
Andre nummer:	154603809
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 690-699, 630-637
Høgde over havet:	0-17 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst, viltområde
Naturtype:	Strandeng/strandsump
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende (naturreservat)
Undersøkt/kjelder:	Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), 13.07.1984, AAF, Holten et al. (1986b), 17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Området er verna som våtmarksreservat 27.05.88 og vart den 19.3.1996 omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem. Grunn bukt med strandengar og smale vågar i indre del, med leirer og store tidevassarealer og ei rekke av skjermade holmar utafør. Det ligg ei lita og vegetasjonsrik tjønn i sørvestre del. Beite- og hekkeplass for ender og vadefugl. Området har og sær særververdige strandenger med m.a. store homogene flater og nesten komplette soneringar saltengtypar som er tilnærma urørte av inngrep.

Vegetasjon: Vegetasjonstypar oppgjeve av Holten m. fl. (1986b)(samsvarar ikkje med Fremstad 1997): saltbendelpanne, fjøresaltgraseng, ishavsstorreg, saltseving, raudsvingel-urte-eng, strandstjerne-steinstrand, fjørestorrbestand, myrhattdominerte dreneringsløp, tangmeldevoll, kvekevoll, hestehavrevoll, gåsemurevoll, høgurtfleirårsvoll. I 2003 vart det også observert fuglegjødsla vegetasjon.

Kulturpåverknad: Noko næringstilførsel i 1984, beiting i indre del, ei kraftline kryssar området. Beiting også i 2003, av storfe. Elles vart det sett fleire piggråvassar.

Artsfunn: Området er artsrikt med 87 påviste planteartar, m.a. bogestorr, ishavsstorr, heifrytle, saftstjerneblom, sverdlilje og dikesvineblom. Av viltartar vart det i 2003 observert 7 par grågås med ca. 25 ungar, fleire par gråmåse, 3 par gravand, fleire tjeld, hegre, stokkender, fiskemåse, svartbak, skjerpipierke og steinskvett. Elles har det hekk m.a. myrsnipe (kjelde: A.O.Folkestad).

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit lite påverka strandengsystem med komplette soneringar, mange vegetasjonstypar og mange artar, dels regionalt sjeldne, og eit område som vert beita av storfe.

Skjøtsel og omsyn

Her gjeld forskriftene for reservatet.

22 Harøya: Djupmyrene (intakt låglandsmyr)

Lokalitetsnummer:	1546-22
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 696-714, 592-609
Høgde over havet:	ca. 10-40 m
Hovudnaturtype:	Myr
Naturtype:	Intakt låglandsmyr
Prioritet:	C (lokalt viktig)
Mulege truslar:	Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder:	17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten består av dei opne, nokså flate myrområda mellom Harøy skule og vindmøllene. Dette er ei av dei større låglandsmyrene i området.

Vegetasjon: Vegetasjonen er dels nedbørsmyr (J2, J3), dels fattigmyr (K3, K4).

Kulturpåverknad: Området grensar til bustadområde, dyrka mark og vindmøllepark.

Artsfunn: Det vart ikkje gjort spesielle plantefunn.

Verdsetting: Området blir verdsett til C (lokalt viktig) på grunn av at det er eit større og velutvikla område (>50 dekar) med intakt låglandsmyr som ligg i sørboreal sone nord for 62 grader nord. Ein komande revisjon av verdsettingskriteria i DN (1999a) kan resultera i ei oppjustering av verdien. Viktigast med lokaliteten er naturtypen og ikkje plantefaldet.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg å unngå vesentlege fysiske inngrep i myrområda.

23 Harøya: Harnes (strandenger)

Lokalitetsnummer:	1546-23
Andre nummer:	Naturbasen 154600002, 154603808
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 707-711, 618-633
Høgde over havet:	0-2 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst, kulturlandskap
Naturtype:	Strandeng og strandsump, sandstrand, tangvoller, fuktenger
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Opphøyr av beiting og forsøpling, elles ingen kjende (del av Huse fuglefredningsområde)
Undersøkt/kjelder:	Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), 08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Den avgrensa lokaliteten består av strandenger i nordre del av Huse fuglefredningsområde. Området er verna 27.05.1988. Den 19.03.1996 blei området omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon

som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem. Lokaliteten har ei relativt brei og låglendt strandsone med beita fuktenger, strandsumpar og strandenger. Lokaliteten er hekke-, raste- og overvintringsplass for fugl. Eit observasjonstårn i kanten av lokaliteten inneheld fleire gode informasjonstavler om fuglefaunaen. Utanfor det avgrensa området ligg mudderflater, steinstrender og gruntvassområde som er ein del av reservatet (reknast som viltområde).

Vegetasjon: Fuktenger (G12), ulike utformingar av strandenger og strandsumpar, m.a. med ein del tiggarsoleie. Dels litt nitrofile tangvollsamfunn. M.a. saltgrasenger og havstorrsump.

Kulturpåverknad: Område vert beita av storfe, og dette er positivt for naturverdiane. Elles litt utfylling frå tidlegare dyrking, litt søppel.

Artsfunn: Av planteartar kan nemnast den sjeldne tiggarsoleia, dessutan dikesvineblom, strandkvann, amerikamjølke (innført), saltbendel og havstorr. Også viktig viltområde. Fleire vadarartar men også gravand og grågås hekkar i området. Særleg interessant er staden som hekkelokalitet for sørleg gulerle og sørleg myrsnipe (kjelde: A. O. Folkestad). Begge desse står som direkte truga på raudlista. Det er uvisst om nokon av desse artane hekkar i dag.

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit større strandengområde som framleis vert beita. Mangfaldet av planter er dels knytt til denne beitebruken.

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskeleg med framhald i beitinga. Ein bør rydda søppel frå tid til annan. Elles gjeld forskriftene for reservatet.

24 Harøya: Stykkjet-Stølen (sandstrand)

Lokalitetsnummer:	1546-24
Andre nummer:	Naturbasen 154600002, 154603808
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 707-708, 618-621
Høgde over havet:	0-2 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrand, tangvollar
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende (del av Huse fuglefredningsområde)
Undersøkt/kjelder:	Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), 08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Den avgrensa lokaliteten består av sandstrender og tangvollar i søndre del av Huse fuglefredningsområde. Sistnemnde er verna 27.05.1988. Den 19.03.1996 vart området omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem. Lokaliteten har ei relativt brei og låglendt strandsone. Lokaliteten er hekke-, raste- og overvintringsplass for fugl. Utanfor det avgrensa området ligg gruntvassområde som er ein del av reservatet (reknast som viltområde).

Vegetasjon: Sandstrender og steinstrand med velutvikla tangvollar og driftvollvegetasjon.

Kulturpåverknad: Litt utfylling frå tidlegare dyrking, litt søppel.

Artsfunn: Det vart notert m.a. strandrøyr, klengjemaure, kveke, tangmelde, amerikamjølke og hestehavre. Undersøkingstidspunktet i november var ikkje heldig for å registrera planteartar. Fleire vadarartar men også gravand og grågås hekkar i området.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit større område med tangvollar og tilhøyrande vegetasjon.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør rydda søppel frå tid til annan. Elles gjeld forskriftene for reservatet.

25 Harøya: Lyngneset – Sponvika (strandenger m.m.)

Lokalitetsnummer:	1546-25
Andre nummer:	154603807
Kartblad:	1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 710-713, 611-618
Høgde over havet:	0-1 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrand, tangvollar, strandeng og strandsump
Prioritet:	B (viktig)

Mulege truslar: Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder: 03.07.1984, AAF (Holten et al. 1986b), 08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg på austsida av Harøya sør for Huse fuglefredningsområde. Lokaliteten er oppgjeve å ha eit lite sanddyneområde i tilknytting til strandeng og steinstrand med tangvollområde. Dette vart ikkje attfunne i 2004. Stort mangfald av vegetasjonstypar. Ein har i 2004 avgrensa stranda frå Lyngneset til og med Sponvika i samsvar med det området som truleg vart undersøkt og beskrive for 20 år sidan. Sponvika er ei lita sandbukta.

Vegetasjon: Vegetasjonstypar oppgjeve av Holten m. fl. (1986b)(samsvarar ikkje med Fremstad 1997): fjøresaltgras-strandkjempe-eng, saltsevang, raudsvingel-urte-eng, strandkjempe-steinstrand, krypkveineng, rustsevakseng, havstorrang, tangmeldevoll, vrangdåvoll, kvekevoll, hestehavrevoll, høgurt-fleirårsvoll, lys strandrugdyne, etablert dyne, dynelynghei.

Kulturpåverknad: Beite i 1984, grøft til stranda, gamle piggrådgerde, grasvaksen veg, bruka som badeplass.

Artsfunn: Området er artsrikt med 85 planteartar, m. a. bogestorr, heifrytle, dikesvineblom og dvergsmyle.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit middels velutvikla og relativt artsrikt strandområde med mange vegetasjonstypar, men med få spesielle artar.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå fysiske inngrep.

26 Harøya: Nordheim: Småmalen (sandstrand)

Lokalitetsnummer: 1546-26
Andre nummer:
Kartblad: 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 714 608
Høgde over havet: 0-1 m
Hovudnaturtype: Havstrand/kyst
Naturtype: Sandstrand, tangvollar
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder: 08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg på austsida av Harøya ved Nordvika og er ei bukt med sandstrand og ein smal tangvoll med driftvollvegetasjon inst. Innanfor der er det dels dyrka mark, dels planta sitkagran. Sitkagrana er planta på eit tidlegare flygesandfelt som er 5-6 meter djupt (kjelde: Olav Øyehaug).

Vegetasjon: Vegetasjonstypar er tangmeldevoll og m.a. høgurt-fleirårsvoll.

Kulturpåverknad: M.a. bruka som badeplass. Sitkagran planta inntil lokaliteten.

Artsfunn: Det vart ikkje funne spesielt interessante artar.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei middels velutvikla sandstrand, men med få spesielle artar.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå fysiske inngrep.

27 Harøya: Lomstjønnå (intakt låglandsmyr, dammar)

Lokalitetsnummer: 1546-27
Andre nummer: Naturbasen: 154603806
Kartblad: 1220 III Brattvåg, 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89): LQ 703-707, 606-702
Høgde over havet: ca. 10-15 m
Hovudnaturtype: Myr, ferskvatn/våtmark
Naturtype: Intakt låglandsmyr, dammar
Prioritet: C (lokalt viktig)
Mulege truslar: Ingen kjende (naturreservat)
Undersøkt/kjelder: Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), 17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er avgrensa identisk med Lomstjønnna naturreservat. Han består av eit temmeleg flatt og einsarta fattigmyrsområde med ei tjønn og fleire smådammar. Lokaliteten ligg på ei av dei større låglandsmyrene på Romsdalskysten. Lokaliteten er verna 27.05.1988 med formål å ta vare på eit viktig våtmarksområde. Den 19.03.1996 vart området omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem.

Vegetasjon: Vegetasjonen er dominert av nedbørsmyr (J2, J3), med det finst og minerotrof fattigmyr (K3, K4). I småtjønner fanst litt flytebladvegetasjon (P2, P3) av flotgras, tjønnaks, krypsiv m.m.

Kulturpåverknad: Området har fleire leplantingsbelte.

Artsfunn: Ingen spesielle planteartar vart registrert. Ifølgje Fylkesmannen (1982) hekke- og beitelokalitet for fugleartar tilknyttå ope myrlendte kystheier som grågås, heilo, spover og måsefugl, men og for enkelte andeartar. 17.06.2003 (JBJ) vart det obs. storspove (1), grågås (ca. 30 ad. og ca. 50 pull.), gråmåse (ca. 10), svartbak (ca. 10), elles flaug 3-4 låvesvaler på matleiting, og ein syngjande møllar vart høyrte i leplantinga. Om kvelden vart det høyrte sivsongar ved Lomstjønnna. Ved Småtjønnna vart det obs. eit stokkandpar og ein rugande tjuvjo. Elles vart det observert heipiplerke og enkeltbakkasin i reservatet. Tidlegare har sørleg myrsnipe (E - direkte truga på raudlista) hekka her, og andre spesielle artar som svømmesnipe og lappspurv. Desse er forsvunne truleg som følgje av lebelte (kjelde A. O. Folkestad).

Verdsetting: Området blir verdsett til C (lokalt viktig) som naturtype på grunn av at det er eit større og velutvikla område (>50 dekar) med intakt låglandsmyr som ligg i sørboreal sone nord for 62 grader nord. Ein revisjon av DN (1999a) vil truleg resultera i ei oppjustering av verdien. Som viltområde vil det få A svært viktig.

Skjøtsel og omsyn

Ingen spesielle utover forskriftene for reservatet.

28 Harøya: Myklebustmyrene, Røsokmyrene (intakt låglandsmyr)

Lokalitetsnummer:	1546-28
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 III Brattvåg, 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 696-714, 592-609
Høgde over havet:	ca. 10-40 m
Hovudnaturtype:	Myr
Naturtype:	Intakt låglandsmyr
Prioritet:	C (lokalt viktig)
Mulege truslar:	Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder:	17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten består av dei opne, nokså flate myrområda mellom Harøyburet og Lomstjønnna. Dette er ei av dei større låglandsmyrene på Romsdalskysten.

Vegetasjon: Vegetasjonen er dels nedbørsmyr (J2, J3), dels fattigmyr (K3, K4). Det finst fleire leplantingsbelte. I småtjønner fanst litt flytebladvegetasjon (P2, P3) av flotgras, tjønnaks, krypsiv m.m.

Kulturpåverknad: Myrene er tidlegare beita. Totalt sett verkar området i dag nokså lite påverka.

Artsfunn: Av fjellplanter fanst dvergbjørk og rypebær. Typiske kystartar var klokkelyng, kysttjønna og øyrevier. I tilknytning til bekkar fanst litt krevande artar som kornstorr, myrmjølke, særbustorr og trådstorr. Av fugl vart det observert fleire rugande tjuvjo, gråmåse, svartbak, dessutan småspove, heipiplerke og enkeltbakkasin.

Verdsetting: Området blir verdsett til C (lokalt viktig) på grunn av at det er eit større og velutvikla område (>50 dekar) med intakt låglandsmyr som ligg i sørboreal sone nord for 62 grader nord. Ein komande revisjon av verdsettingskriteria i DN (1999a) vil truleg resultera i ei oppjustering av verdien. Viktigast med lokaliteten er naturtypen og ikkje plantefaldet. Lokaliteten har og verdi som viltlokalitet, og nokre av dei same artane som i Lomstjønnna naturreservat kan påtreffast.

Skjøtsel og omsyn

Det viktigaste vil vera å unngå vesentlege fysiske inngrep i myrområda.

29 Harøya: Malesanden (sandstrand, sanddyner)

Lokalitetsnummer:	1546-29
Andre nummer:	Naturbasen 154600002, 154603808
Kartblad:	1220 III Brattvåg, 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 712-717, 592-604
Høgde over havet:	0-1 m

Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrand, tangvollar, strandeng og strandsump, sanddyner
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende (fuglefredningsområde)
Undersøkt/kjelder:	11.07.1894 Ove Dahl (1895), Fylkesmannen i Møre og Romsdal (1982), juli 1984, AAF (Holten et al. 1986b), 17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Området er verna som fuglefredningsområde den 27.05.1988 og grensar til Huse og Malesanden dyrelivsfredningsområde. Den 19.03.1996 blei området omfatta av Ramsarkonvensjonen. Dette er ein konvensjon som skal sikre internasjonalt viktige våtmarkssystem. Ei relativt brei og låglendt strandsone, hovudsakleg sandstrand. Hekke-, raste- og overvintringsplass for fugl. Fleire vadarartar men også gravand og grågås hekkar i området. Vass- og sjøfugl overvintrar i store mengder. Dei botaniske interessene er og store, med tangvoll- og sanddynesamfunn. Særleg er dynelyngheia av verdi, som den eine av tre slike i fylket som ikkje er oppdyrka. Kvartærgeologiske interesser langs strandsonene, m.a. i samband med flygesandsfelt (Naturbasen).

Vegetasjon: Sandstrand med breie vollar og omlag 100 m langt dyneområde som går over i dynelynghei (W2d). Vegetasjonstypar oppgjeve av Holten m. fl. (1986b)(samsvarar ikkje med Fremstad 1997): mjuksevakspøl, mannsøtgraspøl, tangmeldevoll, vrangdåvoll, kvekedyne, sandstorradyne, røsslyng-dynelynghei (ein av få intakte stader i fylket), dynetrauliknande panne.

Kulturpåverknad: Ei hytte er bygd bak dynelyngheia, skogplanting i bakre del, elles lite påverka. Lokaliteten er ulikt fleire andre strandområde i kommunen ikkje beita, og vegetasjonen veks delvis høg.

Artsfunn: Middels artsrikt på planter, 69 artar, m. a. sandstorr (også funne av Ove Dahl i 1895), mjuksevaks, heifrytle, dvergsmyle (også funne av Ove Dahl i 1895) og hybridkveke (kveke x strandkveke). Sylarve vart og funne av Dahl (1895). Av fugl vart det i 2003 observert tjeld (fleire par), sandlo (2 par), gravand (2 par), ærfugl (4), stokkand (2), storspove (1), fleire fiskemåse, svartbak, tjuvjo og skjerpplerker. Ein krykkjeflokk kvilte på eit skjer. Elles har det hekka m.a. sørleg myrsnipe her (E – direkte truga på raudlista, kjelde: A. O. Folkestad).

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er ein velutvikla lokalitet med mange vegetasjons- og naturtypar, m.a. velutvikla sanddyner og dynelynghei, som er sjeldne typar her i fylket. Elles er det funne fleire sjeldne planter.

Skjøtsel og omsyn

Sitkagran i dyneområda bør fjernast. Elles gjeld forskriftene for fuglefredningsområdet.

30 Harøya: Remmevika (sandstrand, sanddyner)

Lokalitetsnummer:	1546-30
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 III Brattvåg
UTM (EUREF 89):	LQ 706 580
Høgd over havet:	0-1 m
Hovudnaturtype:	Havstrand/kyst
Naturtype:	Sandstrand, tangvollar, sanddyner
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende
Undersøkt/kjelder:	08.11.2004, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten består av to bukter ved Raudskjeret aust for Remma, hovudsakleg sandstrand.

Vegetasjon: Sandstrand med tangvollar, m.a. tangmeldebelte og strandrugvegetasjon og tendensar til flygesand med sandstorr.

Kulturpåverknad: Litt fyllingar i kanten av dyrka mark, grensar til dyrka mark.

Artsfunn: Mest interessant er førekomst av sanddyneplanten sandstorr, elles m.a. strandrug.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ei sandstrand med tendensar til sanddyner, som er ein sjelden type her i fylket.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå fysiske inngrep.

31 Harøya: Harøyburet (terrengdekkjande myr)

Lokalitetsnummer:	1546-31
--------------------------	---------

Andre nummer:
Kartblad: 1220 III Brattvåg
UTM (EUREF 89): LQ 695-703, 586-595
Høgð over havet: 80-140 m
Hovudnaturtype: Myr
Naturtype: Terrengdekkjande myr
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Fysiske inngrep
Undersøkt/kjelder: 16.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten består av dei opne myrområda rundt Harøyburet sør på Harøya, sørover forbi Blåhaugen og nordover til Breidalen. Terrengdekkjande myr er eit kystfenomen, og oppstår under tilhøve med nokså mykje nedbør og mildt klima. Større terrengdekkjande myrer som denne er det lite av i fylket (m.a. Nordøyane i Haram), og Noreg har eit internasjonalt ansvar for typen som er sjeldan elles i Europa.

Vegetasjon: Vegetasjonen er dominert av nedbørsmyr (J3), dels fattigmyr (K3, K4) og mindre parti med hellande intermediær fastmattemyr (L2) (m.a. LQ 6985 5903). Det finst spreidd rogn og litt buskfuru.

Kulturpåverknad: Buskfuru har spreidd seg og finst spreidd på myrene. Myrene er tidlegare beita. Elles går det nokre turstigar gjennom området. Harøyburet er eit populært utfartsmål for trimturar. Totalt sett verkar området nokså lite påverka.

Artsfunn: Av meir basekrevande myrplanter vart det funne bjønnbrodd, fjelltistel, kornstorr, loppestorr, myrsaulauk, myrsnelle, sumphaukeskjegg, svarttopp og særbustorr. Av fjellplanter fanst dvergbjørk og rypebær. Typiske kystartar var heifrytle, heisiv, heistorr, klokkeling, kystmyrklegg, storfrytle og øyrevier.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er eit større og velutvikla område med terrengdekkjande myr. Området har og viltfunksjon.

Skjøtsel og omsyn

Det viktigaste vil vera å unngå vesentlege fysiske inngrep i myrområda.

32 Harøya: Myklebust (berg/rasmark/hasselkratt)

Lokalitetsnummer: 1546-32
Andre nummer:
Kartblad: 1220 III Brattvåg
UTM (EUREF 89): LQ 693-696, 585-586
Høgð over havet: 20-80 m
Hovudnaturtype: Kantkratt, berg og rasmark, skog
Naturtype: Sørvendt berg og rasmark, rik edellauvskog
Prioritet: B (viktig)
Mulege truslar: Planting og spreing av innførte bartreslag
Undersøkt/kjelder: 17.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten som er avgrensa er dei sørvendte berga og rasmarkene ved Haugen på Myklebust. I rasmarkene og oppe i hamrane er det lauvskog med ein del hasselkratt. Det er og ein god del planta bartre (bergfuru, furu, sitkagran, lerk). Austlege deler ligg i eit lite dalføre som også har små nordvendte berghamrar med lungenever og skrubbenever.

Vegetasjon: Vegetasjonen er rasmark (F1), bergveggar (F2) og litt kysthasselkratt (D2c, truga vegetasjonstype). Rasmarkene har dominans av vivindel. I buskskiktet var det elles mykje kjøntype, krossved og hassel.

Hasselkratta er dels storfrytledominert, dels gras- og urterike med jordnøtt og kusymre.

Kulturpåverknad: Lokaliteten er sterkt endra av bartreplantingar med tre opp til over 30 cm stammediameter, og ein del av den opprinnelege vegetasjonen er kanskje på veg til å bli skugga ut. Nokre av bartrea er daude, dels truleg drepne av hegre-ekskrement. Nokre er også blesne overende.

Artsfunn: I treskiktet er det grunn til å merka seg ein bergasal. I buskskiktet var det mykje vivindel, men og mykje krossved, og dessutan begerhagtorn, villapal og naturalisert svarthyll, rips og stikkelsbær. Av planter i feltskiktet kan nemnast jordnøtt, dunhavre, klengjemaure, kusymre, lundrapp og blankburkne. Sistnemnde synest å vera i ferd med å bli skugga ut under bartrea. På skuggefulle stader langs ei dalkløft vart det funne lungenever og skrubbenever på tre og lungenever på berg. Av fugleartar vart det registrert blåmeis, linerle, munk, gransongar, svarttrast, hegre og gråmåse. Dei fleste av desse er truleg hekkefuglar. Hegren heldt til i planta bartre, gråmåsen ruga i rasmarka.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er berg/rasmark og edellauskog med mange interessante og varmekjære artar.

Skjøtsel og omsyn

Viktigaste tiltak vil vera å fjerna dei innplanta bartrea. Dette vil hindra at den stadeigne, særprega floraen vert skugga ut. Sameleis er det ønskjeleg å fjerna platanlønn.

33 Harøya: Hyrvedalen (berg/rasmark/hasselkratt)

Lokalitetsnummer:	1546-33
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 III Brattvåg
UTM (EUREF 89):	LQ 692-696, 590-591
Høgde over havet:	40-120 m
Hovudnaturtype:	Kantkratt, berg og rasmark, skog
Naturtype:	Sørvendt berg og rasmark, kantkratt, rik edellauskog
Prioritet:	B (viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende
Undersøkt/kjelder:	16.06.2003, JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten som er avgrensa er dei sørvendte berga og rasmarkene i Hyrvedalen ved Myklebust austover heilt opp mot topphammaren under Harøyburet, sjølv om floraen her ikkje er så artsrik som lågare nede. Øvst i rasmarkene og oppe i hamrane er det lauskog med spreidde hasselkratt. Lauvkogen har osp, rogn, hassel, bjørk og vivindel.

Vegetasjon: Vegetasjonen er rasmark (F1), bergvegg (F2), kantkratt av einer-rose-utforming (F5d) og litt kysthasselkratt (D2c, truga vegetasjonstype). Rasmarksvegetasjonen har overraskande stor dominans av dunhavre. I buskskiktet var det mykje kjønne og vivindel. Dei små hasselkratta er gras- og urterike med mykje jordnøtt og ein del kusymre.

Kulturpåverknad: Lokaliteten er sannsynlegvis tidlegare beita, og det ein ser i dag er truleg eit attgroingsstadium med mykje daudgras og strø. Elles står nokre bergfuruer vest i lokaliteten.

Artsfunn: I treskiktet er det grunn til å merka seg fleire bergasal-busker og ei mindre alm. Av planter i feltskiktet kan nemnast dunhavre, jordnøtt, klengjemaure, krossved (ei stor busk opp mot Harøyburet), kusymre, kystgrisøyre, lundrapp, nyresoleie, svarterteknapp og vivindel. Av fugleartar vart det observert ramn (3 utflogne ungar), gransongar, lauvsongar, ringtrast (unge sett) og bergirisk.

Verdsetting: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av at det er ein edellauskog med nokre interessante og varmekjære artar. Lokaliteten har og viltfunksjon.

Skjøtsel og omsyn

Dei planta bartrea er eit framandelement og bør fjernast. Dei har ingen funksjon, og kan etter kvart skugga ut deler av den varmekjære vegetasjonen, som det elles er svært lite av i kommunen (her og Myklebust). Beiting kunne vere ønskjeleg dersom dette har vore ein del av den tradisjonelle bruken.

34 Uksnøya (kystlynghei, naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1546-34
Andre nummer:	
Kartblad:	1220 III Brattvåg, 1220 IV Ona
UTM (EUREF 89):	LQ 64-67, 60-61
Høgde over havet:	1-14 m
Hovudnaturtype:	Kulturlandskap
Naturtype:	Kystlynghei, naturbeitemark
Prioritet:	A (svært viktig)
Mulege truslar:	Ingen kjende (opphøyr av beiting)
Undersøkt/kjelder:	17.10.1996 (Jordal & Gaarder 1997, 1998c)

Områdeskildring

Generelt: Dette er ei låg øy på om lag 990 dekar vest for Harøya, med to fråflytta bruk. Også nærliggjande øyar er tekne med i avgrensinga.

Vegetasjon: Dels tørr og fuktig kystlynghei, dels sølvbunkeeng (innmark), og frisk fattigeng (G4) og fuktig fattigeng (G1).

Kulturpåverknad: Første vitnemål om busetnad her er frå Snorre. I april 1206 overnatta baglarkongen Erling Steinvegg her på veg til Trondheim. Dette tyder på lang kontinuitet i beitepåverknaden. På 1500-talet var brukarane sjølvveigande og velståande. Frå ca. 1600 har det vore to bruk. Dyretalet i 1714 var 16 kyr og ein hest, i 1773 på den eine garden 1 hest, 10 storfe, 5 sauer og 2 grisar. Det var registrert 16-20 fastbuande her i ulike folketejingar på 1800-talet. Øya vart fråflytta i 1958. (Huse 1996). Etter eit beiteopphald på ein del år, vart det 4.10.1993 sett ut 13 søyer og 3 verar av utegangarsau av Uksnøy Villsaulag som eit forsøk på å betra beitet for grågåsa så den ikkje skal gjera så stor skade på innmarka på Harøya. Hausten 1996 var det 81 sauer, medan ein på det tidspunktetrekna med at stammen burde veksa til rundt 200 dyr. Sauen beitte ikkje på den tidlegare gjødsla innmarka det det i dag er mykje sølvbunke, men gjekk mest på mager grashei og lynghei. NINA og Nordre Nordmøre forsøksring har hatt teljingar av grågåsa og verknadene av sauebeitinga. Kjelder: gardbrukar Oddvar Røsok og ringleiar Olav Synes, Nordre Sunnmøre forsøksring.

Artsfunn: Det vart funne 65 planteartar, av desse 12 naturengplanter. Artsutvalet var typisk for ein kystlokalitet som denne, med artar som blåklokke, geitsvingel, gulaks, gulskolm, hanekam, hestehavre, hårsvæve, knegras, lækjeveronika. I stranda vart det funne saltbendel og salturt. I 1941-42 vart det funne lodnefaks og villapal her (Sverre Midtgård, herbariet i Oslo). Det vart funne 17 artar av beitemarkssopp (9 vokssoppartar). Det mest spesielle funnet var slimjordtunge (*Geoglossum difforme*) i moserik vegetasjon på Kattholmen på sørsida, det tredje funnet i Norge, og truleg ein av fem intakte lokalitetar i Skandinavia. Arten er oppført som direkte truga, og er sterkt beiteavhengig. Det vart også funne tre andre raudlista jordtungeartar. Elles vart den sårbare gul slimvokssopp (*Hygrocybe vitellina*) funnen fleire stader. Dette er ein eksklusiv, oseanisk soppart (Jordal & Gaarder 2002). Tilknytt fuktig hei fanst torvnavlesopp *Omphalina ericetorum*, og raudskivesoppen *Entoloma elodes*. Også viktig viltlokalitet, sjå eigen omtale under viltlokalitetar. T.d. har det hekka m.a. sørleg myrsnipe her (E – direkte truga på raudlista, kjelde: A. O. Folkestad).

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) på grunn av at det er eit stort område med velutvikla og artsrik naturbeitemark og kystlynghei i drift med utegangarsau, og fleire raudlisteartar i høg kategori (E, V). I tillegg er dette eit viltområde med grågås og sjøfugl. I gruntområda utanfor er eit viktig overvintringsområde (sjå viltlokalitetar).

Skjøtsel og omsyn

Det er svært viktig å halda oppe beiting og beitetrykk også i framtida. Siktemålet med skjøtselen av øya på 1990-talet var å skapa eit godt beite for grågåsa slik at skadeomfanget på Harøya skulle bli mindre.

Utegangarsauen er ein god skjøttar av landskapet, og vil truleg kunne sørgja for å bevare det biologiske mangfaldet som er registrert. Dei viktigaste biologiske verdiane er knytt til dei beiteavhengige plante- og soppartane, da særleg slimjordtunge og gul slimvokssopp. Det er ønskjeleg å undersøkje øya betre og å følgja med korleis vegetasjonen utviklar seg.

Område med dårlege data eller usikker status

Både egne og andre sine undersøkingar har produsert data om lokalitetar som kunne vera aktuelle å undersøkje vidare og evt. avgrensa. Nedanfor vert det presentert ein del område som ikkje er avgrensa og prioritert i rapporten, men der det kan finnast prioriterte naturtypar som burde ha vore undersøkt betre eller avgrensa gjennom feltarbeid. Det finst t.d. ingen tydelege retningslinjer for grenseoppgangar mellom C (lokalt viktig) og ”ikkje lokalitet”.

Tabell 7. Område i Sandøy kommune med dårlege data eller usikker status, som ikkje er avgrensa eller prioritert i rapporten.

Lokalitet	UTM	Kommentar
Sandøya: kløft nordsida	Ca. LQ 768 682	Litt usikker plassering. Nordvendte kystberg med m.a. sølvnever, lungenever og kystfiltlav, funne av G. Gaarder 03.10.1998. Truleg verdi C (lokalt viktig)
Sandøya: aust for Store Straumsundhaugen (fyrlykta)	LQ 766 684	Litt avstengd brakkvasspoll utan havgras eller andre karplanter, men med pollpryd og tang. Er vurdert til ikkje å vera lokalitet etter DN (1999a).
Sandøya: viker vest for Varden	truleg LQ 766 680	Holten m.fl. (1986b) omtalar to små viker med strandenger i dette området. Litt usikker plassering, sannsynlegvis er den eine Nordre-Vågen. Nordre-Vågen er ei lita vik med små strandenger, trivielle vegetasjonstypar, ingen spesielle artsfunn og lite areal. Kan vera ein kandidat til verdi C (lokalt viktig)
Sandøya: stranda frå Storsanden mot hamna	LQ 768-772, 671-677	Dette er sørvestsida av Sandøya med strandsumpar og grusflater og innslag av steinfjøre, registrert m.a. salturt og havbendel 04.08.1996 (JBJ). Kanskje ikkje strandeng/strandsump-lokalitet (eller verdi C), men potensiell viltlokalitet dersom ein inkluderer gruntområda utanfor.
Lyngværet	LQ 82 66	Lyngværet har kystlynghei i attgroing med høg røsslyng, og svakt innslag av rogn og bjørk og innplanta bartre (egne observasjonar med kikkert/teleskop). Tidlegare truleg aktuell lokalitet. 6. juli 1948 var botanikaren Knut Fægri på besøk på Lyngværet, og samla m.a. bakkeveronika, dvergsmyle, bogestorr, heistorr og vivendel. Dei to første er konkurransesvake artar som trivst best i beita område, og som truleg er forsvunne.
Orta	LQ 795 635	Myrområdet vest på Orta kunne vore avgrensa som intakt låglandsmyr. Endra kriteriar for verdsetting i DN (1999a) kan gjera dette aktuelt seinare. Området er uansett med som viltlokalitet.
Harøya	LQ 70 63, LQ 70 61	Diverse myrområde fleire stader på Harøya kunne vore avgrensa som intakt låglandsmyr. Endra kriteriar for verdsetting i DN (1999a) kan gjera dette aktuelt seinare.

VILTLOKALITETAR

Generelt

Prosjektet har omfatta litt viltkartlegging. Prioritert oppgåve har vore å supplera og oppdatere kommunen si oversikt av viltobservasjonar. Denne er overlett til kommunen. Sidan oversikta inneheld ein del sårbare opplysningar er ho ikkje presentert her. Nedanfor er det omtala eit utval viltlokalitetar. Desse førekjem delvis i kommunen sitt eksisterande viltkart. Fordi prosjektet har hatt hovudforkus på prioriterte naturtypar etter DN (1999a), er det berre desse som er presenterte på kart i rapporten. Somme lokalitetar er både naturtypelokalitetar og viltlokalitetar. Desse er for det meste tatt med under naturtypelokalitetar. Ein har motteke mange viktige sjøfuglteljingar frå Oddvar Olsen.

Ona: Ona fyr

Naturbasenummer: 154600001

Fugle- og dyrelivsfredning oppretta 24.05.35: "Fyrstasjon med tilligende statsgrunn er fredet mot ødelegelse eller skade av ethvert slags, heri innbefatter borttaking av fugleegg."

Ona: hamna og fyret

Naturbasenummer: 154603818

Ein hammar med ein konsentrert krykkjekoloni. Krykkje hekkar også på sjøbuene. Teljing 16. juli 1990 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 74 krykkjereir i hamna (ca. 100 ungar) og 65 reir i bergveggen nord for fyret (ca. 70 ungar). Teljing 16. juli 1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 66 krykkjereir i hamna (79 ungar) og 60 reir (+16 påbyrja) i bergveggen nord for fyret (ingen ungar). Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 76 krykkjereir i hamna og 31 reir i bergveggen nord for fyret.

Ona/Husøya: Røsholmen/Skjela/Oterh.

Naturbasenummer: 154603819

Folkestad & Loen (1998) har samletal for sjøfugl felles for heile området i 1979 og 1994.

Skjela (154603820) er eit stort, høgt nokså nake og glatt skjer nord for Ona. I sprekker og senkningar er det ein del urtevegetasjon. Lokaliteten er ein tradisjonell hekkeplass for sjøfugl med over 150 par tidlegare. Lokaliteten har tidlegare hatt større bestandar av fleire av dei registrerte artane. Mellom anna toppskarv og krykkje. Teljing 29.07.1987 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 39 toppskarvreir i koloni, elles 10 svartbakreir og 3 krykkjereir. Teljing 16.07.1990 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 31 toppskarvreir i koloni, elles vart det merka 11 svartbakungar, sett 15 teist, 4 krykkjereir og 8 par ternar. Teljing 14.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 47 toppskarvreir i koloni (telt 91 egg/ungar), elles vart det merka 35 svartbakungar, sett 16 teist og funne 3 krykkjererir med 5 ungar. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 40 toppskarvindivid i koloni, elles vart det sett 31 ærfugl, 13 teist, 4 tjeld, 44 stormåse, 2 fiskemåse og 3 silender.

Oterholmen er ein relativt stor holme, relativt flat og lågkupert og graskledd, dels noko myrlendt, og med svaberg og nokre knausar langs sjøen (sjå også under naturtypar). Dette er ein typisk sjøfuglholme med bra artsvariasjon og potensiale for auka bestand. Ved teljing 1994 var det 200-300 par sjøfugl på holmen. Teljing 30.07.1987 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 4 toppskarvreir i koloni, elles 7 reir av gråhegre. Teljing 16.07.1990 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 14 toppskarvreir i koloni, elles vart det funne 25 par svartbak, 35 par gråmåse, 4 par sildemåse, 13 krykkjereir, 4 teister, 8 reir av gråhegre og 8 reir av ærfugl. Teljing 14.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 18 toppskarvreir (telt 37 egg/ungar), elles vart det merka 21 svartbakungar, 27 gråmåseungar, sett 24 krykkjereir med 13 ungar, telt 11 teist og funne 7 reir av gråhegre med 10 ungar. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 64 toppskarv i koloni, elles vart det sett 34 ærfugl, 8 teist, 55 stormåse og 15 grågås. Tidlegare hekka også fiskemåse og ternar (kjelde: Olav Viken).

Røssholmen (154603821) er ein etter måten stor holme, litt kupert, med eit større parti med open, litt fuktig grasmark, og nokre låge knausar på austsida, der det og er ei relativ stor rullesteinsurd (sjå også under naturtypar). Det er hytte på holmen. Dette er ein av dei gode og artsrike sjøfuglholmene i fylket, (over 500 par), og ut frå dagens situasjon med ein av dei største toppskarvkoloniane. Ein relativt stor koloni av dei tre store måseartane gjev ytterlegare verdi, og det er dessutan klart at hekkebestanden av fleire artar, som grågås og ærfugl, også kan vere vesentleg. Teljing 30.07.1987 (kjelde: Oddvar Olsen) viste minst 60 toppskarvreir i koloni (220 individ observert), elles 55 teist, 1 tjuvjopar med 1 unge, minst 100 ind. av stormåse, og 1 gravandpar med

4 ungar. Teljing 16.07.1990 (kjelde: Oddvar Olsen) viste minst 144 toppskarvreir i koloni, elles vart det telt minst 10 par svartbak, minst 20 par gråmåse, minst 10 par sildemåse, 46 ind. av teist, 1 par steinvendar med 1 unge, og minst 10 par ternar. Teljing 15.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 209 toppskarvreir i koloni (telt 388 egg/ungar), elles vart det merka 22 svartbakungar, 39 gråmåseungar, 5 sildemåseungar, telt 26 teist, funne 10 krykkjereir (ingen ungar), 1 par hekkande tjuvjo og minst 25 ternereir (39 egg/ungar). Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste elles 29 ærfugl, 63 teist, 11 tjeld, 25 stormåse, 110 svartbak, 55 gråmåse, 44 sildemåse og 3 grågås. 16.06.2003 vart det notert m.a. (teleskop frå Ona, JBJ): tjuvjo 1, grågås >20.

Desse 3 delområda i kommunen er aktuell for ei nærare samla vurdering i samband med ein verneplan for sjøfugl i fylket (ifølgje Naturbasen).

Ona/Husøya: Tussane

LQ 771 741. Teljing 16.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste ca. 50 par ternar og det vart merka 2 svartbakungar.

Ona/Husøya: Skjela-Saltsteinen (Aukra)

LQ 77-79, 73-74. Myteansamling av ca. 5000 ærfuglhannar i august 1988, den største konsentrasjonen som er sett i fylket (AOF). Det er noko uvisst om det viktigaste myteområdet låg i Aukra eller Sandøy.

Ona/Husøya: Kvilskjeret

LQ 760 743. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 2 ærfugl, 1 tjeld, 8 stormåse og 1 fiskemåse.

Ona/Husøya: Skåra

LQ 755 748. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 4 ærfugl, 7 stormåse og 2 fiskemåse.

Ona/Husøya: Oddane

LQ 749 745. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 215 ærfugl i området, elles 15 stormåse og 4 fiskemåse.

Husøyholmane

Naturbasenummer: 154603817

Område med sjøfugl (sjå også under naturtypar). Teljing 16.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste her og rundt/på Husøya ca. 350 par terne, 68 ind. av teist, 1 svarthalespove, og det vart merka 26 svartbakungar og 9 gråmåseungar. 16.06.2003 vart følgjande fugl observert (teleskop frå Ona fyr, JBJ): gravand 4 (på land), grågås 1 kull, svartbak 5-6. Teist vart observert på land på Lyngholmen 20.07.2001 (JBJ). Rundt Ona og Husøya (m.a. Husøyholmane) vart det ved teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) observert 152 ærfugl, 72 teist, 9 gravand, 4 tjeld, 80 fiskemåse, 12 grågås og 19 silender.

Sveltingen

Naturbasenummer: 154603816

Dette er eit høgt skjer med bergsprekker og litt steinur, og med litt grasband og urter i sprekkene. Viktigast er toppskarvkolonien og hekkande teist (varierende truleg i intervallet 4-8 par). Folkestad & Loen (1998) viser til at det i 1979 berre var 2 par toppskarv, medan det i 1994 var 47 par. Det har dessutan vore notert hekkande ærfugl (2 par i 1979) og svartbak (9 par i 1979) på lokaliteten. Teljing 30.07.1987 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 160 toppskarvar i kolonien. Teljing 16.07.1992 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 48 toppskarvreir i kolonien (telt 83 egg/ungar), elles vart det sett 6 teist, merka 6 svartbakungar og 4 gråmåseungar. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 48 toppskarvindivid i kolonien, elles vart det sett 11 ærfugl og 13 teist. Mink opptre truleg sjeldan.

Sandøya

I våtmarksområda rundt øya vart det utført ei teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen). Resultatet var 16 teist, 110 ærfugl, 49 krykkjereir (i hamna) 2 grågås, 2 silender, 40 stormåse og 2 gråhegre.

Sandøya: Ærholman

LQ 762 671-673. 16.06.2003 JBJ sett grågåspar m. 3 ungar. Teljing 11.07.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 1 par tjuvjo med ungar.

Sandøya: Grønværet

LQ 755 671. 16.06.2003 JBJ sett 2 rugande svartbak og tjeld med hekkeindikasjon. Holmen er grasdominert og med noko fuglegjødsla vegetasjon.

Flatflesa, Rundflesa

Naturbasenummer: 154607200

RUNDFLESA (naturbasen): 2 ærfuglkull, 1 par gråmåse, 6 par svartbak.

FLATFLESA (naturbasen): 2 ærfuglkull, 1 par tjuvjo, 1 par tjeld, 2 par steinvendar, 1 par svartbak, 2 par terner.

Orta: Orteholmane aust

Naturbasenummer: 154600800

LQ 811 638, Ærholmen m.fl. Ei gruppe små holmar og skjær som er hekke- og beiteområde for sjøfugl.

16.06.2003, JBJ: grågås med ungar.

Orta: Orteholmane nord

Naturbasenummer: 154600900

LQ 799 648 =Hestholmen

Holmar og skjær som er tilhaldsplass for grågås, måsar og ternar.

Sandholmane

16.06.2003 JBJ: ca. 50-tals måse (svartbak, gråmåse, fiskemåse) (sjå også under naturtypar).

Orta: myrparti

Naturbasenummer: 154601700

LQ 794 633

Myrparti som er hekkelokalitet for vassfugl (sjå også under naturtypar). Under Atlasregistreringane utført av Arne Follestad vart det konstatert sikker eller sannsynleg hekking av brushane, fiskemåse, gravand, gråmåse, krikkand, raudnebbterne, raudstilk, sandlo, songlerke, sildemåse, storkkand, svartbak, svarthalespove, tjuvjo og vipe.

Orta: Ortehella

LQ 786 640. Holme som er hekkelokalitet for vassfugl og beiteområde for grågås. 16.06.2003, JBJ, ca. 40 ad. grågås, mange grågåspar med små ungar sett på land, ca. 10 måse (fiskemåse, svartbak). Svartskjeret like ved (LQ 787 637) er kvileplass for skarv (JBJ).

Finnøya: sjøområde i nordaust

Dette er eit av overvintringsområda i Noreg for gulnebbblom, og her overvintrar også ein del andre sjøfuglartar (kjelde: Geir Gaarder, Folkestad 1977). Området ligg mellom Finnøya, Gåsøya, Seterøya og nordaustover mot Sandøya.

Finnøya: Tollingsholmen

LQ 732 667. 16.06.2003 JBJ sett 2 svartbak + 1 hegre. Tidlegare observert kvileplass for hegre her.

Finnøya: Kvernholmen

LQ 69 65. 16.06.2003 JBJ sett grågås (>4), og svartbak få. Grasdominert vegetasjon med fuglegjødsla vegetasjon, m.a. raud jonsokblom. Strandrugbelte på grusstrand på nordaustsida. Teljing av "holmar nord for Harøya" 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) viste 21 ærfugl, 15 silender og 1 gravand.

Harøya: Sevika: Leiskjeret

LQ 704 646. Liten holme nær land i Sevika. 17.06.2003 JBJ sett ca. 300 terner på skjeret, truleg dels hekkande. Sett 2 ærfuglkull på land, 5-6 fiskemåse, 2 silandhoer på sjøen. Vegetasjon hovudsakeleg strandbalderbrå (fuglegjødsla).

Harøya: Sevika: Litle Kvannaholmen

LQ 699 644. Liten holme ved land i Sevika. 17.06.2003 JBJ sett rugande ærfugl og eit svartbakpar. Vegetasjon hovudsakeleg strandbalderbrå (fuglegjødsla).

Harøya: Steinshamn: Kråvika (strandsump)

LQ 708 642, 16.06.2003, JBJ. Lokaliteten er ei bukt innafør vegen nordvest for Steinshamn. Bukta har noko strandenger og i tillegg funksjon som raste- og matleitingsområde for fugl. Vegetasjonen er ulike utformingar av strandenger, relativt små areal. Lokaliteten er avgrensa av veg i nord. Det er grave ned røyrleidningar gjennom lokaliteten. Busetnad nær inntil. Av fugl vart det observert 20-tals fiskemåse på reir, elles 3-4 gråmåse og eit par stokkender.

Harøya: Sinholman

LQ 666-672 643-645. Teljing 29.05.2004 (kjelde: Oddvar Olsen) 12 ærfugl og 3 teist.

Harøya: Uksnøyområdet

Naturbasenummer: 154603802

Variert skjergardsparti med låge, men småkuperte småøyar, holmar og skjer, og med svært grunne farvatn innimellom (sjå også under naturtypar). Store leirer og strandflater, mellom dei sentrale øyane, som fell tørre på fjøre sjø. Inste øyane har lyngmark, myrlende og ein del gammal kulturmark, med strandenger langs sjøen. Ytre holmar og skjer er avvaska. Ein del sjøfugl i området. Ifølgje Folkestad (1977) overvintringsområde for inntil 10 islom, 15-20 gråstrupedykkarar, opptil 250 silender, betydelege mengder havelle. Av hekkefugl (1970-talet) 10-15 kull grågås, 1-2 par gravand, meir enn 12 hekkande par ærfugl, 5-10 par tjuvjo, inntil 50 par sildemåse (men forsvunne), ca. 500 par svartbak, fiskemåse fåtalig, inntil 60 par makrellterne og 120 par raudnebbterne, 10 par teiste, minst 5 par tjeld, 1 par sandlo, 4-5 par steinvendar, 1-2 par raudstilk, storspove, enkeltbekkasin og einskilde år myrsnipe. Myteplass for stokkand og sjøorre (inntil 110 sjøorre). Av pattedyr finst ifølgje Folkestad (1977) havert, steinkobb, oter og mink.

Harøya: Malesanden og Huse

Naturbasenummer: 154603803

27.05.1988 vart det oppretta område med fugle- og dyrelivsfredning. Inne i dette dyrelivsfredningsområdet ligg Malesanden fuglefredningsområde og Huse fuglefredningsområde (sjå også under naturtypar). Nærare omtale av fuglefaunaen finst m.a. i Folkestad (1977) og på informasjonsplakatar i observasjonshytta ved Harnes.

Harøy/Finnøy: vestlege sjøområde i Sandøy

Naturbasenummer: 154603801

Viktig marint område, gjeld ein vesentleg del av sjøområda i Sandøy kommune med hovudvekt på den vestlege delen. Dette er eit av dei få områda i Sør-Norge med store grunne sjøareal med sand og mudderbunn. Mange artar med sydleg utbreiing,- kan tenkast å vere ein innfallsport for slike. Kjelde: Utgreiing for DN (3/95) "Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge.- tilråding fra rådgivende utvalg." Eit nasjonalt rådgivande utval vil seinare vurdera eventuelt verneframlegg og verneomfang.

RAUDLISTEARTAR

Generelt

Med raudlisteartar meinest her artar som er oppført på den nasjonale raudlista (DN 1999b). Funn av planter, mosar, kransalgar, lav, sopp og sommarfugl er samanstilt for heile fylket av Gaarder & Jordal (2001), med seinare revisjonar (eigen database).

Følgjande kategoriar er nytta i raudlistene:

Ex	utdøydd	R	sjeldan
E	direkte truga	DC	omsynskrevande
V	sårbar	DM	bør overvakast

For mange organismegrupper har ein ikkje oversikt over om det er kjent funn av raudlisteartar frå Sandøy. Dette gjeld t. d. dei fleste grupper av virvellause dyr. Det er ikkje kjent raudlista lav-, mose- eller insektartar frå Sandøy. Det er heller ikkje kjent raudlista kransalgar. Med større innsats i felt ville nok mange fleire slike funn bli gjort.

Tabell 8. Oversikt over funn av raudlisteartar av nokre grupper i Sandøy. 29 funn.

Finnarar		Raudlistekategoriar		Grupper	
AET	Anna-Elise Torkelsen	E	direkte truga	P	planter
DH	Dag Holtan	V	sårbar	S	sopp
GGa	Geir Gaarder	R	sjeldan		
JBj	John Bjarne Jordal	DC	omsynskrevande		
		DM	bør overvakast		

Gr	Latinsk namn	Norsk namn	Kat.	Lokalitet	Dato	Finnar m.m.	UTM eller x, y
P	<i>Dryopteris expansa</i> var. <i>willeana</i>	bruntelg	DM	"Sandø"	12.07.1907	Th. Hesselberg	uplasserbar
P	<i>Dryopteris expansa</i> var. <i>willeana</i>	bruntelg	DM	Husøya på Ona	00.07.1919	N. Wille	LQ 74-75, 72
P	<i>Leucorchis albida</i> ssp. <i>albida</i>	kvitkurle	DC	Husøya pr. Molde	06.07.1918	N. Wille	LQ 74-75, 72?
P	<i>Pedicularis sylvatica</i> ssp. <i>hibernica</i>	irsk kystmyrklegg	V	Harøya	08.06.1942	Sverre Midtgård	LQ 68-71, 58-64
S	<i>Entoloma prunuloides</i>	mjølrandskivesopp	DC	Sandøya: v. kirka	17.10.1996	JBj	LQ 768 678
S	<i>Entoloma prunuloides</i>	mjølrandskivesopp	DC	Sandøya: v. kirka	04.08.1996	JBj	LQ 768 678
S	<i>Entoloma prunuloides</i>	mjølrandskivesopp	DC	Seterøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 740 674
S	<i>Geoglossum cookeianum</i>	dynetunge	DC	Finnøya: utsida	29.09.2003	JBj	LQ 7203 6549
S	<i>Geoglossum cookeianum</i>	dynetunge	DC	Sandøya: Easteinen	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 780 675
S	<i>Geoglossum difforme</i>	slimjordtunge	E	Uksnøya v. Harøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 653 601
S	<i>Geoglossum fallax</i>	skjeljordtunge	DC	Finnøya: utsida	29.09.2003	JBj	LQ 7205 6559
S	<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge	DC	Kvaløya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 731 672
S	<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge	DC	Sandøya: Easteinen	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 780 675
S	<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge	DC	Seterøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 740 674
S	<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge	DC	Uksnøya v. Harøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 653 601
S	<i>Geoglossum umbratile</i>	brunsvart jordtunge	DC	Seterøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 740 674
S	<i>Geoglossum umbratile</i>	brunsvart jordtunge	DC	Uksnøya v. Harøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 653 601
S	<i>Hygrocybe fornicata</i>	musserongvokssopp	DC	Sandøya: ved kirka	17.10.1996	GGa	LQ 768 678
S	<i>Hygrocybe lacmus</i>	skifervokssopp	DC	Sandøya: Easteinen	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 780 675
S	<i>Hygrocybe lacmus</i>	skifervokssopp	DC	Orta: Rambjøra	01.10.2004	JBj	LQ 7924 6339
S	<i>Hygrocybe mucronella</i>	bitter vokssopp	DC	Ved kirka på Sandøya	03.10.1998	GGa	LQ 769 679
S	<i>Hygrocybe persistens</i>	spiss vokssopp	DC	Sandøya: v. kirka	01.08.1996	JBj	LQ 768 678
S	<i>Hygrocybe quieta</i>	raudskivevokssopp	DC	Finnøya: Landholman	29.09.2003	JBj	LQ 7300 6580
S	<i>Hygrocybe russocoriacea</i>	russelærvokssopp	DC	Seterøya	17.10.1996	GGa & JBj	LQ 740 674
S	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	raud honningvokssopp	V	Finnøya: Landholman	29.09.2003	JBj	LQ 7300 6580

Gr	Latinsk namn	Norsk namn	Kat.	Lokalitet	Dato	Finnar m.m.	UTM eller x, y
S	<i>Hygrocybe vitellina</i>	gul slimvokssopp	V	Kvaløya	17.10.1996	GGa & JBJ	LQ 731 672
S	<i>Hygrocybe vitellina</i>	gul slimvokssopp	V	Sandøya: Nær vassverksdammen	03.10.1998	GGa	LQ 773 684
S	<i>Hygrocybe vitellina</i>	gul slimvokssopp	V	Seterøya	17.10.1996	GGa & JBJ	LQ 740 674
S	<i>Hygrocybe vitellina</i>	gul slimvokssopp	V	Uksnøya v. Harøya	17.10.1996	GGa & JBJ	LQ 653 601

Planter

Tabell 8 viser at det i Sandøy er kjent 3 raudlista planteartar (irsk kystmyrklegg V, kvitkurle DC og bruntelg DM). Dei to første er knytt til kulturlandskapet. Den tredje er lokalhistorisk interessant fordi dei første kjende funna vart gjort her (av Th. Hesselberg i 1907 og professor N. Wille på Husøya i 1919) og seinare beskriven som ny for vitskapen av Lid (1937).

Sopp

I Sandøy kommune er det kjent 14 raudlista soppartar, av desse 1 direkte truga (kategori E), 2 sårbare artar (kategori V), og 11 i kategori omsynskrevande (kategori DC). Alle desse er knytt til kulturlandskapet (naturbeitemarker).

Fugl og pattedyr

I tillegg til dei artane som hekkar, er Sandøy overvintrings- og matleitingsområde for andre artar på raudlista som t.d. havelle, jaktfalk, lomvi, lunde og sjøorre. Av flaggermus er ingen av raudlisteartane observert. Kjelder fortel om flaggermus m.a. på Røsok, dette er truleg nordflaggermus som ikkje står på raudlista. Ein lytterunde med flaggermusdetektor på Harøya og Finnøya i 2003 ga negativt resultat. Viltobservasjonar er overlett kommunen i ei eiga oversikt som er unnateke offentleg innsyn på grunn av mange opplysningar om sårbare artar.

Tabell 9. Raudlista viltartar som har eller kanskje har hekka eller yngla i Sandøy. Kjelder: oppdatert viltregister.

Norsk navn	Latinsk navn	Raudlistestatus
Sørleg myrsnipe	<i>Calidris alpina ssp. schinzii</i>	E
Teist	<i>Cephus grylle</i>	DM
Åkerrikse	<i>Crex crex</i>	E
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	DC
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	DC
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	DC
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	R
Sørleg gulerle	<i>Motacilla flava flava</i>	E
Oter	<i>Lutra lutra</i>	DM
Piggsvin	<i>Erinaceus europaeus</i>	DM

Myrsnipe har hekka fleire stader i kommunen, m.a. Harøya, Finnøya og vestlege del av Orta. Dette er nokså sikkert underarten sørleg myrsnipe (kjelde: Alv Ottar Folkestad, jf. Gjershaug m.fl. 1994). Teist har viktige hekkelokalitetar på fleire sjøfuglholmar i kommunen, og til saman dreier det seg om ein stor og viktig hekkebestand regionalt sett, med fleire hundre individ. Åkerrikse er tidlegare observert med fleire hekkingar (Folkestad 1977), dette ligg no noko tilbake i tid. Storlom er observert i hekketida på potensiell hekkestad på Harøya utan at hekking er konstatert, i 1974. Smålom har hekka på Harøya, sett også etter 2000. Svarthalespove (R) har hekka på Orta (Follestad 1979b). Denne arten har kanskje berre 50-100 hekkande par i Noreg (Gjershaug m.fl. 1994) og er ein ustabil og sporadisk hekkefugl på kysten av fylket vårt (AOF). Sørleg gulerle er oppgjeve som hekkefugl av Folkestad (1977) og har hekka også seinare år på strandenger ved Harnes.

Oteren har tilhald mange stader, og utan at ein har gjort noko stort forsøk på kartlegging verkar det som at denne arten førekjem i dei fleste høvelege strandområda i kommunen. Nok mat og gode skjulestader (steinhol) er viktige sider ved habitata.

Piggsvin er observert to stader på Harøya i 2003 (JBJ). På vegen ved vindmøllene (LQ 7029 6216) vart det sett eit levande piggsvin 17.06.2003. Ved Litleholen ved Røsok (LQ 690 599) var det funne eit ihelkøyrt piggsvin 29.09.2003. Inntrykket frå samtalar med folk er at det har vore ein del piggsvin men at det no er mindre. Piggsvin er generelt utsette for å verta påkøyrt av bilar.

KUNNSKAPSSTATUS

Oppsummering av datagrunnlag etter dette prosjektet

Kunnskapsstatus for prioriterte naturtyper og nokre organismegrupper er vurdert og kommentert i tabell 10 og 11 nedanfor. Når det gjeld naturtypar, er det særleg ein del av myr- og hei-områda som er dårleg kjent. Det er også manglar når det gjeld havstrand og kulturlandskap utanom hei. Reint marine miljø vert overlett til kartlegging av marine område (eigen handbok).

Tabell 10. Vurdering av kunnskapsstatus for prioriterte naturtypar.

Naturtype	Kommentar
Havstrand/kyst	Kunnskapsstatus for brakkvatn og strandenger er truleg middels. Reint marine miljø som undervassenger med ålegras, og grunne straumar m.m., er ikkje prioritert i det heile, og ein viser til evt. seinare marin kartlegging.
Kulturlandskap	Kunnskapsstatus for naturbeitemark er middels, for kystlynghei gjennomgåande middels.
Ferskvatn	Det står att litt når det gjeld m.a. bekkedrag, fisketome tjønner, dammar m.m., og her vil ein gjetta på at det kan finnast lokalitetar som tilfredsstiller kriteria for avgrensing.
Rasmark, berg og kantkratt	Denne naturtypen er dårleg representert i kommunen. Ein reknar med å ha fått med dei viktigaste.
Myr	Sandøy har betydelege myrområde særleg på Harøya. Naturtypen må seiast å vere middels godt kartlagt, på den måten at ein kjenner brukbart dei største og kanskje viktigaste lokalitetane. Det er noko uklårt i kva grad låglandsmyr skal avgrensast, og ein har berre velt å avgrensa die største og mest velutvikla lokalitetane.

Tabell 11. Vurdering av kunnskapsstatus for nokre organismegrupper (virveldyr er ikkje vurdert).

Gruppe	Kommentar
Insekt	Dårleg kjent til omtrent ukjent. Eit unntak er sommarfuglar som er undersøkt i området ved Skår.
Planter	Middels godt kjent.
Mosar	Relativt dårleg kjent med unntak av myrundersøkingane som er gjort, og spreidde undersøkingar av oseaniske mosar. Store deler av kommunen er spennande med tanke på oseaniske artar og burde vore betre undersøkt.
Lav	Organismegruppa er totalt sett nokså dårleg kjent. Dei nordvestre delene av kommunen er særleg spennande med tanke på oseaniske artar og burde vore betre undersøkt.
Sopp	I einskilde miljø som naturbeitemarker er sopp middels godt kjent, i skogområda er organismegruppa dårleg kjent med unntak av spreidde undersøkingar i hassel- og eikeskog.

Kunnskapsstatus for organismegrupper kan i sum reknast å vera dårleg kjent til bortimot ukjent for andre organismegrupper enn planter (og sopp i beitemarker). Virveldyr er som nemnt ikkje vurdert (inngår i viltkartlegging).

Behovet for vidare undersøkingar

Sandøy er ein interessant kommune når det gjeld m.a. oseaniske myrtypar, havstrandmiljø, kystlynghei og naturbeitemark. Det er viktig å rette innsatsen mot naturtypar og grupper der kunnskapsstatus er rekna som dårlig i tabell 10 og 11. Den føreliggjande rapporten kan synast omfangsrik, men i røynda avdekkjer ein her berre ein mindre del av det biologiske mangfaldet i kommunen. Kunnskapsgrunnlaget er vorte betre med denne rapporten, men langt frå godt nok.

KJELDER

Generell litteratur

- Boertmann, D., 1995: Vokshatte. Nordeuropas svampe - bind 1. Foreningen til Svampekundskabens Fremme. 184 s.
- Direktoratet for naturforvaltning, 1996: Viltkartlegging. DN-håndbok 11. 110 s.
- Direktoratet for naturforvaltning, 1999a: Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13.
- Direktoratet for naturforvaltning, 1999b: Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. DN-rapport 1999-3. 161 s.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2001: Kartlegging av marine områder. DN-håndbok 19.
- Fremstad, E. & Moen, A. (red.), 2001: Truede vegetasjonstyper i Norge. NTNU rapport botanisk serie 2001-4, 231 s.
- Fremstad, E., 1997: Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.
- Gulden, G., E. Bendiksen, T. E. Brandrud, L. Ryvarden, S. Sivertsen & O. Smith, 1996: Norske sopppavn. Fungiflora. 137 s.
- Hafsten, U., 1972: Plantegeografi. Tapir. 125 s.
- Hansen, L. & Knudsen, H. (ed.), 1992: Nordic Macromycetes Vol. 2. Polyporales, Boletales, Agaricales, Russulales. - Nordsvamp, København, 474 s.
- Hansen, L. & Knudsen, H. (ed.), 1997: Nordic Macromycetes Vol. 3. Heterobasoid, aphylloroid and gasteromycetoid Basidiomycetes. Nordsvamp, København, 444 s.
- Hansen, L. & Knudsen, H. (ed.), 2000: Nordic Macromycetes Vol. 1. Ascomycetes. Nordsvamp, København, 309 s.
- Jordal, J. B., 1997: Sopp i naturbeitemarker i Norge. En kunnskapsstatus over utbredelse, økologi, indikatorverdi og trusler i et europeisk perspektiv. Direktoratet for Naturforvaltning, Utredning for DN nr. 6- 1997. 112 s.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1995: Biologiske undersøkelser i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1994. Beitemarkssopp og planter i naturenger og naturbeitemarker. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport 2-1995. 95 s.
- Kaland, P. E., 1986: The origin and management of Norwegian coastal heaths as reflected by pollen analysis. In: K.-E. Behre, 1986: Anthropogenic indicators in pollendiagrams. A. A. Balkema. Rotterdam. pp. 19-36.
- Krog, H., H. Østhagen & T. Tønsberg, 1994: Lavflora. Norske busk- og bladlav. 2 utgave. Universitetsforlaget. 368 s.
- Miljøverndepartementet 1992. Norsk oversettelse av Konvensjonen om biologisk mangfold: St. prp. nr. 56 (1992-93).
- Miljøverndepartementet 2001a. Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. St.meld. nr. 24 (2000-2001).
- Miljøverndepartementet 2001b: Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning. St. meld. Nr. 42 (2000-2001).
- Moberg, R. & Holmåsén, I., 1986: Lavar. En fälthandbok. Interpublishing, Stockholm. 240 s.
- Moen, A., A. Norderhaug & A. Skogen, 1993: Håndbok for feltregistrering - viktige vegetasjonstyper i kulturlandskapet, Midt-Norge. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Direktoratet for naturforvaltning. 48 s.
- Mossberg, B., 1992: Den nordiska floran. Wahlström & Widstrand. 696 s.
- Myklebust, M., 1996: Truede fuglearter i Norge. Norsk Ornitologisk Forening, Rapport nr. 5-1996. 78 s.
- Nedkvitne, J. J., T. H. Garmo & H. Staaland, 1995: Beitedyr i kulturlandskap. Landbruksforlaget. 183 s.
- NIJOS, 1993: Landskapsregioner i Norge. NIJOS, rapport. 51 s.
- Noordeloos, M. E., 1992: Entoloma s.l. Fungi Europaei 5. Saronno, Italia, 760 s.
- Noordeloos, M. E., 1994: Bestimmungsschlüssel zu den Arten der Gattung Entoloma (Rötlinge) in Europa. IHW-Verlag. 85 pp.
- Ryman S. & I. Holmåsén, 1984: Svampar. Interpublishing, Stockholm. 718 s.
- St. meld. Nr. 42 (2000-2001). Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning. Miljøverndepartementet.
- St. meld. nr. 58 (1996-97). Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling – Dugnad for framtida. Miljøverndepartementet.

Litteratur som berører Sandøy

Lista nedanfor er eit resultat av søk i november 2004 på kommunenamnet "Sandøy" i litteraturlatabasen for naturen i Møre og Romsdal (eigen database), noko som gav 324 treff. Dette er dermed ei liste over litteratur som omhandlar eit eller anna forhold som har med naturen i Sandøy å gjera. Berre ein mindre del av titlane er siterte i rapporten.

- Andersen, P., 1975: Fog at Ona. *Met. Ann.* 6:351-375.
- Anker-Nilsen, T., 1999: Havsvaleprosjektets resultater i 1998. *Ringmerkaren* 11:104-120.
- Anonym, 1903: Harøens torvfabrik. *Meddelelser fra Det Norske Myrselskab* 1903:18-25.
- Anonym, 2002: Fugleobservasjoner. *Rallus* 31:87-89.
- Anonym, 2003a: Siste nytt. *Rallus* 32:86-91.
- Anonym, 2003b: Siste nytt. *Rallus* 32:127-131.
- Anonym, 2004: Siste nytt. *Rallus* 32:31-39.
- Aune, B. 1993a: Årstider og vekstsesong 1:7 mill. *Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.7. Statens kartverk.*
- Aune, B. 1993b: Månedstemperatur 1:7 mill. *Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.6. Statens kartverk.*
- Bekkby, T., 2001: Behaviour and habitat selection of harbour seals (*Phoca vitulina*) along the Norwegian coast in relation to time, environmental conditions and resource distribution. University of Oslo, dr. scient. thesis.
- Bendiksen, E., Høiland, K., Brandrud, T. E. & Jordal, J. B., 1997: Truete og sårbare sopparter i Norge - en kommentert rødliste. *Fungiflora*. 221 s.
- Berge, D. & Molvær, J., 2000: Forslag til fremtidig organisering av regional vannovervåking i Møre og Romsdal. NIVA-rapport O-99208, E-20480, 30 s.
- Bergmo ungdomsskole, Fuglegruppa, 1975: Rapport fra ekskursjon Harøy-Ona 14-16/ 75. *Rallus* 5:38.
- Bevanger, K. & Ålbu, Ø., 1986: Minken *Mustela vison* i Norge. *Økoforsk utredning* 1986:6: 1-73.
- Bevanger, K. & Ålbu, Ø., 1987: Distributional history and population development of the feral mink *Mustela vison* Schreber, 1777 in Norway. *Meddelelser fra norsk viltforskning* 3. serie nr. 18. 22 s.
- Beyer, M. & Ålbu, Ø. 1984: Haukugleinvasjonen 1983/84. *Rallus* 14: 82-85.
- Birkeland, E., 1964: Lyngvær, et paradys på Romsdalskysten. *Molde og Romsdal Turistforening Årbok* 1964, s. 147-152.
- Bjørnbæk, G. 1993: Snø 1:7 mill. *Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.4. Statens kartverk.*
- Bjørlykke, H., 1940: Utsyn over Norges jord og jordsmonn. Med oversiktskarter av jordbunnsforholdene i Norge i to blader: Sør-Norge og Nord-Norge. 1:2 000 000. *NGU skrifter* nr. 156.
- Blytt, A., 1874: Norges Flora eller Beskrivelser over de i Norge vildtvoxende Karplanter tilligemed Angivelser af de geografiske Forholde, under hvilke de forekomme. 2. s. 387-855. Christiania.
- Blytt, A., 1876: Norges Flora eller Beskrivelser over de i Norge vildtvoxende Karplanter tilligemed Angivelser af de geografiske Forholde, under hvilke de forekomme. 3. s. 857-1348. Christiania.
- Blytt, M. N., 1861: Norges Flora eller Beskrivelser over de i Norge vildtvoxende Karplanter tilligemed Angivelser af de geografiske Forholde, under hvilke de forekomme. 1. Christiania. 386 s.
- Braskerud, B., 1988: Torvundersøkelse på Harøy, Sandøy kommune. Rapport fra Det norske jord- og myrselskap 12 s. + vedlegg.
- Brattegard, T. & Holthe, T. (red.), 1995: Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge. Tilråding fra et rådgivende utvalg. Utredning for Direktoratet for naturforvaltning (DN) 1995, nr. 3:1-179.
- Brun, E., 1971a: Hekking av krykkje i Ytre Romsdal. *Sterna* 10:225.
- Brun, E., 1971b: Spredning av havhest på Sunnmørskysten. *Sterna* 10:225.
- Brun, E., 1973: Nye hekkeforekomster av krykkje, *Rissa tridactyla*, på kyststrekningen Stadt-Hitra. *Sterna* 12: 218-222.
- Bruun, P., Asplan Viak Sør A/S, Aspås, H., Eide, O. & Sættem, L. M., 1999: Kultiveringsplan for anadrom laksefisk og innlandsfisk i Møre og Romsdal. *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavingdelinga*, rapport 3-1999. 161 s.
- Bruun, P., Aspås, H. & Eide, O., 1995: Forslag til kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Møre og Romsdal. *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavingdelinga*, rapport 8-1995. 156 s.
- Bruun, P., Aspås, H., Eide, O. & Sættem, L. M., 1999: Kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Møre og Romsdal. Status og framtidig strategi. *Høringsutkast*, januar 1999. *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavingdelinga*, rapport 8-1999. 156 s.
- Bryhni, I., 1977: Geologi med store kontrastar. I: *Møre og Romsdal, serien Bygd og by i Norge*. s. 74-103.
- Bryn, H., 1920: To grundracer i Norge. *Nyt mag. Naturv.* 58:29-64.
- Bugge-Høyer, R., 1926: Vernskogen i Møre. *Tidsskr. skogbr.* 34:558-564.
- Bustnes, J. O., Christie, H. & Lorentsen, S. H., 1997: Sjøfugl, tareskog og taretråling: en kunnskapsstatus. *NINA oppdragsmelding* 472. 43 s.
- Bøe, R. & Tønnesen, J. F., 1987: Seismiske undersøkelser i Fjørtoftfjorden, Møre og Romsdal. *NGU-rapport* 87.105.

- Børset A., Lucassen, U. & Strøm, A. M. 1990: Spørreundersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. Rapport nr. 8-1990. 64 s. + vedlegg.
- Christensen, H. & Eldøy, S., 1988: Truede virveldyr i Norge. DN-rapport nr. 2-1988. 104 s.
- Clarke, A. W., 1991: Sjeldne fugler i Norge i 1989. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. Vår fuglefauna 14:135-150.
- Dahl, B., 1892: Molde og Romsdalen. En reisehåndbok udg. af Molde og Romsdals turistforening. Kristiania. 1-319, kart.
- Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A., 1986: Vegetasjonsregionkart over Norge 1: 1 500 000. Nasjonalatlas for Norge, Hovedtema 4: Vegetasjon og dyreliv, kartblad 4.1.1. Statens Kartverk.
- Dahl, O., 1895: Plantegeografiske undersøkelser i ydre Søndmøre 1894. Christiania Vidensk. Selsk. Forh. 1894 No. 11: 3-44.
- Dahl, O., 1897: Kystvegetationen i Romsdal, Nord- og Søndfjord. Christiania Vidensk. Selsk. Forh. 1896 No. 3: 76 s.
- Det norske meteorologiske institutt, 1993: Nasjonalatlas for Norge. Hovedtema 3: Luft og vann. Kartblad 3.1.1. - 3.1.7. Statens kartverk.
- Eide, P. & Ottesen, J., 1997: Romsdal sett frå lufta. 93 s. + kart.
- Eikeland, J. I., 1993: Oppdrett av laks i opne merdanlegg - effektar av sikringssoner for laksefisk for å redusere skader på anadrom laksefisk. I: Sivertsen, A., Walsø, Ø. & Venås, W.: Fagseminar om lakselus og tiltaksstrategier. DN-notat 1993-3. 205 s.
- Eldøy, S., 1982: Skarvenes hekkeutbredelse i Norge (Atlasprosjektet). Vår fuglefauna 5:281-285.
- Elven, R. & Gjelsås, T., 1981: Strandreddik (Cakile Mill.) i Norge. Blyttia 39:87-106.
- Elven, R. (red.), Lid, J. & Lid, D. T., 1994: Norsk flora. 6. utgåve. Det Norske Samlaget, Oslo. 1014 s.
- Erikstad, L. & Hardeng, G., 1988: Naturvernområder i Norge. Miljøverndepartementet, Avdelingen for naturvern og friluftsliv, rapport T-713. 147 s.
- Farstad, S., 1996: Tang og taresanking i Fræna. Romsdalsmuseet Årbok 1996: 75-84.
- Finnøy, N. K., 1953: Sæterbruk i Sandøy. Romsdal Sogelags Årsskrift 1953:63-65.
- Finnøy, N. K., 1983a: Utskiftingar. Om beiterett og sanking av dun. Romsdalsmuseet Årbok 1983: 78-81.
- Finnøy, N. K., 1983b: Årsrytma i arbeidet på ein gard utasunds ved århundreskifte 18-1900. Romsdalsmuseet Årbok 1983: 70-77.
- Finnøy, N. K., 1983c: Slått og taresanking. Romsdalsmuseet Årbok 1983: 85.
- Finnøy, N. K., 1983d: Landmedfiske før i tida. Romsdalsmuseet Årbok 1983: 59-69.
- Finnøy, N. K., 1983e: Sandøyingane spar torv på Finnøy i gamle dagar. Romsdalsmuseet Årbok 1983: 82-84.
- Folkestad, A. O., 1963: Fuglenotatar frå Sunnmøre. Sterna 5:191-195.
- Folkestad, A. O., 1972a: Ornitologisk stasjon Vigra - årsrapport 1971. Rallus 1/2(4/1):14-24.
- Folkestad, A. O., 1972b: Vannfuglteljingane på Nordvestlandet 6.-21. januar 1972. Rallus 1/2(4/1):27-31.
- Folkestad, A. O., 1972c: Undersøking av hekkeforløp hos måsefugl på Sunnmøre 1972. Rallus 2(4):5-19.
- Folkestad, A. O., 1973: Midvinterteljingar av andefugl, rikser og vadfugl i Norge 8.-23. januar 1972. Sterna 12:21-31.
- Folkestad, A. O., 1976a: Uksnøyområdet i Sandøy kommune, Møre og Romsdal. Rapport frå ornitologisk feltarbeid 1975. Landsplan for verneverdige områder/forekomster. Upubl. rapport til Miljøverndepartementet nr. 73, 27 s. + kart.
- Folkestad, A. O., 1976b: Generell del. Registrering av område som er av verdi for friluftsliv og naturvern i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernadv. 57 s. + vedlegg.
- Folkestad, A. O., 1976c: Sandøy kommune. Friluftsliv og naturvern i Møre og Romsdal, spesiell del: 18. Møre og Romsdal fylke. Plan- og utbyggingsavdelinga.
- Folkestad, A. O., 1977: Registrering av ornitologisk viktige våtmarker i Norge. Stensilert rapport til Miljøverndepartementet. 519 s.
- Folkestad, A. O., 1982a: The effect of mink predation on some seabird species. I: Myrberget, S. (red.). Negative faktorer for sjøfugl. Viltrappot 21:42-49.
- Folkestad, A. O., 1982b: Nokre inntrykk frå oljevernøvingar utafor norskekysten 1980-81. Vår fuglefauna 5:105-107.
- Folkestad, A. O., 1983: Sjøfuglreservatplan for Møre og Romsdal. Rallus 13:121-123.
- Folkestad, A. O., 1987: Sjøfuglsituasjonen i Møre og Romsdal 1987. Rallus 17:100-118.
- Folkestad, A. O., 1996: Registrering av hekkande sjøfugl i Møre og Romsdal 1994-95. Områda sør for Hustadvika - kommunane frå Vanylven til Fræna. Norsk Ornitologisk forening avdeling Møre og Romsdal. Ornitologiske undersøkingar Møre og Romsdal. Rapport. 130 s.
- Folkestad, A. O. & Follestad, A., 1973: Oversikt over interessante observasjonar på Nordvestlandet 1971-1972. Rallus 3(3):17-20.
- Folkestad, A. O. & Follestad, A., 1974: Ornitologiske notatar frå Nordvestlandet 1971-72. Sterna 13:273-278.
- Folkestad, A. O. & Loen, J., 1998: Hekkande sjøfugl i Møre og Romsdal - ein statusrapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernadvdelinga, rapport nr. 4-1998. 125 s.

- Folkestad, A. O. & Valde, K., 1985: Overvintrande sjøfugl i risikoområdet for oljeboring på Møre 1. Supplement til rapport om forundersøkingar av konsekvensar ved oljeboring på Møre 1. Natur- og miljøvern. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, Rapport nr. 6 -1985. 50 s. + vedlegg.
- Folkestad, A. O. & Valde, K., 1985: Sjøfuglundersøkingar i Møre og Romsdal sommaren 1985. Delrapport i samband med konsekvensvurderingar ved oljeaktivitet på Møre 1. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, Rapport nr. 9 -1985. 29 s. + vedlegg.
- Folkestad, A. O., Follestad, A. & Johansen, O., 1975a: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1974. Rallus 5:43-61.
- Folkestad, A. O., Follestad, A. & Johansen, O., 1975b: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1975. Rallus 5:110-125.
- Folkestad, A. O., Follestad, A., Valde, K., Ålbu, T. & Ålbu, Ø., 1981: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport 1980. Rallus 11:92-105.
- Folkestad, A. O., Johansen, O. & Valde, K., 1978: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1977. Rallus 8:9-23.
- Follestad, A., 1979a: Atlasnytt. Rallus 9:92-95.
- Follestad, A., 1979b: Hekkande svarthalespove (*Limosa limosa*) på Romsdalskysten. Rallus 9:106-107.
- Follestad, A., 1979c: Adopsjon hos krykkje. Rallus 9:109.
- Follestad, A., 1980: Ilanddrivne sjøfuglar. Rallus 10:120-121.
- Follestad, A., 1981a: Rapport fra LRSK. Rallus 11:14-16.
- Follestad, A., 1981b: Ilanddrivne sjøfuglar 1981. Rallus 11:40-41.
- Follestad, A., 1981c: Faunistisk rapport for Møre og Romsdal 1975-1979. Vår fuglefauna 4:177-185.
- Follestad, A., 1982: Ilanddrivne sjøfuglar 1982. Rallus 12:76-78.
- Follestad, A., 1993: Sjøfuglkartverket. Dekningsgrad og alder på dataene i kystdata-basen. NINA Oppdragsmelding 237: 1-50.
- Follestad, A. & Ålbu, T., 1983: Atlasprosjektet. Rallus 13:40-85.
- Follestad, B. A., Larsen, E., Blikra, H., Longva, O., Anda, E., Sønstegeard, E. & Reite, A. Aa, 1994: Løsmassekart over Møre og Romsdal fylke. Beskrivelse. Kartvedlegg: Løsmassekart M 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse skrifter 112. 52 s.
- Follestad, B. A., 1995: Møre og Romsdal fylke - kvartærgeologisk kart 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse. 1 kart.
- Fremstad, E. & Kvenild, L., 1993: Fattig heivevegetasjon i Norge; utbredelseskart. NINA Oppdragsmelding 188: 1-17.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1999: Kartlegging av biologisk mangfold i Møre og Romsdal. Samandrag av konferanseinnlegg Molde 15.12.99.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. & Miljøvernnavd., 1999: Område som er med i ei nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal, biologiske registreringar i kulturlandskapet. Temakart 1:250 000. Statens kartverk, Møre og Romsdal.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, landbruksavdelinga, miljøvernnavdelinga, 1995: Rapport om prosjektet "Utvida miljøvernengasjement for jordbruksetaten i Møre og Romsdal - sluttrapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 5-1995. 27 s. + vedlegg.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1982: Utkast til verneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga. 224 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1985a: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1984. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 4-1985. 36 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1985b: Rapport om forundersøkingar av konsekvensar ved oljeboring på Møre 1. Natur- og miljøvern. Miljøvernnavdelinga, Molde. 123 s. + vedlegg.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1986: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1985. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 3-1986. 52 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1987: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1986. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 3-1987. 44 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1988: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1987. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 9-1988. 51 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1990: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1988 og 1989. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 3-1990. 32 s. + vedlegg.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1991: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1990. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 2-1991. 48 s. + vedlegg.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1992: Årsmelding for miljøvernnavdelinga 1991. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 4-1992. 65 s. + vedlegg.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1993: Statusrapport verna områder og aktuelle verneområder i Møre og Romsdal 1993. Tabell. Rapport. 8 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelinga, 1994: Årsmelding 1993. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 1-1994. 21 s. + vedlegg.

- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1996: Miljøtilstanden i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 6/1996. 39 s.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1997: Møre og Romsdal fylke. Naturatlas. Tema: Naturvern. Kart 1:650 000
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1998a: Naturgeografiske regionar i Møre og Romsdal (kart). Statens kartverk, Møre og Romsdal 1998.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, 1998b: Nasjonal inndeling i landskapregioner (kart). Statens kartverk, Møre og Romsdal 1998.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1998c: Rødlistearter i Møre og Romsdal. Planter, sopp og lav. Temakart 1:250 000. Statens kartverk, Møre og Romsdal.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1999: Naturbasen. Naturatlas for Møre og Romsdal. Databaseutskrift.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 2000a: Utskrift fra Naturbasen for Sandøy kommune. Kart + lokalitetsbeskrivelser.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 2000b: Naturatlas for Møre og Romsdal. Tema vilt. Sandøy kommune. Kart + tekstdel.
- Fægri, K., 1960: The coast plants. Fægri, K. et al. (eds.): Maps of distribution of Norwegian plants. I. Univ. i Bergen skr. nr. 26. 134 s. + 54 pl.
- Fægri, K. & Moss, E., 1952: On the Occurrence of the Genus *Codium* along the Scandinavian Coasts. *Blyttia* 10: 108-113.
- Førland, E., 1993a: Årsnedbør 1961-1990. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.1. Statens kartverk.
- Førland, E., 1993b: Nedbørhyppighet. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.3. Statens kartverk.
- Førland, E. & Det norske meteorologiske institutt, 1993: Månedsnedbør 1:7 mill. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.2, Statens kartverk.
- Gjendem, O., 1979: Romsdal svart på kvitt. En bibliografi. Romsdal Sogelag. 260 s.
- Gjerde, Ø., 1972: Vannfugl i Romsdal vinteren 1972. *Rallus* 2(2): 13-14.
- Gjerde, Ø., 1973: Arbeidsgruppe i Romsdal. *Rallus* 3(4):25.
- Gjerde, Ø., 1976a: Ekskursjon til Ona, 16. november 1975. *Rallus* 6:19.
- Gjerde, Ø., 1976b: Noen inntrykk fra en flaggspettinvasjon. *Rallus* 6:68-72.
- Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.), 1994: Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. Norsk Ornitologisk Forening. Klæbu. 552 s.
- Gjærevoll, O., 1990: Alpine plants. Berg, R. et al. (eds.): Maps of distribution of Norwegian vascular plants. Vol. II. Tapir, Trondheim. 126 s. + 37 pl.
- Gjærum, H. B., 1974: Nordens rustopper. *Fungiflora*, Oslo 321 s.
- Grimeland, B. A. (red.), 1925: Romsdal og Molde. Turistruter, naturforhold, næringsliv, historie og kulturminner. Kjenn ditt land IV. Oslo. 1-128, kart.
- Grude, 1891: Stølsdriften paa Vestlandet. Udgitt med støtte fra Det Kgl. Selskab for Norges Vel. 174 s.
- Grønningsæter, E., 2003: Trekket av hvitkinngås *Branta leucopsis* forbi Møre og Romsdal. *Rallus* 32:52-60.
- Gustad, J. R., 1988: Ytre Nordmøre ringmerkingsgruppe 1987. *Rallus* 18:73-79.
- Gustad, J. R., 1990: Vårekskursjon til Sandøy og Aukra. *Rallus* 20:42-44.
- Gustad, J. R., 1992: Fugler i Norge 1991. Rapport fra Norsk faunakomiteé for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna* 15:209-226.
- Gustad, J. R., 1993a: På jakt etter sjøsvaer. *Rallus* 23:10.
- Gustad, J. R., 1993b: Fugler i Norge 1992. Rapport fra Norsk faunakomiteé for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna* 16:227-248.
- Gustad, J. R., 1995: Sjeldne fugler i Norge i 1993 og 1994. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Vår fuglefauna* 18:259-302.
- Gustad, J. R., Gylseth, P. H. & Mjøs, A. T., 1994: Fugler i Norge 1993. Rapport fra Norsk faunakomiteé for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna* 17:279-298.
- Guttelvik, A., 1972: (uten tittel). *Rallus* 2(2): 9.
- Gylseth, J., 1982a: Krykkja i Romsdalen 1981. *Rallus* 12:52-53.
- Gylseth, J., 1982b: Krykkja i Romsdalen 1982. *Rallus* 12:119-120.
- Gylseth, J., 1983: Overvintrende vadere langs Romsdalskysten. *Rallus* 13:100-103.
- Gylseth, J., 1985: Utasunds. Fugler i Sandøy kommune i vinterhalvåret. *Rallus* 15:40-55.
- Günther, M., 2000: Siste nytt - uvanlige fugleobservasjoner. *Vår fuglefauna* 23:140-142.
- Günther, M., 2001: Siste Nytt - uvanlige fugleobservasjoner. *Vår Fuglefauna* 24:188-189.
- Gaarder, G. & Jordal, J. B., 2000: Rødlistearter i Møre og Romsdal - planter, sopp og lav. *Rallus* 29:102-133.
- Gaarder, G. & Jordal, J. B., 2001: Rødlistearter i Møre og Romsdal 2001. Planter, moser, kransalger, sopp, lav og sommerfugler. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 1-2001. 88 ss.
- Gaarder, G. & Jordal, J. B., 2003: Regionalt sjeldne og truede plantearter i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, rapport 2003:01. 70 s.

- Gaarder, G., Holtan, D. & Jordal, J. B., 2001: Kartlegging av naturtyper. Fylkestilpassede faktaark for Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 2-2001. 64 s.
- Haftorn, S., 1971: Norges fugler. Universitetsforlaget. 862 s.
- Halle, O., 1985: Silokontrollen 1984. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 5-1985. 8 s. + vedlegg
- Hansen, J. P. H., 1992: Naturvernområder i Norge 1911-1991. DN-rapport 1992-1. 201 s.
- Harnes, P. A., 1986: Storkvalfangsten i Sandøy kommune 1917-1940. Hovedoppgave i historie. Universitetet i Trondheim. 166 bl. + 2 vedlegg. Vedlegg: Undervisningshefte for 7.-9. klasse (71 bl.) Teksthefte til lysbildeserie: med fangstbåtene "Riston" og "Kato" fra Sandøy kommune på vågekvalfangst.
- Haug, T., 1978: Studier over forplantningsforholdene hos finnhval (*Balaenoptera physalus* Linné) fanget på landstasjoner på Vestlandet og i Nord-Norge. Hovedfagsoppgåve i zoologi, Universitetet i Oslo.
- Heggberget, T. M. & Myrberget, S., 1979: Den norske bestand av oter 1971-1977. Fauna 32:89-95.
- Helland, A., 1911: Topografisk-statistisk beskrivelse over Romsdals Amt Del 1 Den almindelige del. 1400 s. Del 2 Byerne og herrederne. 1418 s. Norges land og folk 15, Kristiania 1911 2b Bl. XII, 1400 s. kart. B2 VI, 1418 s. kart.
- Hjelle, A., 1958: De giftige *Senecio*-arter i Norge. *Blyttia* 16:170-175.
- Holgerson, H., 1971: Stavanger museums gjenfunn 1969-1970. *Sterna* 10:175-224.
- Holgerson, H., 1974: Stavanger museums gjenfunn 1971-73. Del 1. Non-passeriformes. *Sterna* 13: 217-251.
- Holgerson, H., 1975: Stavanger museums gjenfunn 1974. *Sterna* 14: 201-229.
- Holgerson, H., 1976: Stavanger museums gjenfunn 1975. *Sterna* 14: 233-262.
- Holmboe, J., 1928: Rævebjelden (*Digitalis purpurea* L.) og dens rolle i norsk natur og folkeliv. *Nyt mag. naturv.* 66: 193-248 + utbredelseskart
- Holmsen, G., 1920: Lagdeling i Romsdalskystens myrer. *Medd. fra det Norske Myrselskap nr. 18*:12-24.
- Holtan, D., 1997: Vinteratlas. Smånytt frå årets sesong. *Rallus* 27:15.
- Holtan, D., 2001: Dvergdykkerens status i Norge. *Vår Fuglefauna* 24:100-108.
- Holtedahll, O. (ed.), 1969: *Geology of Norway*. Norges geol. Unders. 208:1-540.
- Holtedahll, O. & Dons, J. A. 1953: Berggrunnskart over Norge. *Norges Geol. Unders.*
- Holtedahll, O. & Dons, J. A. 1960: Geologisk kart over Norge. Berggrunnskart. Vedlegg til *Norges Geol. Unders.* 208.
- Holten, J. I., 1990: Potensielle vegetasjonsregioner for Norge 1:3 mill. Vegetasjonsregionkart. Vedlegg til: NINA Utredning 011.
- Holten, J. I., Frisvoll, A. A. & Aune, E. I., 1986a: Havstrand i Møre og Romsdal. Flora, vegetasjon og verneverdier. Økoforsk rapport 1986:3A:1-253.
- Holten, J. I., Frisvoll, A. A. & Aune, E. I., 1986b: Havstrand i Møre og Romsdal. Lokalitetsbeskrivelser. Økoforsk rapport 1986:3B: 184 s.
- Hovde, A., 1979: Blautremmyra, Sandøy kommune. Rapport fra Det norske jord- og myrselskap 7 s. + vedlegg.
- Hovde, A., 1990: Lyngholman naturreservat. Jordforsk Rapp. 5 s.
- Hultén, E., 1971: Atlas över växternas utbredning i Norden. Stockholm.
- Huse, A., 1996: Uksnøy - Lyngvær - Marøy - Gåsøy - Sæterøy. 5 fråflytta øyar i Sandøy kommune. Sandøy kommune. 11 s.
- Høeg, O. A., 1955: Litt om norske plantenavn. Med 5 karter. *Blyttia* 13:101-108.
- Høyland, B. O., Heggland, H. & Mjøs, A. T., 2000: Sjeldne fugler i Norge 1996. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Vår Fuglefauna Supplement* 3:4-24.
- Jebe, F., 1926: Norske *Rosa*-arter. *Nytt mag. naturv.* 64:1-108, pl. I-VII.
- Jensås, J., 1985: Åkerrikse *Crex crex* i Møre og Romsdal. *Rallus* 15:96-100.
- Jensås, J., 1988: Åkerrikse i Møre og Romsdal. *Rallus* 18: 150-154.
- Johansen, O., 1973: Ornitologisk stasjon Vigra - Årsrapport 1972. *Rallus* 3(2):21-58.
- Johansen, O., 1974: Undersøkelse av hekkeforløpet hos måsefugl på Sunnmøre 1973. *Rallus* 4:9-22.
- Johansen, O., 1975: Faunistisk rapport fra Møre og Romsdal 1973-74. *Sterna* 14:135-145.
- Johansen, O., Follestad, A. & Folkestad, A. O., 1974: Ornitologisk stasjon Vigra. Undersøkelse av hekkeforløpet hos måsefugl på Sunnmøre 1974. *Rallus* 4:101-116.
- Johnsen, G., 1980a: Ona-tur. *Rallus* 10:39.
- Johnsen, G., 1980b: Nytt fra lokallaga: Molde lokallag. *Rallus* 10:67.
- Jordal, J. B., 1993: Soppfloraen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 2 1993. 189 s.
- Jordal, J. B., 2000a: Biologisk mangfold. s. 13-16 I: Gunnerød, G. & Heggset, S.: Kulturlandskap. Haustskriv 2000. Forsøksringane i Møre og Romsdal.
- Jordal, J. B., 2000b: Rallus-artiklar 1971-1999. Litteraturliste med tilføyning av stikkord. *Rallus* 29:22-60.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1997: Biologiske undersøkelser i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1995-1996. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport nr. 1 - 97. 178 s.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1998a: Biologiske undersøkingar i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1997-98. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport nr. 2 - 98. 117 s.

- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1998b: Røddlistearter i Møre og Romsdal - planter, sopp og lav. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport nr. 3/98. 109 s.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1998c: Noen soppfunn i ugjødsla beite- og slåttemarkar III. *Agarica* 15 (24/25):29-58.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1999: Biologiske undersøkingar i kulturlandskapet i Møre og Romsdal 1992-98. Samlerapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport nr. 1 - 99: 278 s. + kart.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G., 2002: *Hygrocybe vitellina* (Fr.) P.Karst. (sensu Boertmann 1990) - en oseanisk sopp. *Blyttia* 60:195-202.
- Jorddirektoratet, 1992: Oversiktskart produksjonsgrunnlaget for landbruket i Møre og Romsdal. 1:250 000.
- Jørgensen, N. M., 1999: Habitatvalg og mobilitetsmønstre hos taeskokgsfauna på Mørrekysten. Hovedoppgave i biologi (Cand.scient.). Universitetet i Oslo. 169 s.
- Jørstad, I., 1938: Adventive elementer og nyttilgang på verter innenfor vår rustsoppflora. *Nytt Mag. Naturv.* 78: 153-200.
- Jørstad, I., 1962: Distribution of the Uredinales within Norway. *Nytt Mag. Bot.* 9: 61-134.
- Jørstad, I., 1963: Ustilaginales of Norway. *Nytt Mag. Bot.* 10: 85-130.
- Jørstad, I., 1964: The Phycomycetes Genera *Albugo*, *Bremia*, *Plasmopara* and *Pseudoperonospora* in Norway, with an appendix containing unpublished finds of *Peronospora*. *Nytt Mag. Bot.* 11: 47-82.
- Jørstad, I. & Gjørnum, H. B. 1965: Recent Norwegian finds of Uredinales and Ustilaginales. *Nytt Mag. Bot.* 12: 55-77.
- Kaldhol, H., 1925. I: Grimeland, B. A. (red.): Romsdal og Molde. Turistruter, naturforhold, næringsliv, historie og kulturminner. Kjenn ditt land IV. Oslo. s. 122-126.
- Kaldhol, O. & Kallestad, R. S., 1994: Utvida miljøvernengasjement for jordbruksetaten i Møre og Romsdal. 17 s. + vedlegg.
- Kristiansen, J. N., 1982: Strandvegetasjon på Batnfjordsøra, Gjemnes kommune, Møre og Romsdal. Univ. i Trondheim, Kgl. norske vidensk. selsk. Mus. Upubl. rapp. 32 s + 1 vegetasjonskart.
- Larsen, E., Klakegg, O. & Longva, O., 1988a: Brattvåg og Ona: kvartærgeologiske kystsonekart 1220 III og 1220 IV - M 1:50 000. 2 kart.
- Larsen, E., Klakegg, O. & Longva, O., 1988b: Brattvåg og Ona: kvartærgeologiske kystsonekart 1220 III og 1220 IV - M 1:50 000: forklaring til karta. NGU skrifter 85. 41 s.
- Lid, J., 1925: An account of the cymbifolia group of the Sphagna of Norway. *Nyt mag. Naturv.* 63:224-259.
- Lid, J., 1937: *Dryopteris austriaca* var. *Willeana* n. var. *Nytt mag. naturvid.* 77: 102-104.
- Lid, J. & Zachau, A. R., 1928: Utbredningen av *Viscaria alpina* (L.) G. Don, *Alchemilla alpina* L. och *Rhodiola rosea* L. i Skandinavien. Med. Från Göteborgs Bot. Trädgård IV: 69-144.
- Lund, R. A. & Haukebø, T., 1986: Laks- og sjøørretfisket med faststående redskap og dorg i Møre og Romsdal. En fangstdagbokundersøkelse i 1984 og 1985. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernnavdelinga, rapport 4-1986. 43 s.
- Lutro, O., Thorsnes, T. & Tveten, E., 1998: Utgreiing om geologisk kart over Noreg- 1:250 000 Ålesund. Norges geologiske undersøking.
- Løvenskiold, H. L., 1947: Håndbok over Norges fugler. Gyldendal norsk forlag, Oslo.
- Malme, L., 1971: Bidrag til floraen i Fræna. *Blyttia* 29:149-155.
- Marker, E., 1977: Landsplan for verneverdige områder og forekomster. Naturgrunnlaget og inndelingsprinsipper. Vegetasjon og flora. Miljøverndepartementet.
- Michaelsen, T. C., Grimstad, K.J., Soot, K. M., Heggset, J. & Jordal, J.B., 2003: Kartlegging av flaggermus i Møre og Romsdal. Kunnskapsstatus 2002. Norsk Zoologisk Forening, rapport 10. 25 s. + vedlegg.
- Moen, A., 1995: The norwegian national plan for mire nature reservates: method, criteria and results. pp. 159-176 In: Moen, A. (ed.): Regional variation and conservation of mire ecosystems. *Gunneria* 70.
- Moen, A. (ed.), 1995: Regional variation and conservation of mire ecosystems. *Gunneria* 70.
- Moen, A., 1998: Vegetasjon. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.
- Moen, A. & Odland, A., 1993: Vegetasjonsseksjoner i Norge. Univ. Trondheim Vitensk. mus. Rapp. Bot. Ser. 1993-2: 37-53.
- Moen, A., Elven, R. & Odland, A. 1998: Vegetasjonsseksjonskart over Norge. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk, Hønefoss.
- Mossberg, B., 1992: Den nordiska floran. Wahlström & Widstrand. 696 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L., 1995: Gyldendals store nordiske flora. Gyldendal Norsk forlag. 695 s.
- Myklebust, M., 1999: Rekordforekomst av fuglekongesanger i Norge. *Vår fuglefauna* 22:182-183.
- Myklebust, M., Byrkjeland, S., Gylseth, P. H. & Størkersen, Ø. R. 1995: Fugler i Norge 1994. Rapport fra Norsk faunakomite for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna* 118:303-322.
- Myklebust, M., Gylseth, P. H., Husby, M., Størkersen, Ø. R. & Værnesbranden, P. I. 1998: Fugler i Norge 1995. Rapport fra Norsk faunakomite for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna Supplement nr. 2*:27-50.
- Myrberget, S., 1962: Lundefuglens vandringer. *Fauna* 15: 157-164.
- Myrberget, S. & Frøiland, Ø. 1972: Oteren i Norge omkring 1970. *Fauna* 25:149-159.
- Myrberget, S., Johansen, V. & Storjord, O., 1969: Stormsvaler (Fam. Hydrobatidae) i Norge. *Fauna* 22:15-26.

- Møkkelgjerd, P. I., Johnsen, B. O. & Jensen, A. J., 1994: Furunkulose og midlertidige sikringssoner for laksefisk. NINA Utredning 059: 1-29.
- Møre og Romsdal fylkeskommune, 1998: Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde. Høringsutkast. Målestokk 1:2 000 000. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.
- Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Forfatterlag & Leren, Ø., 1992: Fjell stig av hav. KOM-forlag. 152 s.
- NIJOS, 1993: Landskapsregioner i Norge. NIJOS, rapport. 51 s.
- Nordisk Ministerråd, 1977: Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordisk utredningsserie B 1977: 34. 137 s.
- Nordisk Ministerråd, 1984: Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet. 274 s. + vedlegg.
- Norges geologiske undersøkelse, 1988a: Kvartærgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 III Brattvåg.
- Norges geologiske undersøkelse, 1988b: Kvartærgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 IV Ona.
- Norges geologiske undersøkelse, 1988c: Kvartærgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 I Hustad.
- Norges geologiske undersøkelse, 1989a: Berggrunnsgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 III Brattvåg. Svartkvitt.
- Norges geologiske undersøkelse, 1989b: Berggrunnsgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 I Hustad. Svartkvitt.
- Norges geologiske undersøkelse, 1989c: Berggrunnsgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1220 IV Ona. Svartkvitt.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1974: Ringmerkingsoversikt, ornitologisk stasjon Vigra. Rallus 4:73-74.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1975: Aksjon åkerrikse. Rallus 5:82-84.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1977: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1976. Rallus 7:37-56.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1979: Foreningsaktiviteter i Ålesund. Rallus 9:99.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1982: Nytt frå lokallaga: Molde l.l. med avifaunistisk kartotek. Rallus 12:95.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1985: Siste nytt fra LRSK. Rallus 15:56-57.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1990: Siste Nytt. Rallus 20:62-63.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1992a: Siste Nytt! Rallus 22:51-52.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1992b: Siste Nytt! Rallus 22:127.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1993a: Siste nytt! Rallus 23:18-21.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1993b: Siste nytt! Rallus 23:64-65.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1993c: Siste nytt! Rallus 23:104-107.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994a: Siste nytt! Rallus 24:33-35.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994b: Siste nytt! Rallus 24:69-71.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994c: Siste nytt! Rallus 24:107.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994d: Siste nytt! Rallus 24:144-145.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1995a: Siste nytt! Rallus 25:50-51.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1995b: Siste nytt! Rallus 25:156-157.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1996a: Siste nytt! Rallus 26:53-55.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1996b: Siste nytt! Rallus 26:138.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1997: Siste nytt! Rallus 27:45-46.
- Olsen, O. & Fagerhol, J., 1987: Telling og merking av sjøfugl fra Ona til Smøla. Rallus 17:88-89.
- Olsvik, H., 1997: Øyenstikkere i Møre & Romsdal, status etter 1996-sesongen, Nordisk Odonatologisk forum 3 (1):17.
- Olsvik, H., 1998: Øyenstikkere i Møre & Romsdal, status etter 1997-sesongen, med rød liste. Nordisk Odonatologisk forum 4 (1):16-17.
- Olsvik, H. & Fiske, P. 1983: Fugler under innvandring. Rallus 13:13-16.
- Orvik, S. A., 2003: Oljedød på Mørkysten. Rallus 32:26.
- Pedersen, O., 2002: Karplanteherbarene - hva har samlet seg der? Blyttia 60:103-116.
- Rabben, J., 1971: Sjøorren, *Melanitta fusca*. Rallus 1(3):14.
- Rabben, J., Folkestad, A. O. & Ålbu, T. 1983: Ornitologiske undersøkingar Møre og Romsdal. Årsrapport 1982 Del 2. Rallus 13:132-146.
- Ramsfjell, T., 1960: Distribution of the Genus *Peronospora* in Norway. Nytt mag. bot. 1960: 147-178.
- Remøy, S., 2001: Siste nytt. Rallus 30:38-39.
- Remøy, S., 2002: Fugleobservasjoner. Rallus 31:36-41.
- Remøy, S., Grønningsæter, E. & Gustad, J. R., 2003: Siste nytt. Rallus 32:39-47.
- Rygh, O., 1908: Norske gaardsnavne. Bd. XII. Romsdals amt.
- Samuelsson, G. 1949: Nordfjords Hieraciumflora. Kgl. Svenska Vet.ak. Arkiv för botanik. Band 1, nr. 1: 1-270.
- Schnitler, H. P., 1768, 1789: Beskrivelse over Romsdals Fogderie. Utgitt i bokform av Romsdal Sogelag 1974. Innleiing av Bjørn Austigard. 128 s.

- Schumacher, T., 1987. A monograph of the genus *Scutellinia* (Cooke) Lamb. (Pyronemataceae). Phil. Thesis, Univ. Oslo. 310 pp.
- Schumacher, T., 1990: The genus *Scutellinia* (Pyronemataceae). *Opera Bot.* 101: 1-107.
- Schøyen, T. H., 1914-1941: Beretning om skadeinsekter og plantesygdommer i land- og havebruket. Landbruksdirektørens årsberetning 1914-1941.
- Sigmond, E. M. O., M. Gustavson & D. Roberts, 1984: Berggrunnskart over Norge. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 2.2.1. Norges geologiske undersøkelse.
- Sivertsen, K., 1984: Beiting i tareskogen på kysten av Møre og Romsdal. Nordlandsforskning, Bodø. Rapport 3/84. 19 s.
- Skogen, A., 1965: Flora og vegetasjon i Ørland herred, Sør-Trøndelag. Det kgl. Norske Vidensk. selsk. Mus. Årb. 1965.
- Skogen, A., 1966: *Pedicularis sylvatica* L. ssp. *hibernica* D. A. Webb, ny for Norge. *Blyttia* 24:361-367.
- Skogen, A., 1968: Plantegeografiske undersøkelser på Frøya, Sør-Trøndelag. I-II. *Blyttia* 26:47-62.
- Skogen, A., 1974: Karplantefloraen i Ørland herred, Sør-Trøndelag, nyfunn og forandringer etter 10 år. *Miscellanea* 18.
- Skogen, A., 1991: Kystarve, *Cerastium diffusum*, biologi og klimakrav med bakgrunn i en forekomst ved Saltstraumen i Nordland. *Blyttia* 49:115-120.
- Sneli, J.-A., 1981: Kråkebollen *Cidaris cidaris* i Norge. *Fauna* 34:123-125.
- Sneli, J.-A., 1974: A collection of marine mollusca from Møre and Romsdal, Northwestern Norway. *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Museet, Miscellanea* 20: 1-17.
- Statens kartverk, 1992: Topografisk hovedkartserie 1:50 000, kartblad 1220 III Brattvåg.
- Statens kartverk, 1993a: Topografisk hovedkartserie 1:50 000, kartblad 1220 IV Ona.
- Statens kartverk, 1993b: Topografisk hovedkartserie 1:50 000, kartblad 1220 I Hustad.
- Statistisk Sentralbyrå, årleg: Jaktstatistikk (årstal). Norges offisielle statistikk.
- Statistisk Sentralbyrå, 1978: Jaktstatistikk 1846-1977. Norges offisielle statistikk. 195 s.
- Steien, T., 1984: Møre og Romsdal 1970-1983. En bibliografi. Møre og Romsdal distriktshøgskole, Molde, Skrifter 1984:4: 1-387.
- Størmer, P., 1967: Separate enclosure to "Mosses with a western and southern distribution in Norway". Lists of Norwegian herreder from which each species is known. 1-84.
- Størmer, P., 1969: Mosses with a western and southern distribution in Norway. Oslo.
- Sætre, S., Fagerhol, J., Myklebust, P. S., Mork, K. & Olsen, O., 1992: Nokre inntrykk frå Sunnmøre - Hekkesesongen 1992. *Rallus* 22:111.
- Søvik, N., 1945: Om vegetasjonen på flygesandfeltet på Vigra, Sandøya og Gossen. *Blyttia* 3:53-70.
- Søvik, N. M., 1939: Om vegetasjonen på nokre flygesandfelt på Stad, Sunnmøre og i Romsdalen. Hovedfagsopp. Univ. i Oslo. unpubl.
- Thesen, G., 1861: Beskrivelse af Romsdals Amt. Bentzens Bogtr. Christiania. VIII, 649 s. + 1 kart.
- Tveten, E., Lutro, O. & Thorsnes, T. 1998: Geologisk kart over Noreg, berggrunnskart ÅLESUND - 1:250000. Norges geologiske undersøkelse.
- Valde, K., 1977: Kornkråke. *Rallus* 7:59-61.
- Valde, K., 1986: Fortsatt kritisk for toppskarven. *Rallus* 16:42-48.
- Valde, K., 2003: Sjøfugltellingene vinteren 2002-2003. *Rallus* 32:114-115.
- Valde, K. & Gaarder, G., 2002: Vinteratlas. Kartlegging av overvintrande fugl i Møre og Romsdal. *Rallus* 30 (temanummer, 3/2001):61 s. upaginert.
- Viken, S., 1992: Sandøy kommune 1900-1989: en bibliografi. Hovedoppgave Statens bibliotek- og informasjonshøgskole, Oslo.
- Vaagsether, F. & Sørensen, B., 1995: Jakt- og fisketilbud i lokale jeger og fiskerforeninger i Møre og Romsdal. Møre og Romsdal fylkeslag av Norges jeger- og fiskerforbund. Rapport. 47 s.
- Wendelbo, P. 1958: Arter og hybrider av *Centaurea* underslekt *Jacea* i Norge. *Bergen mus. årbok* 1957 Nr. 5: 1-29.
- Wille, N., 1922: Karplanter og ferskvannsalger fra øerne Husøy, Ona og Røsholmen paa Nordmør. *Nytt Mag. Naturvid.* 61:53-89.
- Willgoth, J. F., 1955: Om forekomsten av endel kyst- og sjøfugl på Vestlandet. *Fauna* 8:16-27.
- Ørskog, D., 1981: Lappspurven - påvist som rugefugl på Sunnmøre. *Rallus* 11:80-81.
- Østhaugen, H., Hovda, J. T. & Viereck, L.A. 1975: *Ramalina siliquosa*-komplekset i Norge. *Blyttia* 33: 27-33.
- Ålbu, T., 1986: OUM rapport. Rapporterte ringmerkingsfunn i tida 1.10.83-1.1.86. *Rallus* 16:11-23.
- Ålbu, T., 1988: LRSK-rapport. *Rallus* 18: 48-50.
- Ålbu, T., 1990: Rapport fra LRSK. *Rallus* 20:48-50.
- Ålbu, T., 1993: Sjeldne fugler i Møre og Romsdal i 1992. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 24. *Rallus* 23:41-50.
- Ålbu, T., 1994: Sjeldne fugler i M&R 1993. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 25. *Rallus* 24:100-106.

- Ålbu, T., 1995: Sjeldne fugler i M&R i 1994. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 26. Rallus 25:107-112.
- Ålbu, T., 1997: Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 1995 og 1996. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 27. Rallus 27:74-83.
- Ålbu, T., 2001: Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 1997. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK). Meddelelse nr. 28. Rallus 30:57-61.
- Ålbu, T., 2003: Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 1997-2003, Del 1: rapport- og NSKF-arter. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) - Meddelelse nr 28. Rallus 32:96-108.
- Ålbu, T., A. O. Folkestad, A. O., Gustad, J. R. & Valde, K. 1991: Sjeldne fugler i M&R i 1990. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) - Meddelelse nr 22. Rallus 21:49-62.
- Ålbu, Ø., 1984: Godkjente observasjoner fra LRSK. Rallus 14:56-58.

Andre skriftlege kjelder

- Botanisk Museum i Oslo 2002. Utskrift pr. februar 2002 frå soppdatabasen (Norwegian Mycological Database). Henta frå Internett.
- Botanisk Museum i Oslo 2002. Utskrift pr. februar 2002 frå lavdatabasen (Norwegian Lichenological Database). Henta frå Internett.
- Botanisk Museum i Oslo 2002. Utskrift pr. februar 2002 frå karplantedatabasen. Basert på Excel-fil tilsendt frå museet.
- Botanisk Institutt i Bergen 2002. Utskrift pr. februar 2002 frå karplantedatabasen. Basert på gjennomgang av herbariemateriale av Geir Gaarder.
- Vitenskapsmuseet i Trondheim 2002. Utskrift pr. februar 2002 frå karplantedatabasen. Basert på Excel-fil tilsendt frå museet.

Munnlege kjelder

Følgjande personar har gjeve munnlege eller skriftlege opplysningar:

Alv Ottar Folkestad
Jørn Roger Gustad
Geir Gaarder
Tomas Høyser Hansen
Oddvar Olsen
Oddvar Røsok
Per Sturla Sandøy
Ingvar Sandøy
Olav Synes
Olav Viken
Olav Øyehaug

VEDLEGG

Planteliste for Sandøy

Plantelista er basert på Blytt (1874), Holten m. fl. (1986b), Jordal & Gaarder (1997, 1998a, 1998c), Lid & Lid (1994), Wille (1922) og registrerte belegg frå dei norske universitetsherbaria av regionalt sjeldne artar (Gaarder & Jordal 2003). Totalt 317 artar/underartar er registrerte.

alm	fagerperikum	irsk kystmyrklegg	løvetann	shetlands-	svarttopp
alsikekløver	finnskjegg	ishavsstorr	mannasøtgras	augnetrøst	sveltstorr
amerikamjølke	fjelltistel	jonsokkoll	marikåpe	sibiriris	svensk asal
andmat	fjørekkoll	jordnøtt	marinøkkel	sisselrot	sverdlilje
begerhagtorn	fjøresaltgras	jåblom	markfrytle	sitkagran	svinemelde
beitestorr	fjøresaulauk	karve	markrapp	skjoldberar	sylarve
bekkeblom	fjøresivaks	kattefot	mjuksivaks	skjørbusurt	særbustorr
bergasal	fjøreestorr	kjeldegras	mjørdurt	skogburkne	sølvbunke
bergfuru	flaskestorr	kjeldeurt	mjølbær	skogfiol	tangmelde
bergmjølke	flekkmariband	kjertelaugnetrøst	molte	skogsnelle	taresaltgras
bitterbergknapp	flotgras	kjøtnype	musøyre	skogstjerne	tepperot
bjønnbrodd	froskesiv	klengjemaure	myrfiol	skogstorkenebb	tettegras
bjønnekam	fugletelg	kløkkelyng	myrfrytle	skrubbær	tiggarsoleie
bjønnskjegg	fuglevikke	knappsiv	myrhatt	skvallerkål	timotei
bjørk	furu	knegras	myrklegg	slirestorr	tiriltunge
blankburkne	følblom	knereverumpe	myrmaure	sløkje	tjønna
blokkebær	gaukesyre	knopparve	myrmjølke	slåttestorr	torvull
blåbær	geitsvingel	knortestorr	myrsaulauk	smalkjempe	tranebær
blåfjør	gjeldkarve	kornstorr	myrsnelle	smyle	trådsiv
blåkløkke	gjerdevikke	krathumleblom	myrtistel	småbergknapp	trådstorr
blåknapp	gjetartaske	krattlodnegras	nyresoleie	småengcall	trådtjønna
blåkoll	grasstjerneblom	krattmjølke	nyseryllik	smånesle	tunarve
blåtopp	groblad	krekløng	ormetelg	småsyre	tungras
bogestorr	grøftesoleie	kristtorn	osp	småtjønna	tunrapp
bringeber	gråstorr	krossved	paddesiv	småvasshår	tunsaltgras
brunrot	gulaks	krusetistel	platanlønn	snauveronika	tusenblad
bruntelg	gulda	krushøymole	prestekrage	stankstorkenebb	tusenfryd
bråtestorr	gullris	krypkvein	raigras	stemorsblom	tviskjeggveronika
bukkeblad	gullstjerne	krypsiv	raud jonsokblom	stikkelsbær	tytebær
buskfuru	gulskolm	krypsoleie	raudkløver	stivstorr	tågebær
bustnype	gulstorr	kusymre	raudknapp	stjernestorr	vanleg arve
byhøymole	gåsémure	kvassda	raudsvingel	storblåfjør	vassarve
dagfiol	hanekam	kveke	rebejelle	storengcall	vass-slirekne
dikeminneblom	harerug	kvitkløver	rips	storfrytle	vegdistel
dikesvineblom	harestorr	kvitkurle	rogn	stormaure	vendelrot
dikevasshår	hassel	kvitlyng	rome	stornesle	villapal
doggrose	havbendel	kvitmaure	rosenrot	strandarve	villeple
dunhavre	havstorr	kvitsymre	rukkerose	strandbalderbrå	vinterkarse
duskull	heifrytle	kystarve	rundskolm	strandkjeks	vivendel
dvergbjørk	heisiv	kystbergknapp	rundsoldogg	strandkjempe	vrandå
dvergjamne	heistorr	kystgrisøyre	rustsivaks	strandkryp	vårskrinneblom
dvergsmyle	hengjeveng	kystmaure	ryllik	strandkvann	øyrevier
einer	hestehavre	kystmyrklegg	ryllsiv	strandkveke	åkerdylle
engfiol	hesterumpe	kysttjønna	rypebær	strandreddik	åkerkål
engfrytle	Hieracium	landøyda	røsslyng	strandrug	åkerminneblom
enghumleblom	atrocinerum	lerk	saftmelde	strandrøyr	åkersennep
engkarse	Hieracium	lodnefaks	saftstjerneblom	strandsmelle	åkersnelle
engkvein	subrigidiforme	lodnerublom	saltbendel	strandstjerne	åkertistel
englodnegras	hundegras	loppestorr	saltsiv	sumphaukeskjegg	åkerveronika
engrapp	hundekjeks	lundrapp	salturt	sumpmaure	ålegras
engsmelle	hundekveke	lusegras	sandstorr	sumpsivaks	
engsoleie	høymole	lyngaugnetrøst	sauessvingel	svarterteknapp	
engsvingel	hårfrytle	lyssiv	sauetelg	svarthyll	
engsyre	hårsvæve	lækjeveronika	selje	svartknoppurt	

Plantelister for lokalitetar

Lokalitetane er sorterte etter stigande lokalitetsnummer. Berre eigne registreringar er tekne med. På slutten er eit par lister frå ikkje avgrensa lokalitetar tatt med, desse har lokalitetsnummer 0.

1 Ona/Husøya

amerikamjølke
bekkeblom
bergfuru
bitterbergknapp
bjønnekam
bjønnskjegg
blokkebær
blåbær
blåklukke
blåknapp
blåkoll
brunrot
bråtestorr
buskfuru
bustnype
byhøymol
dagfiol
dikesvineblom
duskull
dvergsmyle
einer
engfiol
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsvingel
engsyre
finniskjegg
fjørekkoll
fjøresaltgras
fjøresaulauk
flekkmarihand
fugletelg
fuglevikke
følblom
gaukesyre
geitsvingel
geittelg cf.
gjerdevikke
gjetartaske
groblad
grøftesoleie
gulaks
gullris
gulskolm
gåsémure
hanekam
harerug
harestorr
havbendel
heisiv
heistorr
hestehavre
hundegras
høymole
jonsokkoll
jåblom
kjeldert
kjøttnype
klengjemaure
knappsiv
knegras
knortestorr
krattlodnegras
krekling
krushøymole
krypkvein
krypsoleie

kvann
kvassdå
kveke
kvitkløver
kystbergknapp
kystmyrklegg
lerk
loppestorr
lyngaugnetrøst
lyssiv
lækjeveronika
løvetann
mannasøtgras
marikåpe
marinøkkel
mjørdurt
molte
myrfiol
myrmaure
myrmjølke
myrsaulauk
nyseryllik
ormetelg
paddesiv
raigras
raud jonsokblom
raudkløver
raudsvingel
rogn
rosenrot
rukkerose
rustsivaks
ryllik
ryllsiv
saltsiv
sibiriris
sisselrot
sitkagran
skjoldberar
skjørbuskurt
skogburkne
skogsnelle
skogstjerne
skrubbær
skvallerkål
sløkje
slåtestorr
smalkjempe
smyle
småengkall
stivstorr
storfrytle
stormaure
stornesle
strandbalderbrå
strandkjeks
strandkjempe
strandkryp
strandkvann
strandrug
strandrøyr
strandstjerne
svensk asal
sverdlilje
sylarve
sølvbunke
tangmelde
taresaltgras
tepperot
timotei
tiriltunge

torvull
trådsiv
tunarve
tusenfryd
tytebær
vanleg arve
vassarve
vendelrot
vivendel
vrangdå
øyrevier
åkerminneblom

2 Ona:

Storsanden

fjøresaltgras cf.
fjøresaulauk
froskesiv cf.
gåsémure
hestehavre
klengjemaure
krypkvein
kvassdå
kveke
løvetann
tangmelde
ryllik
saltsiv
sløkje
stornesle
strandbalderbrå cf.
strandkryp
strandrug
strandstjerne
vassarve
vendelrot

3 Røssholmen

amerikamjølke
andmat
bekkeblom
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
finniskjegg
fuglevikke
følblom
geitsvingel
gulskolm
hanekam
hundekjeks
krushøymole
krypkvein
krypkvein
kystbergknapp
lyssiv
marikåpe
raud jonsokblom
ryllik
skjørbuskurt
sløkje
slåtestorr
slåtestorr
smalkjempe
smyle
strandbalderbrå
strandkjeks
strandkryp
strandkvann

strandrug
tangmelde
tepperot
tiriltunge
tunarve
vanleg arve
vassarve
vassarve
vassarve
vasshår ubest.

4 Oterholmen

amerikamjølke
bjønnekam
blokkebær
blåbær
blåknapp
buskfuru
einer
engfrytle
engkvein
englodnegras
engsyre
finniskjegg
flekkmarihand
fuglevikke
følblom
geitsvingel
gulaks
gullris
gulskolm
jordnøtt
knappsiv
krekling
krypkvein
kystbergknapp
molte
myrhatt
raud jonsokblom
rogn
røsslyng
sauetelg
skrubbær
sløkje
sløkje
slåtestorr
smalkjempe
smyle
småengkall
tepperot
tiriltunge
vanleg arve
vassarve
vivendel

5 Husøyholmane

blåknapp
då sp.
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsyre
følblom
gulskolm
gåsémure
hanekam
hestehavre
krekling
krushøymole
krypkvein
kvann

kystbergknapp
myrfiol
raud jonsokblom
skrubbær
sløkje
slåtestorr
smalkjempe
smyle
småengkall
stornesle
strandbalderbrå
strandrøyr
tangmelde
tepperot
tiriltunge
tytebær
vanleg arve

6 Sandøya: Stor-Håværet

augnetrøst-art
bitterbergknapp
bjønnekam
bjønnskjegg
blåbær
blåklukke
bogestorr
duskull
dvergsmyle
då-art
einer
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
finniskjegg
fjørekkoll
fjøresaltgras
fjøresaulauk
flekkmarihand
froskesiv
fugletelg
fuglevikke
følblom
gaukesyre
geitsvingel
gråstorr
gulaks
gullris
gulskolm
gåsémure
hanekam
havbendel
heistorr
hestehavre
hundekjeks
hårfrytle
klengjemaure
knappsiv
krekling
krushøymole
krypkvein
krypsoleie
kystbergknapp
lyssiv
lækjeveronika
mjørdurt
molte
myrhatt

myrsaulauk
raudsvingel
rogn
røsslyng
saltsiv
sisselrot
skjørbuskurt
skogburkne
skogstjerne
skrubbær
sløkje
slåtestorr
slåtestorr
tangmelde
smyle
småengkall
stjernestorr
stornesle
strandbalderbrå
strandkjeks
strandkjempe
strandkryp
strandkvann
strandrug
strandrøyr
strandstjerne
tangmelde
tepperot
tiriltunge
torvull
tunarve
vanleg arve
vassarve
vendelrot

7 Sandøya: Sølrika-Nesfjora

blokkebær
blåtopp
dikesvineblom
dvergsmyle
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
finniskjegg
fjørekkoll
følblom
geitsvingel
gulaks
gåsémure
harerug
harestorr
havbendel
krushøymole
krypkvein
krypsoleie
kvassdå
kvitkløver
kystbergknapp
lækjeveronika
ryllik
røsslyng
saltbendel
saltsiv
salturt
sisselrot
skjoldberar
skogstjerne
slåtestorr

smalkjempe
småengkall
strandkjempe
strandkryp
strandsmelle
tangmelde
tepperot
tiriltunge
vanleg arve
vendelrot
åkersnelle

8 Sandøya: Sjåberget-Klaua

engsvingel
fjoresivaks
hestehavre
krypkvein
kveke
mannasøtgras
stormaure
strandbalderbrå
strandreddik
taresaltgras
tunarve
åkerdylle

9 Easteinen

bjønnekam
bjønnskjegg
blokkebær
blåbær
blåklukke
dvergsmyle
einer
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
finnskjegg
fjørekkoll
flekkmarihand
fuglevikke
følblom
geitsvingel
gjerdevikke
grasstjerneblom
gulaks
gullris
gåsémure
gåsémure
hanekam
hestehavre
hundegras
karve
klengjemaure
knappsiv
krattlodnegras
krekling
krushøymole
krypkvein
kveke
kvitkløver
kystbergknapp
lækjeveronika
løvetann
mjøduert
myrflol
myrfrytle
myrhatt
myrmaure
myrmjølke
ormetelg
raud jonsokblom

raudkløver
raudknapp
raudsvingel
rundsoldogg
ryllik
røsslyng
sauetelg
sisselrot
skjørbusurt
skogburkne
skrubber
sløkje
slåttestorr
smalkjempe
smyle
stornesle
strandbalderbrå
strandreddik
strandrug
strandstjerne
tangmelde
tepperot
tiriltunge
torvull
trådsiv
tunarve
tviskjeggveronika
vanleg arve
vassarve
vendelrot

10 Sandøya: Storsanden

bitterbergknapp
bustnype
dvergsmyle
engflol
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
fjørekkoll
fuglevikke
gjeldkarve
gjerdevikke
grasstjerneblom
gulaks
gullris
gåsémure
hestehavre
hundekjeks
høymole
klengjemaure
knegras
krekling
krushøymole
krypkvein
kveke
løvetann
marikåpe
prestekrage
raigras
raud jonsokblom
raudkløver
raudknapp
raudsvingel
rundsokolm
ryllik
salsiv
skjørbusurt
skogstorkenebb
sløkje
slåttestorr
smalkjempe
småengkall
strandarve

strandkjeks
strandkjempe
strandreddik
strandrug
strandsmelle
svartknoppurt
timotei
tiriltunge
vanleg arve
åkerdylle
åkersnelle
åkertistel

11 Sandøya: Storsanden (sandstrand)

bitterbergknapp
dvergsmyle
hestehavre
rukkerose
strandarve
strandkveke
strandreddik
strandrug
tangmelde

12 Sandøy, ved kyrkja

blåknapp
blåkoll
engflol
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
fuglevikke
følblom
geitsvingel
gulaks
gullris
hundegras
karve
knegras
kornstorr
krekling
kvitkløver
løvetann
marinøkkel
mjøduert
raudkløver
ryllik
røsslyng
smalkjempe
småsyre
storblåfjør
tiriltunge
tusenfryd
vanleg arve

13 Seterøya

augnetrøst-
art
bjønnskjegg
blokkebær
blåbær
blåklukke
blåknapp
blåkoll
dvergjamne
dvergsmyle
einer
engflol
engfrytle
engkarse
engkvein
englodnegras
engrapp

engsoleie
engsyre
finnskjegg
fjørekkoll
fuglevikke
følblom
geitsvingel
grøftesoleie
gulaks
gåsémure
hanekam
havstorr
heisiv
hestehavre
høymole
hårfrytle
jonsokkoll
knappsiv
knegras
kornstorr
krekling
krusetistel
krypsoleie
kvitkløver
kvitmaure
kystbergknapp
kystmaure
kystmyrklegg
lækjeveronika
mjøduert
myrflol
myrtistel
raudkløver
raudsvingel
reverbjølle
rogn
ryllsiv
røsslyng
skjørbusurt
skrubber
sløkje
slåttestorr
smalkjempe
smyle
småengkall
småsyre
stjernestorr
stornesle
strandkjeks
sølvbunke
tepperot
timotei
tiriltunge
trådsiv
tytebær
vanleg arve
vassarve

14 Kvaløya

augnetrøst-
art
bjønnekam
blåbær
duskull
einer
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
engsyre
finnskjegg
fjørekkoll
fuglevikke
geitsvingel
gullris
gulskolm
hanekam

heisiv
hestehavre
høymole
hårfrytle
knappsiv
krekling
krypsoleie
kvann
kveke
kvitkløver
kystbergknapp
lækjeveronika
myrflol
myrtistel
raud jonsokblom
raudkløver
reverbjølle
ryllik
salsiv
sisselrot
skogstjerne
skrubber
sløkje
slåttestorr
smyle
småengkall
stornesle
strandbalderbrå
strandstjerne
tangmelde
tepperot
tiriltunge
tviskjeggveronika
tytebær
vanleg arve
vendelrot
vrangdå

15 Orta: Gardsvika- Knappen

amerikamjølke
andemat
bjønnskjegg
blåknapp
engfrytle
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
finnskjegg
fjørekkoll
følblom
grøftesoleie
gåsémure
heisiv
heistorr
klokkelyng
knappsiv
krekling
krypkvein
krypsoleie
kvitkløver
myrflol
ryllik
røsslyng
saltgras-
art
salsiv
skjørbusurt
skogstjerne
smalkjempe
smrubber
smyle
stjernestorr
strandkjempe
strandkryp

tiriltunge
torvull
vassarve

17 Orta: Stor- Sandholmen

andemat
engkvein
engsoleie
engsyre
finnskjegg
følblom
gåsémure
hestehavre
hesterumpe
kystbergknapp
myrflol
myrtistel
sløkje
tepperot
vanleg arve

18 Finnøy: Landholman

blåbær
bogestorr
byhøymole
dvergsmyle
einer
engflol
engfrytle
engkvein
englodnegras
engsoleie
engsyre
finnskjegg
fjørekkoll
flekkmarihand
fuglevikke
geitsvingel
gulaks
gullris
gulskolm
gåsémure
hanekam
jordnøtt
karve
knopparve
krekling
krushøymole
kvitkløver
kystbergknapp
lyssiv
lækjeveronika
marinøkkel
raud jonsokblom
raudkløver
raudsvingel
rogn
ryllik
skjørbusurt
skogstjerne
skrubber
sløkje
slåttestorr
smalkjempe
smyle
soleihov
strandarve
strandbalderbrå
strandkryp
strandkvann
tangmelde
tepperot
tiriltunge
tusenfryd

tviskjeggveronika
vanleg arve
vårskrinneblom
ålegras

19 Finnøya: Lyngholman

blokkebær
blåbær
blåknapp
einer
engkvein
englodnegras
engsoleie
engsyre
finnskjegg
gaukesyre
gåsemure
hanekam
havbendel
heisiv
heistorr
hårfrytle
kornstorr
krekling
krypkevein
kvitkløver
kystbergknapp
kystmyrklegg
lyssiv
lyssiv
mjødurt
molte
myrtistel
revbjelle
røsslyng
sitkagran
smyle
storfrytle
tepperot
tiriltunge
tunarve
tytebær
vasshår ubest.

23 Harøya: Harnes (ufullst.)

amerikamjølke
andemat
balderbrå
blåknapp
dikesvineblom
dikevasshår
engkvein
englodnegras
engrapp
engsoleie
fjørestorr
gåsemure
hanekam
havstorr
hestehavre
hundekjeks
høymole
krushøymole
krypsoleie
kvitkløver
lyssiv

løvetann
mjødurt
raud jonsokblom
saltbendel
saltgras (ubest.)
saltsiv
sitkagran
skjørbusurt
sløkje
strandkjempe
strandkryp
strandkvann
strandrug
tangmelde
tiggarsoleie
vassarve

28 Harøya: sentrale myrområde sør for Lomtjønna

bjønnskjegg
blåknapp
blåtopp
bukkeblad
duskull
dvergbjørk
einer
engsyre
flaskestorr
flotgras
geitsvingel
klokkeløng
kornstorr
krekling
krypsiv
kvitlyng
kysttjønnaks
molte
myrmjølke
rome
rundsoldogg
ryllsiv
rypebær
røsslyng
skogburkne
skogstjerne
slåtestorr
stjernestorr
sveltstorr
særbustorr
tepperot
tjønnaks
torvull
tranebær
trådstorr
tytebær
øyrevier

31 Harøya: Harøyburet

bjønbrodd
bjønnekam
bjønnskjegg
bjørk
blokkebær
blåbær

blåtopp
buskfuru
duskull
dvergbjørk
einer
engrapp
engsoleie
finnskjegg
fjelltistel
flekkmarihand
geitsvingel
harerug
heifrytle
heisiv
heistorr
klokkeløng
kornstorr
krekling
kvitlyng
kvitsymre
kystmyrklegg
loppestorr
marikåpe
mjødurt
mjølbær
myrsaulauk
myrsnelle
rogn
rome
ryllsiv
rypebær
røsslyng
skogstjerne
skogstorkenebb
slirestorr
smyle
stjernestorr
storfrytle
sumphaukeskjegg
svarttopp
særbustorr
sølvbunke
tepperot
tettegras
torvull
tviskjeggveronika
tytebær
vendelrot
øyrevier

32 Harøya: Myklebust

begerhagtorn
bergasal
bergfuru
bjønnekam
bjørk
blåbær
blåknapp
blankburkne
dunhavre
einer
engfrytle
engsoleie
engsyre
fugletelg
furu
gaukesyre

gjerdevikke
gulaks
gulskolm
hassel
hengjeveng
hundegras
jonsokkoll
jordnøtt
kjøtnype
klengjemaure
krattthumleblom
krattlodnegras
krattmjølke
krossved
kusymre
kystbergknapp
lækjeveronika
lerk
løvetann
lundrapp
ormetelg
osp
platanlønn
raud jonsokblom
raudsvingel
rips
rogn
røsslyng
selje
sisselrot
sitkagran
skogfiol
skogstorkenebb
smalkjempe
smyle
stankstorkenebb
stikkelsbær
storfrytle
svæve ubest.
svarthyll
tågebær
tepperot
tviskjeggveronika
vendelrot
villapal
vivendel

33 Harøya: Hyrvedalen

alm
bergasal
bergfuru
bergmjølke
bjørk
blåklukke
blåknapp
bringebær
bråtestorr
dunhavre
einer
enghumleblom
engrapp
engsmelle
engsoleie
engsyre
fuglevikke
gaukesyre
gjerdevikke

gulaks
gulskolm
hassel
hundegras
hårfrytle
hårsvæve
jordnøtt
kjøtnype
klengjemaure
krattlodnegras
krattmjølke
krossved
kusymre
kystgrisøyre
lundrapp
løvetann
nyresoleie
ormetelg
osp
raudsvingel
rips
rogn
røsslyng
sauetelg
selje
sisselrot
skogstorkenebb
smalkjempe
smyle
småbergknapp
småengkall
stankstorkenebb
storblåfjør
storfrytle
stornesle
sumphaukeskjegg
svarterteknapp
svæve ubest.
sølvbunke
tepperot
tiriltunge
tviskjeggveronika
vendelrot
vivendel

34 Uksnøya

bjønnskjegg
blokkebær
blåklukke
blåknapp
blåtopp
einer
engfrytle
engkvein
englodnegras
engsoleie
engsyre
finnskjegg
fjørekoll
flekkmarihand
fuglevikke
følblom
geitsvingel
gjerdevikke
gulaks
gulskolm
gåsemure
hanekam

heisiv
heistorr
hestehavre
hundegras
høymole
hårsvæve
knegras
krekling
krypkevein
krypsoleie
kveke
kvitkløver
kystbergknapp
lækjeveronika
mjødurt
myrtistel
raud jonsokblom
raudsvingel
ryllik
ryllsiv
røsslyng
saltbendel
salturt
sisselrot
skjørbusurt
skogstorkenebb
skrubber
slåtestorr
smalkjempe
stornesle
strandbalderbrå
strandkjempe
strandrøyr
sølvbunke
tepperot
tiriltunge
tusenfryd
tytebær
vanleg arve
vassarve
vendelrot
vrandgå

0 Orta myrpytt i SV, LQ 7929 6321

bukkeblad
grøftsoleie
hesterumpe
kysttjønnaks
myrhatt
ryllsiv

0 Orta myrpytt i SV, LQ 7943 6309

andemat
bekkeblom
bukkeblad
hesterumpe
klovasshår
mannasøtgras
mjuksivaks
myrhatt

Soppliste for Sandøy

Kjelde for oversikta nedanfor er Norsk Mykologisk Database på Internett, Jordal (1993) og egne registreringar, ialt 97 registrerte artar/slekter.

Latinsk navn	Norsk namn
<i>Agaricus sp.</i>	Sjampinjong-art
<i>Albugo candida</i>	Korsblomstkvitrustr
<i>Calvatia utriformis</i>	Ruterøyksopp
<i>Clavaria falcata</i>	Kvit køllesopp
<i>Clavaria fragilis</i>	Tua køllesopp
<i>Clavulinopsis corniculata</i>	Gul småfingersopp
<i>Clavulinopsis helvola</i>	Gul småkøllesopp
<i>Clavulinopsis laeticolor</i>	Raudgul køllesopp
<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	Bleiktuppa køllesopp
<i>Clitocybe vibecina</i>	Grå mjøltraktsopp
<i>Conocybe sp.</i>	Kjeglesopp-art
<i>Cordyceps militaris</i>	Raud åmeklubbe
<i>Cystoderma amianthinum</i>	Okergul grynhatt
<i>Cystoderma jasonis</i>	Rustoker grynhatt
<i>Entoloma cetratum</i>	Oker raudskivesopp
<i>Entoloma conferendum</i>	Stjernespora raudskivesopp
<i>Entoloma elodes</i>	-
<i>Entoloma infula</i>	Bleiskiva raudskivesopp
<i>Entoloma jubatum</i>	Semska raudskivesopp
<i>Entoloma longistriatum</i>	-
<i>Entoloma minutum</i>	-
<i>Entoloma papillatum</i>	Vorteraudskivesopp
<i>Entoloma poliopus</i>	Tjørereraudskivesopp
<i>Entoloma pratulense</i>	-
<i>Entoloma prunuloides</i>	Mjølraudskivesopp
<i>Entoloma rhombisporum</i>	Rombespora raudskivesopp
<i>Entoloma sericellum</i>	Silkeraudskivesopp
<i>Entoloma sericeum</i>	Beiteraudskivesopp
<i>Entoloma serrulatum</i>	Mørktanna raudskivesopp
<i>Entoloma tenellum cf.</i>	-
<i>Entoloma turbidum</i>	-
<i>Entyloma brefeldii</i>	-
<i>Galerina marginata</i>	Flatklokkehatt
<i>Galerina sp.</i>	Klokkehatt-art
<i>Geoglossum cookeianum</i>	Dynetunge
<i>Geoglossum difforme</i>	Slimjordtunge
<i>Geoglossum fallax</i>	Skjeljordtunge
<i>Geoglossum glutinosum</i>	Sleip jordtunge
<i>Geoglossum umbratile</i>	Brunsvart jordtunge
<i>Geoglossum cf. starbaeckii</i>	Vanleg jordtunge
<i>Hebeloma crustuliniforme</i>	Vanleg reddiksopp
<i>Hygrocybe ceracea</i>	Skjør vokssopp
<i>Hygrocybe chlorophana</i>	Gul vokssopp
<i>Hygrocybe coccinea</i>	Mønjevokssopp
<i>Hygrocybe coccineocrenata</i>	Myrvokssopp
<i>Hygrocybe conica</i>	Kjeglevokssopp
<i>Hygrocybe fornicata</i>	Musserongvokssopp
<i>Hygrocybe insipida</i>	Liten vokssopp

Latinsk navn	Norsk namn
<i>Hygrocybe irrigata</i>	Grå vokssopp
<i>Hygrocybe lacmus</i>	Skifervokssopp
<i>Hygrocybe laeta</i>	Seig vokssopp
<i>Hygrocybe miniata</i>	Liten vokssopp
<i>Hygrocybe mucronella</i>	Bitter vokssopp
<i>Hygrocybe nitrata</i>	Lutvokssopp
<i>Hygrocybe persistens</i>	Spissvokssopp
<i>Hygrocybe pratensis</i>	Engvokssopp
<i>Hygrocybe psittacina</i>	Grøn vokssopp
<i>Hygrocybe punicea</i>	Skarlagenvokssopp
<i>Hygrocybe quieta</i>	Raudskivevokssopp
<i>Hygrocybe reidii</i>	Honningvokssopp
<i>Hygrocybe russocoriacea</i>	Russelærvokssopp
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	Raud honningvokssopp
<i>Hygrocybe virginea</i>	Kritt vokssopp
<i>Hygrocybe vitellina</i>	Gul slimvokssopp
<i>Hygrophoropsis aurantiaca</i>	Falsk kantarell
<i>Hypholoma elongatum</i>	Gul myrsvovelsopp
<i>Leccinum aurantiacum</i>	Ospekrubb
<i>Mycena citrinomarginata</i>	Gulhette
<i>Mycena epipterygia</i>	Flåhette
<i>Mycena filipes</i>	Stripehette
<i>Mycena flavoalba</i>	Elfenbeinshette
<i>Mycena leptcephala</i>	Lita luthette
<i>Mycena leucogala</i>	Kolmelkehette
<i>Omphalina ericetorum</i>	Torvnavlesopp
<i>Panaeolus acuminatus</i>	Slank flekkskivesopp
<i>Panaeolus fimiputris</i>	Gjødselringsopp
<i>Panaeolus foenicicii</i>	Slåttesopp
<i>Peronospora alsinearum</i>	-
<i>Peronospora ficariae</i>	-
<i>Plasmopara densa</i>	-
<i>Protomyces pachydermus</i>	-
<i>Psathyrella sp.</i>	Sprøsopp-art
<i>Psilocybe inquilina</i>	Grasfleinsopp
<i>Psilocybe semilanceata</i>	Spiss fleinsopp
<i>Puccinia glomerata</i>	-
<i>Puccinia punctiformis</i>	-
<i>Rickenella fibula</i>	Gul nålehatt
<i>Rickenella schwarzii</i>	Fiolett nålehatt
<i>Scutellinia olivascens</i>	Stort kransauge
<i>Stropharia albocyanea</i>	Bleikgrøn kragesopp
<i>Stropharia cyanea</i>	Blågrøn kragesopp
<i>Stropharia semiglobata</i>	Sitronkragesopp
<i>Tilletia sphaerococca</i>	-
<i>Trichoglossum hirsutum</i>	Svartlodnetunge
<i>Tricholomopsis rutilans</i>	Raud stubbemusserong
<i>Ustilago arctica</i>	-
<i>Ustilago scabiosae</i>	-

Sopplister for lokaliteter

Nedanfor er det opplista soppartar funne i naturbeitemarker og naturenger i Sandøy. Norske namn finst i artslista for sopp på førre side. På slutten er ei liste frå ein ikkje avgrrensa lokalitet tatt med, med lokalitetsnummer 0.

3 Røssholmen

Agaricus sp.
Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis luteoalba
Entoloma conferendum
Omphalina ericetorum
Panaeolus acuminatus

4 Oterholmen

Clitocybe vibecina
Entoloma conferendum
Mycena epipterygia
Mycena leptocephala
Panaeolus acuminatus

5 Husøyholmane

Clavulinopsis helvola
Galerina cf. marginata
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe conica
Hygrocybe laeta
Hygrocybe pratensis
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe virginea
Mycena flavoalba
Mycena leptocephala
Mycena leucogala

9 Easteinen

Calvatia utriformis
Clavaria falcata
Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis laeticolor
Clitocybe vibecina cf.
Conocybe sp.
Cystoderma amianthinum
Entoloma cetratum
Entoloma conferendum
Entoloma jubatum
Entoloma minutum
Entoloma sericeum
Entoloma tenellum cf.
Entoloma sp.
Galerina sp.
Geoglossum cookeianum
Geoglossum glutinosum
Hygrocybe coccinea
Hygrocybe insipida
Hygrocybe irrigata
Hygrocybe lacmus
Hygrocybe laeta
Hygrocybe miniata
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe punicea
Hygrocybe reidii
Hygrocybe virginea

Mycena epipterygia var.
epipterygia
Psilocybe semilanceata
Stropharia cyanea
Stropharia semiglobata

10 Sandøy, Storsanden, 04.08.1996

Entoloma serrulatum

12 Sandøya: ved Sandøy kyrkje

Clavaria falcata
Entoloma conferendum
Entoloma longistriatum
Entoloma papillatum
Entoloma prunuloides
Entoloma sericellum
Entoloma serrulatum
Entoloma sp.
(politoflavipeslik)
Hygrocybe coccinea
Hygrocybe conica
Hygrocybe fornicata var.
fornicata
Hygrocybe mucronella
Hygrocybe persistens
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe virginea

13 Seterøya

Clavulinopsis corniculata
Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis laeticolor
Clavulinopsis luteoalba
Clitocybe vibecina cf.
Cystoderma amianthinum
Entoloma conferendum
Entoloma elodes
Entoloma minutum
Entoloma papillatum cf.
Entoloma pratulense cf.
Entoloma prunuloides
Entoloma rhombisporum
Entoloma sericeum
Galerina unicolor
Galerina sp.
Geoglossum fallax cf.
Geoglossum glutinosum
Geoglossum umbratile
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe chlorophana
Hygrocybe coccinea
Hygrocybe
coccineocrenata
Hygrocybe conica

Hygrocybe insipida
Hygrocybe irrigata
Hygrocybe laeta
Hygrocybe nitrata
Hygrocybe pratensis
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe punicea
Hygrocybe reidii
Hygrocybe russocoriacea
Hygrocybe virginea
Hygrocybe vitellina
Mycena filopes
Mycena leptocephala
Mycena leucogala
Panaeolus acuminatus
Psathyrella sp.
Psilocybe semilanceata
Rickenella fibula
Stropharia albocyanea
Stropharia cyanea
Stropharia semiglobata

14 Kvaløya

Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis luteoalba
Cystoderma amianthinum
Entoloma cetratum
Entoloma conferendum
Galerina sp.
Geoglossum glutinosum
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe laeta
Hygrocybe miniata
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe vitellina
Mycena epipterygia var.
epipterygia
Mycena filopes
Mycena leucogala
Stropharia albocyanea

15 Orta: Gardsvika- Knappen

Conocybe sp.
Cystoderma amianthinum
Entoloma cetratum
Entoloma conferendum
Entoloma infula
Galerina sp.
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe coccinea
Hygrocybe insipida
Mycena leucogala
Panaeolus acuminatus
Psathyrella sp.

17 Orta: Stor-Sandholmen

Clavulinopsis helvola
Hygrocybe ceracea

18 Finnøya: Landholman

Clavaria falcata
Clavulinopsis corniculata
Clavulinopsis helvola
Entoloma sericellum
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe cf.
splendidissima
Hygrocybe conica
Hygrocybe insipida
Hygrocybe irrigata
Hygrocybe laeta
Hygrocybe pratensis
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe quieta
Panaeolus acuminatus
Stropharia albocyanea
Stropharia semiglobata

19 Finnøya: Lyngholman

Clavaria falcata
Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis luteoalba
Cordyceps militaris
Entoloma conferendum
Entoloma sericeum
Entoloma turbidum
Galerina marginata
Galerina sp.
Geoglossum cf. starbaeckii
Hygrocybe laeta
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe
aurantiaca
Hypholoma elongatum
Mycena leucogala
Omphalina ericetorum
Panaeolus acuminatus
Panaeolus fimiputris
Panaeolus foenicicii
Psilocybe inquilina
Psilocybe semilanceata
Rickenella schwarzii
Stropharia semiglobata
Trichoglossum hirsutum
Tricholomopsis rutilans

34 Uksnøya
Clavulinopsis helvola
Clavulinopsis luteoalba
Cystoderma amianthinum
Cystoderma jasonis

Entoloma conferendum
Entoloma elodes
Galerina sp.
Geoglossum difforme
Geoglossum fallax cf.
Geoglossum glutinosum
Geoglossum umbratile
Hygrocybe coccinea
Hygrocybe conica
Hygrocybe irrigata
Hygrocybe laeta
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe punicea
Hygrocybe reidii
Hygrocybe virginea
Hygrocybe vitellina
Mycena citrinomarginata
Mycena filopes
Mycena flavoalba
Omphalina ericetorum
Stropharia albocyanea
Stropharia cyanea

**0 Ona/Husøy: ved Husøy
skule, 26.09.1998**

Clavaria fragilis
Clavulinopsis laeticolor
cf.
Entoloma poliopus cf.
Hygrocybe ceracea
Hygrocybe conica
Hygrocybe insipida
Hygrocybe irrigata
Hygrocybe pratensis
Hygrocybe psittacina
Hygrocybe virginea

